

JUDr. Monika Némethová, PhD.

**VYBRANÉ ASPEKTY
PRÁVNEJ ÚPRAVY
DRUŽSTVA
V SLOVENSKEJ
REPUBLIKE**

2022

Právnická fakulta
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

**VYBRANÉ ASPEKTY PRÁVNEJ ÚPRAVY
DRUŽSTVA
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

Vedecká monografia

Monika Némethová

 **BELIANUM**

2022

Vzor citácie:

NÉMETHOVÁ, Monika. *Vybrané aspekty právnej úpravy družstva v Slovenskej republike* [online]. Banská Bystrica: Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici - Belianum, 2022, 119 s. [dátum citovania]. ISBN 978-80-557-1965-8. Dostupné na: <https://doi.org/10.24040/2022.9788055719658>

Autor: JUDr. Monika Némethová, PhD.
Vedecký redaktor: doc. JUDr. Ing. Martin Kubinec, PhD.
Recenzenti: prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
mult. Dr.h.c. prof. JUDr. Mojmír Mamojka, CSc.
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Návrh obálky: Mgr. Ján Humaj
Vydavateľ: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

ISBN 978-80-557-1965-8

<https://doi.org/10.24040/2022.9788055719658>



Táto publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons Attribution-No-Derivates 4.0 International Licence CC BY-ND (uviedenie autora – bez odvodeného obsahu).

OBSAH

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK.....	4
ÚVOD	5
1. Základná charakteristika družstiev.....	10
1.1 Krátky historický exkurz	10
1.2 Právny stav de lege lata	12
2. Založenie a vznik družstva.....	18
2.1 Postup pri zakladaní družstva	18
2.2 Vznik družstva	22
3. Stanovy družstva	27
4. Členstvo v družstve.....	32
4.1 Vznik členstva v družstve	32
4.2 Zánik členstva v družstve	38
4.3 Členský podiel v družstve a družstevné podielnické listy	46
4.3.1 Práva a povinnosti člena družstva	49
5. Orgány družstva	59
5.1 Všeobecná charakteristika	59
5.2 Členská schôdza	63
5.3 Predstavenstvo	74
5.4 Kontrolná komisia	79
6. Zrušenie a zánik družstva	81
7. Európske družstvo a jeho právna úprava	89
7.1 Úvod do problematiky	89
7.2 Charakteristika európskeho družstva.....	92
7.3 Účasť zamestnancov na riadení Európskeho družstva	96
ZÁVER	101
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	106

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

- OBZ** : Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (Obchodný zákonník)
- OZ** : Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (Občiansky zákonník)
- ZP** : Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (Zákonník práce)
- ZOR** : Zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (Zákon o obchodnom registri)
- ZKR** : Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (Zákon o konkurze a reštrukturalizácii)
- EP** : Zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (Exekučný poriadok)
- CMP** : Zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (Civilný mimosporový poriadok)
- CSP** : Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (Civilný sporový poriadok)
- ZoOK** : Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodných spoločnostiach a družstvách (Zákon o obchodných korporáciach)

ÚVOD

Družstvá v mnohých štátoch Európy patria medzi významné subjekty vystupujúce v rámci ekonomických vzťahov. Príkladom takýchto krajín je napríklad Nemecko. Podľa štatistik Medzinárodného družstevného zväzu (International Cooperative Alliance) sa súčasný počet družstiev vo svete pohybuje okolo troch miliónov a poskytujú prácu alebo pracovné príležitosti 10 % zamestnanej populácie a tristo najväčších družstiev alebo vzájomných družstiev vytvára obrat 2 146 miliárd USD pri poskytovaní služieb a infraštruktúry.¹

Družstvá vo svete štandardne nevystupujú v úlohe klasických podnikateľských subjektov, ktorých cieľom by bolo vyplácanie podielov na zisku svojim členom.² Ich postavenie je ovplyvnené historickým kontextom, najmä dôvodmi vzniku založenými na princípe vzájomnosti a svojpomoci malých podnikateľov, ktorí v nich videli náhradu za nedostupné služby a možnosť ochrany pred ich nevýhodným poskytovaním. Myšlienky družstevníctva sa začali šíriť v 40. rokoch 19. storočia najmä pod vplyvom anglického utopistického mysliteľa a významného sociálneho reformátora Roberta Owena. Aj na našom území vznikali takéto subjekty s cieľom poskytnutia ochrany pred úžerou, ako družstvá úverové, a tiež aj ako potravné spolky, ktorých úlohou bolo sprostredkovanie predaja potravín členom obvykle za nižšie ako štandardné ceny. Družstvá sa v priebehu času vyvíjali a v medzivojnovom období začali na Slovensku vznikať prvé bytové družstvá, ktoré sa koncentrovali do miest. Po vzniku ČSSR dochádza pod vplyvom kolektívizácie najmä k rozmachu jednotných roľníckych družstiev (JRD), ktoré vykonávali činnosť predovšetkým v oblasti živočíšnej a rastlinnej výroby a tiež aj spotrebných družstiev prevádzkujúcich najmä predaj potravín v menších obciach – družstvá známe pod označením Jednota.³ Pre družstvá zakladané na našom území v období po II. svetovej vojne bol charakteristický odklon od základných zásad družstevníctva (napríklad zásady dobrovoľnosti) a bol v nich presadzovaný centralizovaný spôsob riadenia a vplyv štátu a vládnucej strany. Bývalé JRD, ktoré obhospodarovali väčšinu poľnohospodárskych pozemkov, boli inšpirované sovietskymi kolchozmi a sovchozmi a vstup do nich bol ovplyvnený silným nátlakom vyvíjaným na

¹ <https://www.ica.coop/en/cooperatives/facts-and-figures>

² Pozri tiež OVEČKOVÁ, O., CSACH, K., ŽITŇANSKÁ, L. *Obchodné právo 2. Obchodné spoločnosti a družstvo*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. s. 398.

³ MAMOJKA, M. a kol. *Obchodné právo I. – všeobecná časť, súťažné právo, právo obchodných spoločností a družstva*. Bratislava, C. H. Beck, 2021, s. 779.

jednotlivých vlastníkov pôdy. Polia boli scel'ované na veľké lány a u ľudí sa postupne vytrácal vzťah k pôde.

Vývoj, ktorý nasledoval po roku 1989, spojený najmä s prechodom na trhovú ekonomiku, spôsobil rozpad dovtedajších trhov aj pod vplyvom rozpadu RVHP v roku 1991, čo malo za následok nestabilitu a finančné problémy celých sektorov hospodárstva. Dané obdobie je spojené s prijatím jedného kódexu regulujúceho oblasť korporátneho práva vrátane družstiev – zákona č. 513/1991 zb. Obchodného zákonníka, ktorý vyžadoval od existujúcich družstiev prechod na novú právnu úpravu založenú na medzinárodne akceptovaných základných princípoch družstevníctva. V družstvách tak prebehol proces transformácie regulovaný osobitným právnym predpisom – zákonom č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a o vysporiadaní majetkových nárokov v družstvách - tzv. transformačným zákonom. Mnohé družstvá sa však nevedeli prispôsobiť novým podmienkam na trhu a dostávali sa do ekonomických problémov.

Napriek silným historickým tradíciám sú družstvá u nás aj v dôsledku predchádzajúceho vývoja z hľadiska využívania v úzadí. Z družstiev zapísaných v obchodnom registri sú mnohé vo fáze likvidácie alebo v konkurze a nové družstvá sa zakladajú skôr výnimočne. Podľa údajov Štatistického úradu SR⁴ bolo napríklad v roku 2021 zapísaných do obchodného registra len 70 nových družstiev. V našich podmienkach tak na trhu v právnej forme družstiev prevládajú subjekty, ktoré boli zapísané do obchodného registra prevažne v prvej polovici 90. rokov minulého storočia ako určitá spoločenská zotrvačnosť zo socialistického obdobia.⁵

Právnická obec na Slovensku, či už je to legislatíva, odborná spisba, alebo aplikačná prax, nevenuje tejto právnej forme dostatočnú pozornosť, čo sa odráža aj na niektorých nekonceptných novelizáciách Obchodného zákonníka a aplikačných problémoch.

Platná právna úprava Obchodného zákonníka čelí kritickým hlasom⁶, a to predovšetkým pre jej nedôslednosť a strohosť čo bez dôslednej úpravy mnohých otázok v stanovách spôsobuje rôzne výkladové komplikácie. V kontraste s tým sú úpravy družstiev napríklad v Nemecku a Francúzsku oveľa viac podrobnejšie a prepracovanejšie, pričom, na rozdiel od Slovenskej republiky, ide o štáty s dlhoročnými skúsenosťami pri

⁴ <https://slovak.statistics.sk>

⁵ MAMOJKA, M., MAMOJKA, M. ml. *Základy teórie a praxe v obchodnom práve*, Bratislava: Bratia Sabovci, s. r. o., 2012, s. 128.

⁶ Pozri aj PELIKÁNOVÁ, I. *Komentár k obchodnému zákonníku, 2 diel*, Praha: LINDE PRAHA, a.s., 1995, s. 1139 a nasl.

aplikácii medzinárodne uznávaných zásad družstevníctva. Dôvodom tohto stavu je podľa Dvořáka⁷ prílišná inšpirácia návrhom stanov Európskeho družstva vypracovaných v máji 1990 Koordinačným výborom asociácií družstiev Európskych spoločností, ktoré rátajú s podrobnou úpravou radu otázok v právnych úpravách jednotlivých členských štátov EÚ. Ako uvádza tiež Helešic⁸ naša zákonná úprava obsiahnutá v Obchodnom zákonníku sa od eurostanov nelíši v stupni svojej všeobecnosti, čo nie je dobré. Predovšetkým preto, že stanovy predpokladajú, že ich všeobecnejšie pravidlá budú konkretizované, rozpracované v právnej úprave členských krajín. V dôsledku zmieneneho prístupu spracovateľov návrhu Obchodného zákonníka boli často prevzaté do jeho znenia, či mierne prispôbené normatívne texty eurostanov, ale ďalej ich ustanovenia neboli rozvídzané ani konkretizované. Tým vznikol právny stav, za ktorého chýba optimálna úprava. Navyiac ani právna veda zrejme z dôvodu nižšej atraktívnosti využitia tejto právnej formy nevytvára potrebný priestor na doktrínálne preklenutie výkladových nejasností platnej právnej úplatnej úpravy.

Téma družstiev z pohľadu aplikačno-právneho nebola doposiaľ po prijatí Obchodného zákonníka na Slovensku komplexne spracovaná v ucelenom diele, aj keď jej výklad je obsiahnutý v komentároch k Obchodnému zákonníku a učebniciach obchodného práva.

Práve vyššie uvedené dôvody ma ako autorku viedli k téme predkladanej monografie. Hlavným cieľom monografie je ponúknuť analýzu platnej pozitívnoprávnej úpravy družstiev na Slovensku so zameraním sa na vybrané aspekty najviac rezonujúcich otázok. Čiastkovými cieľmi, ktoré som si pre účely tejto monografie vymedzila je v skúmanie príčin nízkeho využívania potenciálu družstiev v našich podmienkach, ako aj zhodnotenie kritických oblastí platnej úpravy a hľadanie legislatívnych možností pre ich zlepšenie v rámci úvah de lege ferenda.

Monografia je spracovaná za využitia štandardných vedeckých metód pre oblasť spoločenských vied. Pri jej písaní som využila empirické postupy zamerané na monitorovanie stavu súčasnej vedy, ako aj názorov praxe prezentovaných najmä v rozhodnutiach súdov. Z teoretických postupov boli využité základné metódy, akými sú analýza v rámci ktorej sa za pomoci základných nástrojov indukcie a dedukcie snažím

⁷ DVOŘÁK, T. In: ELIÁŠ, K., BARTOŠÍKOVÁ, M., POKORNÁ, J. a kol. *Kurs obchodního práva. Právníké osoby jako podnikatelé*. 5. vyd., Praha: C. H. Beck, 2005, s. 397.

⁸ HELEŠIC, F. *Právní úprava družstev ve vyspělé Evropě a u nás*, Praha: Ediční středisko PF UK Praha, 1997, s. 35

o sumarizáciu poznatkov, identifikáciu kľúčových problémov a nekonzistentností právnej úpravy a publikovaných výkladov právnych noriem. Ďalej je využitá metóda syntézy, ako aj komparácie. Vzhľadom na špecifický charakter právneho jazyka dôležitú úlohu malo aj využitie základných výkladových metód právnych noriem: metódy gramatickej, logickej, historickej a systematickej.

Teoretické východiská, ktoré boli podkladom pre spracovanie skúmanej problematiky predstavujú platné právne predpisy, vedecká literatúra ako aj súdna judikatúra. Kľúčovými skúmanými normami boli vzhľadom na obsahové zameranie monografie predovšetkým základné kódexy súkromného práva – Obchodný zákonník a Občiansky zákonník, v širšom kontexte tiež ďalšie súvisiace zákony upravujúce napríklad oblasť obchodného registra, konkurzu a reštrukturalizácie, cenných papierov alebo transformácie družstiev a tiež aj normy práva EÚ regulujúce postavenie Európskeho družstva. Problematike družstiev sa v našom priestore venuje najmä B. Jablonka. Významným českým autorom, ktorý je zároveň autorom komplexnej monografie *Družstevní právo*⁹ a zároveň samostatnej monografie venovanej bytovým družstvám je T. Dvořák, v Českej republike sa osobitne oblasti družstevného práva venuje aj F. Helešic. Ako už bolo uvedené, v slovenskej právnej vede nebola téma družstevného práva po prijatí Obchodného zákonníka spracovaná v samostatnej monografii. Bolo potrebné preto vychádzať z ťažiskových komentárov k Obchodnému zákonníku nielen slovenských spracovaných pod vedením M. Mamojku, O. Ovečkovej, Patakyovej, a J. Suchožu, ale aj českých najmä I. Pelikánovej, I. Štenglovej, S. Plívu, M. Tomsu, relevantných vysokoškolských učebníc¹⁰ a publikovaných vedeckých článkov. V širšom kontexte boli využité aj diela zamerané na oblasť práva obchodných spoločností vzhľadom na jeho primeranú aplikáciu na družstvá. Vychádzala som teda z diel významných slovenských profesorov obchodného práva M. Ďuricu, J. Husára, M.

⁹ DVOŘÁK, T. *Družstevní právo*. 3. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2006.

¹⁰ MAMOJKA, M. a kol. *Obchodné právo I. – všeobecná časť, súťažné právo, právo obchodných spoločností a družstva*. Bratislava: C. H. Beck, 2021; PATAKYOVÁ, M., ĎURICA, M., HUSÁR, J. a kol. *Aplikované právo obchodných spoločností a družstva – ťažiskové inštitúty*. 1. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2021; OVEČKOVÁ, O. - CSACH, K. - ŽITŇANSKÁ, L. *Obchodné právo 2 Obchodné spoločnosti a družstvo*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020; PATAKYOVÁ, M., MAMOJKA, M., LUKAČKA, P., ĎURAČINSKÁ, J., MAŠUROVÁ, A., STRÉMY, J., GRAMBLIČKOVÁ, B., LACKO, P. *Právo obchodných spoločností a družstva – všeobecný úvod do problematiky a vymedzenie základných pojmov*. 1. vyd. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2019 a ELIÁŠ, K., BARTOŠÍKOVÁ, M., POKORNÁ, J. a kol. *Kurs obchodného práva. Právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd., Praha: C. H. Beck, 2005.

Mamojku, M. Mamojku ml., M. Patakyovej, O. Ovečkovej, J. Suchožu. a ďalších odborníkov pôsobiacich na vysokých školách.

Systematicky je vedecká monografia rozčlenená na sedem kapitol. Prvá mapuje základné historické východiská regulácie družstevného práva a podáva pohľad na podstatné definičné znaky družstva. Predmetom skúmania druhej kapitoly sú teoreticko-aplikačné problémy založenia a vzniku družstiev. Tretia kapitola je venovaná základnému predpisu družstiev – stanovám, ktoré plnia kľúčovú úlohu pri úprave vnútorných pomerov tejto právnickej osoby. Najobsiahlejšia štvrtá kapitola je obsahovo zameraná na oblasť členských práv a povinností člena v družstve a spôsoby vzniku a zániku členstva. Organizačnú štruktúru družstva s dôrazom na obligatórne vytvárané orgány analyzuje piata kapitola. V šiestej kapitole sú pertraktované otázky zrušenia a zániku družstiev. Širší kontext témy je obsiahnutý v záverečnej siedmej kapitole, v ktorej sa sústreďujem na nadnárodnú právnu formu – Európske družstvo.

Predkladaná vedecká monografia vychádza z platného právneho stavu účinného v Slovenskej republike k 1. máju 2022.

1 KAPITOLA

Základná charakteristika družstiev

1.1 Krátky historický exkurz

Družstvá na našom území majú viac ako storočnú tradíciu. Právne na Slovensku vzniklo prvé úverové družstvo na Európskom kontinente, a to v roku 1845 v obci Sobotište. Išlo o „Gazdovský spolok“ založený Samuelom Jurkovičom, ktorého cieľom bola ochrana drobných roľníkov pred úžerníkmi. V celosvetovom meradle je vznik družstevných tradícií spájaný so založením „Rochdalského družstva poctivých priekopníkov“ (Rochdale Society of Equitable Pioneers), ktoré bolo založené anglickými tkáčmi 21. decembra 1844. Dôvodom vzniku prvých družstiev bol ekonomický tlak rozvíjajúcich sa kapitalistických výrobných vzťahov, ktorý nútil príslušníkov týmto tlakom najviac postihnutých vrstiev hľadať prostriedky na ochranu svojho postavenia pred ďalším zhoršovaním svojich životných podmienok, a to spájaním svojich síl a združovaním svojich prostriedkov do rôznych spolkov. Hoci tieto spolky mali odlišné názvy, dnes ich označujeme za družstvá vzhľadom na metódy a formy uplatňované pri svojej činnosti sú označované ako družstevné.¹¹

V období Rakúsko-Uhorskej monarchie existoval na našom území dualizmus právnej úpravy družstiev. V Čechách platil zákon č. 70/1873 ř. z. o spoločenstvách zárobkových a hospodárskych. K prijatiu osobitnej právnej úpravy mimo kódexu obchodného práva tu došlo z dôvodu, že rakúsky Obchodný zákonník z roku 1863 obsahoval predovšetkým úpravu rôznych foriem kapitálových spoločností a nemohol tak byť aplikovaný na postavenie družstiev. Napriek skutočnosti, že tento družstevný zákon použil označenie spoločenstvo, v praxi sa uvedený pojem nevžil a ujal sa názov družstvo. Zákon považoval za základné znaky družstva tie, že išlo o svojpomocné združenie s neuzavretým počtom členov, ktorého účelom bola podpora zárobkovej alebo hospodárskej činnosti členov a tento účel malo družstvo dosahovať spoločným podnikaním alebo poskytovaním úveru. Tento zákon bol neskôr doplnený zákonom č. 133/1903 ř. z. o revízii spoločenstiev zárobkových a hospodárskych a iných spolkov.

¹¹ SUCHOŽA, J. a kol. *Obchodný zákonník a súvisiace predpisy. Komentár*. Bratislava: EUROUNION, 2007, s. 510.

Na Slovensku sa právna úprava družstevníctva vyvíjala samostatne. Postavenie družstiev tu nebolo zakotvené osobitným právnym predpisom, jeho úpravu obsahoval uhorský Obchodný zákonník z roku 1875. Neskôr došlo k vydaniu dielčej normy v podobe zákonného článku XXIII/1898 o hospodárskych a živnostenských družstvách úverových.

Prvá Československá republika prevzala recepciou normou do svojho právneho poriadku uvedené právne normy a zmeny právnej úpravy družstiev nastali až po udalostiach februára 1948. Hneď v tomto roku bol prijatý zákon č. 187/1948 Zb. o Ústrednej rade družstiev. Na jeho základe vznikla každému družstvu povinnosť stať sa jej členom, pričom nad Ústrednou radou družstiev vykonávalo vrcholný dozor Ministerstvo sociálnej starostlivosti. Tým sa československé družstevníctvo dostalo pod dozor štátneho orgánu, ktorý mal voči družstvu rozsiahle právomoci a mohol ho dokonca aj zrušiť. Tak sa z pôvodne úplne samostatných subjektov stali na dlhé obdobie manipulované organizácie. Nasledovala právna úprava zákona č. 53/1954 Zb. o ľudových družstvách a družstevných organizáciách, ktorá bola následne zrušená vydaním Hospodárskeho zákonníka v roku 1964 a družstevníctvo bolo upravené v tretej časti kódexu. V roku 1968 bol uskutočnený pokus upraviť družstevníctvo samostatným právnym predpisom, avšak osobitný zákon sa nepodarilo vydať. K jeho vydaniu došlo až v roku 1988, keď bol schválený zákon č. 94/1988 Zb. o bytovom, spotrebnom a výrobnom družstevníctve. V roku 1989 bol schválený nový zákon a to zákon č. 176/1990 Zb. o bytovom, spotrebnom, výrobnom a inom družstevníctve, ktorý predstavoval záverečnú fázu vo vývoji právnej úpravy socialistického družstevníctva a k jeho zrušeniu došlo prijatím Obchodného zákonníka

Právna úprava poľnohospodárskych družstiev sa vyvíjala oddelene. Poľnohospodárske družstvá začínali vznikať po februári 1948 a od samého začiatku boli riadené štátom. Prvým zákonom, ktorý zakotvil ich existenciu bol zákon č. 69/1949 Zb. o jednotných pôdohospodárskych družstvách. Tento obsahoval len rámcovú právnu úpravu a bol zrušený zákonom č. 49/1959 Zb. s rovnakým názvom, ktorý už podrobne upravoval vznik družstva, jeho povahu, orgány. Posledným zákonom prijatým v tejto oblasti bol zákon č. 162/1990 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve. Dňa 01.01.1992 nadobudol účinnosť Obchodný zákonník, ktorým boli zrušené všetky dovtedajšie právne predpisy v oblasti družstiev a zároveň došlo k zjednoteniu ich právnej úpravy. Pri jeho

prípravách zákonodarca výrazne čerpal (ako poukazuje Dvořák¹² takmer doslovne odpísal, či parafrázoval) návrh stanov európskeho družstva, ktorý vypracoval a zverejnil v máji 1990 Koordinačný výbor asociácie družstiev Európskych spoločností. V Českej republike bola následne prijatá osobitná úprava zákona č. 87/1995 Sb. O spotrebných a úverových družstvách a niektorých opatreniach s tým súvisiacich, ktorým boli do českého právneho poriadku opätovne zavedené družstevné záložne. Po roku 1989 sa uskutočnila privatizácia majetku štátu, majetok sa vracal pôvodným vlastníkom alebo ich právnym nástupcom podľa predpisov o reštitúcii a družstevný sektor prechádzal tzv. transformáciou. Jej základom je ustanovenie § 765 Obchodného zákonníka, podľa ktorého sa družstvá vzniknuté pred 01.01.1992 mohli premeniť buď na niektorú z foriem obchodných spoločností alebo na družstvá upravené Obchodným zákonníkom. Spôsob ich premeny ustanovil tzv. transformačný zákon č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a o vysporiadaní majetkových nárokov v družstvách. V tomto procese transformácie išlo predovšetkým o to, aby sa družstvá zmenili na samostatné vlastnícke subjekty, ktoré by nepodliehali žiadnemu riadeniu zo strany štátu.

Po zániku Česko-Slovenska bol v obchod štátoch Obchodný zákonník niekoľkokrát vo vzťahu k právnej úprave družstiev novelizovaný, avšak legislatívny posun už prebiehal pre každý štát samostatne. V Českej republike bola ešte v roku 2012 realizovaná komplexná zmena regulácie súkromného práva vo forme rekodifikácie súkromného práva výsledkom ktorej bolo s účinnosťou k 1. januáru 2014 okrem iného zrušenie Obchodného zákonníka a prijatie zákona č. 90/2012 Sb., o obchodných spoločnostiach a družstvách (zákon o obchodných korporáciách). Obdobný vývoj môžeme v blízkej budúcnosti predpokladať aj v Slovenskej republike.¹³

1.2. Právny stav de lege lata

Pre družstvá sú spoločné určité všeobecné základné princípy, základné charakteristické znaky vyplývajúce aj zo stanov Medzinárodného družstevného zväzu¹⁴,

¹² DVOŘÁK, T. In: ELIÁŠ, K., BARTOŠÍKOVÁ, M., POKORNÁ, J. a kol. *Kurs obchodního práva. Právníké osoby jako podnikatelé*. 5. vyd., Praha: C. H. Beck, 2005, s. 395.

¹³ Viď legislatívny zámer rekodifikácie obchodných spoločností dostupné na <https://www.justice.gov.sk/sudy-a-rozhodnutia/sudy/aktuality/?eid=3122>.

¹⁴ Medzinárodný družstevný zväz (International Cooperative Alliance) bol založený 19. augusta 1895 v Londýne počas 1. družstevného kongresu. Bližšie pozri na <https://www.ica.coop/>.

z ktorých vychádza aj súčasná právna úprava družstva obsiahnutá v Obchodnom zákonníku. Sú nimi:

- a) **Dobrovoľnosť:** nie je možné nikoho nútiť, aby sa stal členom družstva, a tiež nie je možné niekoho nútiť, aby členom družstva zostal proti svojej vôli. Tento princíp sa prejavuje v otvorenosti družstiev.
- b) **Kolektivismus:** družstvo je kolektívom neuzavretého počtu členov, čo vylučuje existenciu jednočlenného družstva.¹⁵
- c) **Družstevná samospráva:** zásada samosprávy predstavuje družstevnú autonómiu a znamená, že si členovia družstva spravujú svoje záležitosti sami, a to na základe právomoci spolurozhodovať, kontrolovať a podieľať sa na správe družstva. Zásada družstevnej samosprávy v rámci platnej právnej úpravy neumožňuje členstvo v orgánoch družstva iným osobám ako členom družstva. Tento princíp však znamená aj to, že družstvá nepodliehajú vonkajším vplyvom, a to najmä vplyvu vlády.¹⁶
- d) **Svojpomoc:** chápeme ju ako spoluprácu, spojenie všetkých síl členov družstva na podporu svojich hospodárskych, prípadne iných záujmov, na tomto princípe boli zakladané aj historicky prvé družstvá.
- e) **Zodpovednosť:** majetok družstva je vytvorený z majetku jeho členov a družstvo ako samostatný subjekt práv a povinností zodpovedá týmto majetkom za záväzky, ktoré prevzalo.
- f) **Družstevná demokracia:** súvisí so zásadou samosprávy a konkrétne je vyjadrená princípom „čo hlava to hlas“, táto rovnosť hlasov členov je zo zákona uplatňovaná pri hlasovaní všetkých orgánov družstva a môžu ju modifikovať iba stanovy.
- g) **Vzájomná podpora:** tento princíp zdôrazňuje, že základným cieľom družstva nie je dosahovanie zisku pre družstvo ako také, ale pre jeho členov, družstvu slúži zisk predovšetkým na krytie jeho nákladov. Vyjadruje taktiež viazanosť členov na družstvo, lebo od neho môžu získať tie dodávky a služby, ktoré potrebujú.¹⁷

Právna úprava družstiev je v Slovenskej republike obsiahnutá v II. hlave druhej časti OBZ, ktorý charakterizuje družstvo ako spoločenstvo neuzavretého počtu osôb,

¹⁵ DVOŘÁK, T. In: ELIÁŠ, K., BARTOŠÍKOVÁ, M., POKORNÁ, J. a kol. *Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vyd., Praha: C. H. Beck, 2005, s. 395.

¹⁶ HENRY, H. *Guidelines for Cooperative Legislation, second, revised edition, International Labour organization*, Geneva: 2005, s. 4 dostupné na https://www.ilo.org/empent/Publications/WCMS_094045/lang--en/index.htm

¹⁷ POKORNÁ, J. *Obchodní společnosti a družstvo*, Brno: Masarykova univerzita v Brně - právnická fakulta, 1992, s. 85 a nasl.

založené za účelom podnikania alebo zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov. Otvorený charakter má aj družstvo podľa českej právnej úpravy¹⁸, jeho legálna definícia však dáva do popredia jeden zo základných družstevných princípov – vzájomnosť a až sekundárne pripúšťa možnosť založenia družstva aj za účelom vykonávania podnikateľskej činnosti.

Družstvo je právnickou osobou a zo zákona je podnikateľom, aj keď nemusí byť vždy založené za účelom výkonu podnikateľskej činnosti. Ako však upozorňuje Dvořák¹⁹ nepodnikateľská činnosť družstva musí byť obmedzená len na zabezpečovanie potrieb členov.²⁰ Družstvo sa povinne sa zapisuje do obchodného registra. Pokiaľ ide o obchodné meno družstiev, budú sa v plnom rozsahu aplikovať ustanovenia § 8 až § 12 OBZ. Komentované ustanovenie vyžaduje, aby obligatórnou súčasťou obchodného mena družstva bolo označenie právnej formy „družstvo“.

Úprava družstiev v OBZ je jednotná a nie je budovaná (na rozdiel od úprav minulých) na kategorizácii družstiev podľa predmetu ich činnosti (poľnohospodárske a nepoľnohospodárske, ktoré sa v minulosti ďalej špecifikovali na výrobné, spotrebné, alebo iné).²¹ Určité rozlišovanie medzi jednotlivými druhmi družstiev však v Obchodnom zákonníku predsa len môžeme nájsť. Sú tu stanovené niektoré výnimky pre bytové družstvá²² (napr. § 230, 232 ods. 2 OBZ.), osobitné ustanovenia sa týkajú tzv. malých družstiev (§ 245 OBZ), ako aj družstiev, v ktorých je členstvo podmienené pracovným vzťahom k družstvu (napr. § 227 ods. 1 OBZ). Len pre porovnanie, český ZoOK vo svojich ustanoveniach rozlišuje rovnako osobitnú kategóriu malého družstva a z hľadiska predmetu činnosti špecifikuje družstvá bytové a družstvá sociálne, ktoré definuje ako

¹⁸ § 552 ods. 1 ZoOK „Družstvo je spoločenstvo neuzavretého počtu osôb, ktoré je založené za účelom vzájomnej podpory svojich členov alebo tretích osôb, prípadne za účelom podnikania.“

¹⁹ DVORÁK, T. In. ELIÁŠ, K., DVORÁK, T. a kol. *Obchodní zákonník. Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od roku 1900. 5. přepracované a rozšířené vydání podle stavu k 1.11.2006*, Praha: Linde Praha a.s. 2006, s. 510. Ako ďalej upozorňuje nie je prípustné napríklad zriadiť družstvo združujúce kapitál svojich členov za výlučným účelom podpory ďalšieho subjektu, ktorý nie je členom družstva.

²⁰ K účelu založenia družstiev pozri bližšie CRACOGNA, D., FICLI, A., HENRY, H. *International Handbook of Cooperative Law*, Berlín: Springer, 2013, s. 21.

²¹ Počas platnosti Obchodného zákonníka v Českej republike bola jeho novelizáciou v podobe zákona č. 370/2000 Sb. do českého právneho poriadku vnesená definícia pojmu bytové družstvo.

²² Obchodný zákonník platný v Slovenskej republike pojem bytové družstvá nedefinuje. Môžeme teda vychádzať z definície novely Obchodného zákonníka vykonanej v Českej republike uvedenej v predchádzajúcej poznámke pod čiarou, podľa ktorej ide o družstvo zabezpečujúce bytové potreby svojich členov. V zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR zo dňa 30. júna 2010, sp. zn. 29 Cdo 2004/2009 „ak prejavia členovia družstva v stanovách vôľu založiť družstvo ako bytové (napríklad tým, že výslovne do stanov uvedú, že družstvo zakladajú na účely zabezpečovania bytových potrieb svojich členov) a vyjadria tak vôľu, aby družstvo bolo viazané aj úpravou vzťahujúcou sa len na bytové družstvá, je nutné takého družstvo považovať za bytové aj v dobe, ak nezabezpečuje fakticky bytové potreby svojich členov (napríklad preto, že na to dosiaľ nevlastní potrebnú nehmuteľnosť).“

družstvá, ktoré sústavne vyvíjajú všeobecne prospešné činnosti smerujúce na podporu sociálnej súdržnosti za účelom pracovnej a sociálnej integrácie znevýhodnených osôb do spoločnosti s prednostným uspokojovaním miestnych potrieb a využívaním miestnych zdrojov podľa miesta sídla a pôsobnosti sociálneho družstva, najmä v oblasti vytvárania pracovných príležitostí, sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti, vzdelávania, bývania a trvalo udržateľného rozvoja.

Z hľadiska právnej formy sa v histórii vyvinuli dve základné koncepcie chápania družstva. Právne úpravy niektorých štátov, napríklad Francúzska, stotožňujú družstvo s obchodnými spoločnosťami, ide o konštrukciu spoločností s variabilným kapitálom. Z takéhoto ponímania vychádza aj koncepcia Societas Cooperativa Europaea. Na rozdiel od toho rakúske právo, ktoré prevzala aj prvá ČSR, považuje družstvá za špecifickú právnu formu odlišnú od obchodných spoločností a z tohto ponímania vychádza aj súčasný OBZ. Práve zaradenie družstiev do samostatnej hlavy OBZ malo za úlohu poukázať na odlišný charakter družstiev v porovnaní s obchodnými spoločnosťami, upravenými v samostatnej hlave a ich oddelenosť od obchodných spoločností.²³ Aj napriek uvedenej oddelenosti družstiev a obchodných spoločností vychádzajúcej zo vzájomných rozdielov medzi týmito podnikateľskými subjektami, umožňuje Obchodný zákonník pre družstvá primerané použitie svojich všeobecných ustanovení o obchodných spoločnostiach, ak neexistuje pre družstvá osobitná právna úprava. Sú to najmä ustanovenia:

- a) vymedzujúce pojem vkladu, a spôsobu splácania vkladu,
- b) úprava správcu vkladu,
- c) ustanovenia týkajúce sa konania v mene spoločnosti medzi jej založením a vznikom,
- d) niektoré ustanovenia o zrušení obchodných spoločností vrátane úpravy likvidácie a dodatočnej likvidácie obchodných spoločností s určitými odchýlkami uvedenými pre družstvo a
- e) úprava zmeny právnej formy.

Napriek všeobecnému charakteru legislatívneho odkazu na právnu úpravu obchodných spoločností, sa na družstvá nebudú aplikovať všetky tieto ustanovenia, a to ani v prípade, ak absentuje osobitná úprava pre družstvá. Pôjde o prípady, keď

²³ Právna úprava českého ZoOK rovnako rozlišuje obchodné spoločnosti a družstvá pričom tieto subjekty spoločne považuje za obchodné korporácie.

z jednotlivých ustanovení OBZ o obchodných spoločnostiach vyplýva určenie ich aplikácie len na konkrétne vymedzené obchodné spoločnosti – pôjde napríklad o ustanovenia § 59a ods. 5 OBZ a § 67i ods. 1 OBZ.

Z neuzavretého charakteru družstva, ktorý je deklarovaný aj v legálnej definícii tohto subjektu, vyplýva, že počet členov družstva nie je dopredu pevne stanovený a môže sa meniť bez súčasnej zmeny stanov. V obchodnej spoločnosti sa počet spoločníkov môže meniť tiež, vždy to však znamená zmenu korporátnych dokumentov (prípadne v a. s. si túto zmenu vyžiada súvisiaci proces zvyšovaniu základného imania upisovaním nových akcií). V družstve postačuje podanie prihlášky a rozhodnutie o prijatí člena. Aj ukončenie členstva v družstve je v porovnaní s obchodnými spoločnosťami jednoduchšie s možnosťou jeho jednostranného ukončenia členom. S otvorenosťou družstva súvisí aj úprava zapisovaného základného imania (§ 223 ods. 3 OBZ) a jeho vytváranie je ďalším špecifickým znakom družstva, ktorým sa tento subjekt odlišuje od obchodných spoločností. Základné imanie družstva tvorí súhrn členských vkladov, na splatenie ktorých sa zaviazali členovia družstva. Zapisovaným základným imaním je určitá stanovami určená časť základného imania, ktorá sa zapisuje do obchodného registra (zákon pritom stanovuje jeho minimálnu výšku 1250 eur), ako určitá pevná konštanta, ktorú bolo potrebné vytvoriť z dôvodu neustáleho pohybu súhrnu vkladov v závislosti od toho, ako členovia prístupujú alebo vystupujú z družstva.

Horná hranica počtu členov družstva nie je nijako obmedzená. Obchodný zákonník však stanovuje hranicu, pod ktorú nesmie klesnúť počet členov družstva - družstvo musí mať minimálne 5 členov, to neplatí, ak sú jeho členmi aspoň 2 právnické osoby. Pokles počtu členov pod uvedenú hranicu je jedným z dôvodov, keď môže súd rozhodnúť o zrušení družstva a jeho likvidácii. Pokiaľ zákonom vyžadované minimum počtu členov ostane zachované, nemá zánik členstva doterajšieho člena vplyv na ďalšie trvanie družstva. Na rozdiel od toho, v osobnej obchodnej spoločnosti zánik členstva spoločníka môže mať za následok zrušenie spoločnosti. Len pre porovnanie český ZoOK kladie nižšiu požiadavku na počet členov družstva, v ktorom postačuje členstvo najmenej troch osôb bez ohľadu na to, či sú osobami fyzickými alebo právnickými.²⁴

²⁴ Dôvodom neprevzatia pôvodnej právnej úpravy o počte členov družstva je aj skutočnosť, že podľa dovedejšej regulácie boli právnické osoby bez akéhokoľvek ospravedlniteľného dôvodu zvýhodňované pri zakladaní družstiev, čo vytváralo nerovnosť pred zákonom. LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol.: *Zákon o obchodných korporáciách. Komentár. II diel*. Praha.: Wolters Kluwer, 2014., s. 2411

Rovnako ako obchodné spoločnosti, OBZ považuje aj družstvo za samostatný subjekt práva – právnickú osobu²⁵ (v kontexte klasifikácie právnických osôb vyplývajúcej z ustanovenia § 18 ods. 2 OZ ho radíme medzi združenia fyzických alebo právnických osôb), ktorej právna subjektivita je oddelená o právnej subjektivity jeho členov. Vzhľadom na obligatórny zápis do obchodného registra bude mať družstvo vždy postavenie podnikateľa a ako samostatný právny subjekt bude zodpovedné za porušenie svojich záväzkov, a to v rozsahu celého svojho obchodného majetku (§ 6 ods. 1 OBZ). „*Účelom jeho činnosti nie je primárne dosiahnutie zisku, čo však nevyklučuje, aby aj takýto typ družstva mohol vykonávať podnikateľskú činnosť. Obchodný zákonník totiž nevyklučuje spojenie podnikateľskej funkcie družstva so zabezpečovaním iných potrieb jeho členov.*“²⁶

Za záväzky družstva členovia neručia, a to ani do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného do obchodného registra, ako v niektorých obchodných spoločnostiach. O ručení členov nemôžeme hovoriť ani v prípadoch, keď stanovby určujú, že členovia alebo niektorí z nich majú na základe rozhodnutia členskej schôdze uhradzovaciu povinnosť spočívajúcu v povinnosti prispieť na úhradu strát družstva, do výšky, ktorá presahuje ich členský vklad. Limit pre výšku uhradzovacej povinnosti zákon nestanovuje, môže však vyplynúť z úpravy stanov. Pri určovaní uhradzovacej povinnosti len niektorým členom družstva, alebo pri určovaní vyššej uhradzovacej povinnosti niektorým členom družstva je potrebné mať na zreteli ustanovenie § 56a OBZ zakazujúceho zneužité práva väčšiny a znevýhodňovania niektorého zo spoločníkov (členov) zneužívajúcim spôsobom.

²⁵ K pojmu právnická osoba pozri napríklad HURDÍK, J.: *Právnické osoby a jejich typologie. 2. doplněné vydání.* Praha: C. H. Beck, 2009.

²⁶ Rozhodnutie Ústavného súdu SR zo dňa 14. decembra 2005, sp. zn. III ÚS 357/05.

2 KAPITOLA

Založenie a vznik družstva

2.1 Postup pri zakladaní družstva

Obchodný zákonník rozlišuje medzi založením a vznikom družstva, čím nadväzuje na konštrukciu právnej úpravy obchodných spoločností. Na rozdiel od zákonných požiadaviek na zakladanie obchodných spoločností, nemusia zakladatelia družstva najprv uzavrieť spoločenskú, resp. zakladateľskú zmluvu, prípadne akýkoľvek iný zakladateľský dokument. Ako vyplýva z ustanovenia § 224 OBZ, zákon upravuje zakladanie družstva až od momentu konania ustanovujúcej členskej schôdze. Proces predchádzajúci konaniu ustanovujúcej schôdze nie je obsiahnutý v zákonnej úprave, pričom však zo znenia OBZ vyplýva, že pred konaním schôdze musí byť pripravený návrh stanov, musia byť podané prihlášky o členstvo v družstve a ustanovujúca schôdza musí byť zvolaná, pričom ju zvoláva „zvolávateľ“. Je teda nepochybné, že súčasťou zakladania družstiev bude aj určitá „prípravná fáza“ spočívajúca v preberaní prihlášok, vypracovania návrhu znenia stanov, prípravy konania ustanovujúcej členskej schôdze, na ktorú je potrebné pozvať všetky osoby, ktoré podali prihlášku a tiež, vzhľadom na zákonnú požiadavku osvedčenia priebehu ustanovujúcej schôdze družstva notárskou zápisnicou vyplývajúcu z ustanovenia § 224 ods. 6 OBZ, bude potrebné na tejto schôdzi zabezpečiť prítomnosť notára. Konaniu ustanovujúcej schôdze teda bude predchádzať neformálna fáza, v rámci ktorej zakladajúci členovia²⁷ pripraví svoj zámer založiť družstvo.²⁸

²⁷ Ako uvádza Pelikánová (pozri PELIKÁNOVÁ, I.: *Komentár k obchodnému zákonníku, 2 diel*, Praha: LINDE PRAHA, a.s., 1995, s. 1163, je kategória zakladateľov družstva trochu nejasná, keďže konaniu ustanovujúcej schôdze nepredchádza uzatvorenie zakladateľského dokumentu (na rozdiel napríklad od sukcesívneho zakladania akciovej spoločnosti pozn. autora) pričom v citovanom diele rozlišuje zakladateľov družstva a uchádzačov o členstvo. Príkladáme sa však k názoru, že zvolávateľa ustanovujúcej schôdze nemajú postavenie zakladateľov (pozri OVEČKOVÁ, O. a kol.: *Obchodný zákonník. Komentár. Tretie, doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 1087). Za zakladateľov družstva by mali byť považované osoby, ktoré sa na základe podanej prihlášky zúčastnili ustanovujúcej schôdze, hlasovali o obligatórne zákonom vyžadovaných otázkach podľa § 224 ods. 2 OBZ a zároveň sa zaviazali k požadovanému členskému vkladu, keďže až týmto momentom podľa § 224 ods. 5 OBZ považujeme družstvo za založené. Nepôjde teda o všetky osoby, ktoré pred konaním ustanovujúcej schôdze podali prihlášku do družstva ako uvádza OVEČKOVÁ, O., CSACH, K., ŽITNANSKÁ, L.: *Obchodné právo 2 Obchodné spoločnosti a družstvo*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020, s. 401. Aj samotný Obchodný zákonník v terminológii používanej v ustanovení § 224 používa pre osoby zúčastňujúce sa ustanovujúcej schôdze pojem „uchádzač o členstvo“.

²⁸ JABLONKA, B. In: MAMOJKA, M. a kol: *Obchodné právo I. – všeobecná časť, súťažné právo, právo obchodných spoločností a družstva*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 783.

Ustanovujúca členská schôdza má pri zakladaní družstva obdobnú funkciu ako ustanovujúce valné zhromaždenie pri sukcesívnom zakladaní akciovej spoločnosti. Aby viedla k založeniu družstva OBZ vo svojom ustanovení § 224 ods. 2 vyžaduje, aby:

- a) určila zapisované základné imanie, ktorého minimálna výška je 1.250 eur,
- b) schválila stanovy,
- c) zvolila predstavenstvo a kontrolnú komisiu, resp. predsedu družstva prípadne aj ďalšieho člena (členov) vykonávajúceho funkciu štatutárneho orgánu ak je zakladané malé družstvo v zmysle § 245 OBZ,
- d) a tiež, aby sa uchádzači o členstvo, na nej zaviazali k členským vkladom dosahujúcim sumu zapisovaného základného imania.

Pokiaľ v schválených stanovách nie je uvedený spôsob ocenenia nepeňažných vkladov, je potrebné, aby všetci uchádzači o členstvo²⁹ rozhodli aj o tejto otázke. Na družstvá sa tak nebude vzťahovať požiadavka určenia hodnoty nepeňažného vkladu znaleckým posudkom vyplývajúca pre obchodné spoločnosti z ustanovenia § 59 ods. 3 OBZ.

O všetkých vyššie uvedených záležitostiach sú na ustanovujúcej schôdzi oprávnené rozhodovať tie osoby, ktoré podali prihlášku do družstva. OBZ neurčuje náležitosti tejto prihlášky, a tak bude potrebné vychádzať z požiadavky určitosti právneho úkonu vyplývajúcej z ustanovenia § 37 ods. 1 OZ a z požiadavky obligatórnej písomnej formy, ktorú odvodzujeme z ustanovenia § 63 OBZ vyžadujúceho písomnú formu pre všetky zakladateľské právne úkony ako aj z ustanovenia § 227 ods. 2, písm. b) OBZ vyžadujúceho písomnú formu prihlášky do už existujúceho družstva. Náležitosti prihlášky môžu byť stanovené zakladajúcimi členmi družstva v rámci prípravnej fázy predchádzajúcej konaniu ustanovujúcej schôdze.

Na prijatie uznesení a voľbu orgánov ustanovujúcej členskej schôdze vyžaduje zákon nadpolovičnú väčšinu prítomných. Súhlasíme s publikovaným tvrdením, že ak uchádzač o členstvo podá prihlášku do družstva, avšak nie je prítomný na ustanovujúcej schôdzi, nemôže sa stať členom družstva, pretože sa musí na tejto schôdzi zaviazat' k splateniu členského vkladu.³⁰ Riešenie otázky výšky hlasovacích práv pre jednotlivých uchádzačov o členstvo nie je v zákone obsiahnuté, a tak je potrebné podľa môjho názoru aplikovať zásadu družstevnej demokracie formulovanej v ustanovení § 240 ods. 1 OBZ,

²⁹ Zákon (§ 223 ods. 6 OBZ) je v tomto prípade terminologicky nepresný, keď hovorí, že sa o spôsobe ocenenia nepeňažných vkladov majú dohodnúť všetci „členovia“.

³⁰ JABLONKA, B. In: MAMOJKA M. a kol: *Obchodné právo I. – všeobecná časť, súťažné právo, právo obchodných spoločností a družstiev*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 784.

teda zásadu čo člen, to hlas. Táto zásada nemôže byť vylúčená ani úpravou stanov, ktoré sa v tomto prípade ešte len schvaľujú a právne záväzné budú až vznikom družstva. Rovnosť hlasovacích práv vyplýva aj zo znenia § 224 ods. 4 OBZ ktorý vyžaduje na voľbu orgánov a prijímanie uznesení väčšinu prítomných a nie väčšinu hlasov. V otázke prípadnej prípustnosti inej úpravy rozsahu hlasovacích práv, alebo inej, napríklad kvalifikovanej väčšiny potrebnej na prijatie uznesení ustanovujúcej schôdze, sa vychádza z kogentnej povahy ustanovenia § 224 ods. 4 OBZ³¹ a táto je právnou doktrínou odmietnutá.³² Zákon umožňuje uchádzačovi o členstvo späťvzatie svojej prihlášky ihneď po hlasovaní o stanovách, za predpokladu, že hlasoval proti ich prijatiu. V zákone nie je určené ani žiadne kvórum potrebné pre uznášaniaschopnosť ustanovujúcej členskej schôdze. Pokiaľ však vychádzame zo základného účelu ustanovujúcej schôdze, ktorým je založenie družstva, musí byť dodržaná podmienka minimálneho počtu budúcich členov družstva vyplývajúca z ustanovenia § 221 ods. 3 OBZ, teda minimálne päť osôb alebo aspoň dve právnické osoby.

Priebeh ustanovujúcej schôdze vedie zvolávateľ (ktorým bude osoba, na to poverená zakladajúcimi členmi), a to až dovtedy, kým nebude zvolený jej predsedajúci, ktorého si zvolí ustanovujúca členská schôdza pred prijímaním obligatórných rozhodnutí podľa ustanovenia § 224 ods. 2 OBZ.

Členský vklad, na ktorý sa člen pri zakladaní družstva zaviazal, alebo vstupný vklad (ak ho určujú stanovy), musí byť splatený do 15 dní od konania ustanovujúcej členskej schôdze družstva určenému členovi predstavenstva, ktorý bude v postavení správcu vkladu podľa ustanovenia § 60 OBZ spôsobom stanoveným členskou schôdzou. Splatenie vkladu má dvojaký význam:

- a) vo vzťahu k uchádzačovi o členstvo je podmienkou, bez splnenia ktorej členstvo podľa ustanovení § 223 ods. 4 OBZ a § 227 ods. 4 OBZ nevznikne a
- b) vo vzťahu k družstvu je potrebné pre jeho vznik - pred podaním návrhu na zápis družstva do obchodného registra musí byť totiž splatená aspoň polovica

³¹ PELIKÁNOVÁ, I.: *Komentár k obchodnému zákonníku, 2. diel*, Praha: LINDE PRAHA, a.s., 1995, s. 1164

³² Podľa Patakyovej síce ustanovujúca schôdza môže rozhodnúť o forme hlasovania (aklamáciou či tajne), nemôže však porušiť princíp rovného hlasu všetkých uchádzačov o členstvo alebo niekomu z nich odňať hlasovacie právo....Na prijatie uznesenia ustanovujúcej schôdze sa podľa Obchodného zákonníka vyžaduje väčšina hlasov prítomných uchádzačov o členstvo, teda ustanovujúca schôdza sa nemôže uznieť, že na prijatie určitého uznesenia sa vyžaduje kvalifikovaná väčšina. (pozri PATAKYOVÁ, M., ĎURICA, M., HUSÁR, J. a kol.: *Aplikované právo obchodných spoločností a družstva – tažiskové inštitúty. 1. vydanie*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2021. s. 161.

zapisovaného základného imania (potrebnú výšku splateného vkladu zákon ako podmienku zápisu družstva do obchodného registra neurčuje).

Následne je potrebné priebeh ustanovujúcej schôdze osvedčiť notárskou zápisnicou, ktorej obsahovou náležitosťou je aj zoznam členov a výšku jednotlivých členských vkladov, ku ktorým sa členovia zaviazali. Jej obligatórnou prílohou je schválené znenie stanov. Notárska zápisnica nebude mať charakter notárskej zápisnice o právnom úkone (podľa § 46 a nasl. Notárskeho poriadku³³) vyžadovanej napríklad pre formu zakladateľského dokumentu akciovej spoločnosti. Pôjde o len o osvedčenie skutočnosti v zmysle § 56 ods. 1, písm. e) Notárskeho poriadku, notár teda nebude ovplyvňovať obsah skutočností v nej uvedených. Okrem náležitostí vyžadovaných komentovaným ustanovením musí táto zápisnica podľa § 61 ods. 1 Notárskeho poriadku obsahovať aj miesto aj čas konania ustanovujúcej schôdze, musia v nej byť podrobne zaznamenané prijaté uznesenia a uvedené všetko podstatné, čo sa za prítomnosti notára na ustanovujúcej schôdzi udialo a bolo prerokované, ak je to dôležité na posúdenie riadneho postupu rokovania. Jej ďalšie obligatórne náležitosti tiež vyplývajú z § 47 Notárskeho poriadku. Spolu s notárom podpíše predmetnú zápisnicu podľa § 61 ods. 2 Notárskeho poriadku aj predsedaajúci ustanovujúcej schôdze, prípadne dvaja uchádzači o členstvo, ktorí sa schôdze zúčastnili.

Založené družstvo nemá právnu subjektivitu, ktorú nadobudne až svojím vznikom – zápisom do obchodného registra. Na konanie v mene založeného družstva sa vzťahuje všeobecná právna úprava konania v mene tzv. predbežnej spoločnosti obsiahnutá v ustanovení § 64 OBZ. V danom medziobdobí je založená solidárna zodpovednosť osôb konajúcich v mene založeného družstva zo záväzkov prevzatých v rámci takéhoto konania. Do troch mesiacov od vzniku družstva musí družstvo (jeho členská schôdza) rozhodnúť o schválení konania, pričom osoby, ktoré konali v mene družstva pred jeho vznikom, sú povinné vyhotoviť zoznam právnych úkonov, ktoré má družstvo schváliť tak, aby boli schválené v určenej lehote. Zákon určuje, že družstvo nesmie prevziať iné záväzky ako tie, ktoré súvisia s jeho vznikom a z ktorých s zaviazaní zakladatelia alebo štatutárny orgán, alebo jeho členovia, okrem tých záväzkov, ktoré prevzalo s odkladacou podmienkou účinnosti právneho úkonu, ktorou je dodatočné schválenie členskou schôdzou. Po splnení všetkých zákonných požiadaviek vyplývajúcich z ustanovenia § 224 OBZ, je družstvo založené.

³³ Zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok).

V rámci stručného komparatívneho exkurzu so ZoOK je začiatok postupu pri zakladaní družstva obdobný ako v právnej úprave slovenského OBZ, a teda na založenie družstva sa vyžaduje konanie ustanovujúcej schôdze, ktorú taktiež zvoláva zvolávateľ. Úlohou ustanovujúcej schôdze je v prvom rade prijatie stanov, po ktorom nasleduje voľba členov volených orgánov družstva, schválenie správcu vkladu a určenie spôsobu splatenia vkladov. Na rozdiel od slovenskej právnej úpravy je tu legislatívne vyriešená otázka výšky hlasovacích práv záujemcov o členstvo v prospech zásady „čo člen to hlas“. S účinnosťou od 1. júla 2020 bola do ZoOK zavedená možnosť založiť družstvo aj bez konania ustanovujúcej schôdze. V danom prípade bude na založenie družstva postačovať dohoda zakladateľov o obsahu stanov urobená vo forme verejnej listiny (notárskej zápisnice). Určenie členov prvých orgánov družstva, ako aj spôsobu splnenia vkladovej povinnosti budú potom určovať stanovy. Tento spôsob do veľkej miery zjednodušil zakladanie družstva, čo je praktické aj vzhľadom na zákonnú požiadavku minimálneho počtu členov, podľa ktorej na založenie družstva postačujú tri osoby.

2.2 Vznik družstva

Družstvo vzniká dňom zápisu do obchodného registra a tento zápis má konštitutívny účinok. Z primeranej aplikácie ustanovenia § 62 ods. 1 OBZ vyplýva, že od založenia družstva (resp. od doručenia listiny, ktorou sa preukazuje živnostenské alebo iné podnikateľské oprávnenie) do podania návrhu na jeho zápis do obchodného registra nesmie ubehnúť dlhšia ako 90 dňová lehota. Túto skutočnosť však registrový súd nepreveruje (z dôvodu, že možnosť prieskumu dodržania danej lehoty nie je daná v rámci obmedzenej materiálnej kontroly návrhu na zápis družstva do obchodného registra³⁴) a aj z dôvodu, že zákon s jej nedodržaním nespája žiadny právny následok, pôjde o lehotu poriadkovú. Predpokladom na podanie návrhu na zápis do obchodného registra je splatenie aspoň polovice zapisovaného základného imania družstva. Zákon neurčuje požiadavku minimálneho rozsahu splatenia členských vkladov jednotlivých uchádzačov o členstvo, a vklady tak môžu byť splatené v ľubovoľnej výške. U niektorých uchádzačov o členstvo napríklad nemusí dôjsť v tomto štádiu vôbec k splateniu vkladu. V tejto súvislosti je však potrebné mať na zreteli, že v zmysle § 223 ods. 4 a § 227 ods. 4 OBZ nevznikne členstvo bez splatenia základného členského vkladu, resp. vstupného

³⁴ Pozri § 7 ods. 4 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

vkladu, pričom na vznik družstva je potrebné, aby vzniklo členstvo minimálne piatim uchádzačom (prípadne minimálne dvom, pokiaľ ide o právnické osoby).

V súvislosti so vznikom družstva je potrebné pripomenúť povinnosť družstva zriadiť nedeliteľný fond (§ 235 OBZ), a to na rozdiel od spoločnosti s ručením obmedzeným už pri svojom vzniku v minimálnej výške 10% zapisovaného základného imania. Nedeliteľný fond plní obdobnú funkciu ako rezervné fondy v obchodných spoločnostiach a predstavuje časť majetku družstva evidovanú v peňažnej hodnote, ktorá sa za trvania družstva nesmie použiť na rozdelenie medzi členov, teda najmä na vyplatenie vyrovnacieho podielu v stanovami určenej výške.³⁵ Tento fond družstvo dopĺňa najmenej o 10 % ročného čistého zisku, a to až do doby, než výška nedeliteľného fondu dosiahne sumu rovnajúcu sa polovici zapisovaného základného imania družstva. Zákonom určenú výšku tvorby nedeliteľného fondu môžu modifikovať stanovy, ktoré však môžu určiť len vytvorenie vyššieho nedeliteľného fondu. Použitie prostriedkov z nedeliteľného fondu je účelovo viazané a v rozsahu, v ktorom sa podľa zákona vytvára povinne a tieto môžu byť použité iba na hospodárske účely určené stanovami družstva, na prekonanie nepriaznivého priebehu hospodárenia družstva alebo na krytie strát družstva a o ich použití bude rozhodovať predstavenstvo. Stanovy tiež môžu určiť vytváranie iných zabezpečovacích fondov napríklad fondu sociálneho. Na imanie, ktoré je v nedeliteľnom fonde a iných zabezpečovacích fondoch vytvorených na základe úpravy stanov sa neprihliada pri určovaní výšky vyrovnacieho podielu.

Návrh na zápis založeného družstva do obchodného registra podáva predstavenstvo zvolené ustanovujúcou schôdzou. Tento návrh sa s účinnosťou od 1. októbra 2020 podáva výlučne elektronicky obligatórne vo formulári, uverejnenom na webovom sídle ústredného portálu verejnej správy alebo špecializovaného portálu podľa zákona o e-Governmente³⁶, ktorého náležitosti sú upravené vo vyhláske. č. 25/2004 Z. z.³⁷. Návrh musí byť navrhovateľom autorizovaný³⁸ a musí byť podaný

³⁵ PATAKYOVÁ, M. In: OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár. Tretie, doplnené a prepracované vydanie. I.* Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 1110.

³⁶ Zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente).

³⁷ Vyhl. č. 25/2004 Z. z. ktorou sa ustanovujú vzory tlačív na podávanie návrhov na zápis do obchodného registra a zoznam listín, ktoré je potrebné k návrhu na zápis priložiť.

³⁸ Právna úprava autorizácie je obsiahnutá v ustanovení § 23 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente). Pozri tiež HUČKOVÁ, R., TREŠČÁKOVÁ, D. Právne aspekty elektronického podpisu a jeho využitie v aplikačnej praxi In: *Právo, obchod, ekonomika III.: zborník vedeckých prác.* Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2013.s. 80-87.

spolu s listinami v elektronickej podobe, z ktorých vyplývajú údaje, ktoré sa majú do obchodného registra zapísať, a listinami, z ktorých vyplývajú skutočnosti, ktoré preveruje registrový súd v rámci zákonom vymedzenej materiálnej kontroly návrhov na zápis. Ak povaha alebo veľkosť listiny, ktorá sa prikladá k návrhu na zápis neumožňuje jej podanie v elektronickej podobe spolu s návrhom na zápis v elektronickej podobe, navrhovateľ k návrhu na zápis pripojí písomné vyhlásenie, v ktorom uvedie dôvod, pre ktorý listina nemohla byť podaná v elektronickej podobe spolu s návrhom, a v lehote 15 dní odo dňa podania návrhu na zápis doručí registrovému súdu listinu v listinnej podobe.

Citovaná vyhláška určuje nasledovný zoznam listín, ktoré je potrebné k návrhu na zápis priložiť:

- doklad osvedčujúci zaplatenie súdneho poplatku, ktorého výška je 150 eur³⁹
- listina, ktorou sa preukazuje vlastnícke právo alebo užívacie právo k nehnuteľnosti alebo jej časti, ktoré užívanie nehnuteľnosti alebo jej časti ako sídla alebo miesta podnikania nevyklučuje, alebo písomný súhlas vlastníka nehnuteľnosti alebo jej časti s úradne osvedčeným podpisom alebo písomný súhlas väčšiny podielových spoluvlastníkov nehnuteľnosti alebo jej časti, ak ide o podielové spoluvlastníctvo k nehnuteľnosti alebo jej časti počítanej podľa veľkosti ich podielov, s úradne osvedčenými podpismi (okrem prípadov, ak právo na užívanie nehnuteľnosti alebo jej časti, ktorá má byť ako sídlo zapísaná do obchodného registra vyplýva z katastra nehnuteľností)
- plnomocnenstvo, ak návrh na zápis podáva osoba splnomocnená navrhovateľom,
- čestné vyhlásenie navrhovateľa, v ktorom je uvedený údaj, ktorý sa navrhuje zapísať a nevyplýva z inej prílohy návrhu na zápis,
- notárska zápisnica o ustanovujúcej schôdzi družstva,
- stanovy družstva,
- listina, ktorou sa preukazuje podnikateľské oprávnenie na vykonávanie činnosti, ktorá sa má do obchodného registra zapísať ako predmet podnikania,
- doklad preukazujúci splatenie určitej časti zapisovaného základného imania.

³⁹ Pozri položku 17 psim. a) bod. 2. prílohy k zákonu č. 17/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov.

Postup súdu pri zápise údajov do obchodného registra upravuje ZOR. Registrový súd vykonáva v prvom rade formálnu kontrolu návrhov na zápis⁴⁰, materiálny prieskum je obmedzený zákonom na skúmanie nasledovných otázok:

- či stanovy družstva obsahujú náležitosti vyžadované v ustanovení – 226 ods. 1 OBZ
- či počet členov družstva je v súlade s požiadavkou na minimálny počet členovu vyplývajúcou z ustanovenia § 221 ods. 3 OBZ
- či výška zapisovaného základného imania uvedená v stanovách družstva je minimálne 1 250 eur.

Pred zápisom obchodného mena registrový súd bude taktiež povinný preverovať, či sa nenavrhuje zapísať obchodné meno totožné s obchodným menom už zapísaným v obchodnom registri, a to bez ohľadu na dodatok označujúci právnu formu. Registrový súd tiež bude preverovať, či bolo na činnosti zapísané ako predmet podnikania vydané živnostenské alebo iné podnikateľské oprávnenie; Pred zápisom člena štatutárneho orgánu, člena dozorného orgánu alebo vedúceho organizačnej zložky podniku obchodný register preverí, či osoba, ktorá sa má zapísať, nie je vylúčeným zástupcom podľa 13a ods. 1 OBZ. Pred zápisom údajov o konečnom užívateľovi výhod registrový súd preverí, či družstvo nie je subjektom zapísaným v registri partnerov verejného sektora⁴¹.

Pri splnení všetkých zákonom stanovených podmienok vykoná registrový súd zápis v lehote dvoch pracovných dní od doručenia návrhu. ZOR však umožňuje predsedovi registrového súdu túto lehotu predĺžiť zo závažných prevádzkových dôvodov o čas nevyhnutne potrebný na ich odstránenie, najviac však o desať dní. O vykonaní zápisu navrhovaných údajov vydá registrový súd potvrdenie a výpis z obchodného registra, ktoré bez zbytočného odkladu odošle alebo vydá navrhovateľovi. Prvozápis

⁴⁰ Ide o kontrolu návrhu podľa ustanovenia § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 530/2003 Z. z., určujúceho rozsah preskúmvacej právomoci súdu pred zápisom údajov (ale aj zápisom zmeny zapísaných údajov a výmazom zapísaných údajov) v rozsahu, poľa ktorého je súd povinný preveriť či:

- a) návrh na zápis podala oprávnená osoba,
- b) je návrh na zápis úplný,
- c) sú spolu s návrhom na zápis predložené všetky prílohy,
- d) sú prílohy predložené vo forme vyžadovanej zákonom,
- e) údaje uvedené v návrhu na zápis sa zhodujú s údajmi vyplývajúcimi z predložených príloh,
- f) bol zaplatený súdny poplatok okrem podaní, ktoré nepodliehajú poplatkovej povinnosti,
- g) údaje, ktoré sa majú zapísať do obchodného registra, sú v súlade s aktuálnymi hodnotami referenčných údajov (okrem tých, ktoré nie sú referencované, alebo ktoré ako zdrojové údaje vznikajú zápisom do obchodného registra.

⁴¹ Zákon č. 315/2016 Z. z. o o registri partnerov verejného sektora a o zmene a doplnení niektorých zákonov

družstva do obchodného registra bude mať konštitutívny účinok – družstvo vzniká ako právnická osoba a získava právnu subjektivitu.

Pokiaľ by vyššie uvedené podmienky pre zápis družstva do obchodného registra splnené neboli, súd zápis nevykoná a vo forme oznámenia o odmietnutí vykonania zápisu o tom upovedomí navrhovateľa, ktorý proti odmietnutiu vykonania zápisu môže podať námietky. Námietky musia byť podané v lehote 15 dní odo dňa doručenia alebo vydania oznámenia. Ich náležitosti a postup súdu pri rozhodovaní o tomto opravnom prostriedku sú predmetom úpravy § 282 a nasl. Civilného mimosporového poriadku⁴².

⁴² Zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok.

3 KAPITOLA

Stanovy družstva

Stanovy sú základným vnútorným dokumentom družstva označovaným aj ako „ústava družstva“⁴³, ktorý zakotvuje vzájomné práva a povinnosti členov voči družstvu, vnútornú organizáciu družstva, ako aj právne postavenie družstva voči tretím osobám. Stanovy majú zmluvnú povahu a od vzniku družstva plnia obdobnú funkciu ako spoločenská zmluva obchodných spoločností. Sú záväzné pre všetkých členov družstva. Právna teória ako aj súdna judikatúra ich považuje za zmluvu sui generis.⁴⁴

Pri zakladaní družstva stanovy schvaľuje ustanovujúca schôdza a spolu s notárskou zápisnicou o konaní ustanovujúcej schôdze sú základným dokumentom podmieňujúcim vznik družstva. Stanovy družstva musia obsahovať Obchodným zákonníkom predpísané náležitosti uvedené jednak v § 226 a v zmysle ods. 1 písm. h) daného ustanovenia aj v ďalších ustanoveniach OBZ. Medzi obligatórne náležitosti stanov tak patria:

- a) obchodné meno a sídlo družstva,
- b) predmet podnikania (činnosti),
- c) vznik a zánik členstva, práva a povinnosti členov k družstvu a družstva k členom,
- d) výšku základného členského vkladu, prípadne aj výšku vstupného vkladu, spôsob splácania členských vkladov a vyporiadanie členského podielu pri zániku členstva,
- e) orgány družstva a počet ich členov, dĺžku ich funkčného obdobia, spôsob ustanovovania, pôsobnosť a spôsob ich zvolávania a rokovania,
- f) spôsob použitia zisku a úhrady prípadnej straty,
- g) tvorbu a použitie nedeliteľného fondu, a na základe ďalších ustanovení zákona tiež:
 - h) určenie výšky zapisovaného základného imania (§ 223 ods. 3 OBZ)⁴⁵,

⁴³ ELIÁŠ, K., BARTOŠÍKOVÁ, M., POKORNÁ, J. a kol. *Kurs obchodného práva. Právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd., Praha: C. H. Beck, 2005, s. 770.

⁴⁴ Vid' napr. Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Odo 146/2003, zo dňa 21.08.2003.

⁴⁵ Ako poukazuje Patakyová určenie zapisovaného základného imania však musí byť na ustanovujúcej schôdzi družstva predmetom osobitného uznesenia, to znamená, že nemôže byť určené v rámci prijatia stanov ako celku, aj keď navrhovanú výšku zapisovaného základného imania bude návrh stanov zvyčajne obsahovať. Schválené znenie stanov však musí obsahovať určenie výšky zapisovaného základného imania, ktorá zodpovedá osobitnému uzneseniu ustanovujúcej schôdze. [§ 224 ods. 2, písm. a)]Pozri Patakyová M.

- i) spôsob ocenenia nepeňažných vkladov, ak takéto vklady budú členmi poskytnuté, pokiaľ sa o ňom nedohodli všetci členovia družstva pri jeho založení (§ 223 ods. 6 OBZ),
- j) určenie lehoty pre zánik členstva pri vystúpení člena z družstva (§ 231 ods. 2 OBZ),
- k) určenie lehôt, v ktorých sa schádza členská schôdza a spôsob oznámenia zvolania členskej schôdze členom družstva (§ 239 ods. 2 OBZ),
- l) v družstve s členstvom právnických osôb, ktoré má menej ako 5 členov, musia stanovy určiť spôsob rozhodovania a štatutárny orgán (§ 245 ods. 3 OBZ),
- m) určenie funkčného obdobia členov orgánov družstva (§ 246 ods. 1 OBZ).

V družstvách, v ktorých je členstvo podmienené pracovným vzťahom člena k družstvu sa na úpravu pracovného vzťahu použijú pracovnoprávne predpisy, a to predovšetkým ZP. Zákon však umožňuje zahrnúť úpravu tohto vzťahu do stanov, a takáto úprava sa dokonca môže, za podmienky, že bude pre člena výhodnejšia, odchyľovať od predpisov pracovného práva. Na základe § 119 ods. 2 ZP možno pre člena družstva, u ktorého je podľa stanov podmienkou členstva pracovný vzťah upraviť mzdové podmienky aj uznesením členskej schôdze.

V bytových družstvách vyplývajú ďalšie obligatórne náležitosti stanov z právnej úpravy OZ, a to konkrétne z:

- a) ustanovenia § 685 ods. 2 OZ, podľa ktorého musia byť v stanovách bytového družstva upravené podmienky uzavretia nájomnej zmluvy o nájme družstevného bytu,
- b) ustanovenia § 687 ods. 3 OZ, podľa ktorého stanovy upravujú práva a povinnosti nájmcu - člena družstva - pokiaľ ide o vykonávanie drobných opráv v byte a pokiaľ ide o úhradu nákladov spojených s bežnou údržbou bytu,
- c) ustanovenia § 714 OZ, stanovy musia určiť lehotu na vrátenie členského podielu po vystáňovaní z družstevného bytu v dôsledku zániku členstva osoby v bytovom družstve.

Okrem zákonom predpísaných náležitostí by stanovy družstva mali obsahovať úpravu všetkých zásadných otázok, ktoré sa týkajú družstva, jeho vnútornej organizácie a vzťahov medzi členmi a družstvom. Ustanovenia OBZ sú často stručné a pre konkrétne

In: OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár. Tretie, doplnené a prepracované vydanie.* Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 1091.

prípady by nemuseli postačovať. Môže ísť o otázky, ktoré zákon upravuje dispozitívne a osobitná úprava v stanovách má potom prednosť pred úpravou zákona. Stanovy môžu upravovať aj otázky v OBZ vôbec neupravené. Medzi fakultatívne náležitosti stanov by sme mohli zaradiť:

- a) odlišnú úpravu výšky členského podielu a rozdielne určenie výšky vkladu pre každého jednotlivého člena (§ 223 ods. 2 OBZ), ako aj určenie ďalšieho členského vkladu a ďalšej majetkovej účasti na podnikaní družstva (§ 223 ods. 5 OBZ), určenie kratšej lehoty na splatenie členských vkladov (§ 223 ods. 7 OBZ), ako aj určenie povinnosti členov družstva splatiť na základe rozhodnutia členskej schôdze nesplatenú časť členského vkladu ešte pred dobou jej splatnosti, ak to vyžaduje strata družstva (§ 223 ods. 7 OBZ),
- b) poverenie predstavenstva na rozhodnutie o zvýšení základného imania družstva do určitej výšky (§ 223 ods. 9 OBZ),
- c) podmienenie vzniku členstva pracovnoprávnym vzťahom k družstvu (§ 227 ods. 3 OBZ),
- d) podrobnejšiu úpravu členstva, jeho vzniku a zániku (§ 227 ods. 5 OBZ),
- e) rozšírenie zákonných dôvodov na vylúčenie člena z družstva (§ 231 ods. 3 OBZ),
- f) určenie lehoty na odvolanie vylúčeného člena z družstva proti rozhodnutiu odlišný spôsob určenia výšky vyrovnacieho podielu a lehoty jeho splatnosti (§ 233 ods. 5 OBZ), ako aj odlišný spôsob výplaty vyrovnacieho podielu (§ 234 OBZ),
- g) určenie ďalších prípadov, v ktorých musí byť obligatórne zvolaná členská schôdza (§ 239 ods. 3 OBZ),
- h) vytváranie vyššieho ako zákonom určeného nedeliteľného fondu ako aj vytváranie ďalších zabezpečovacích fondov (§ 235 ods. 1 OBZ),
- i) určenie iného spôsobu určenia podielu člena družstva na zisku (§ 236 ods. 2 OBZ) a iného spôsobu vymedzenia podielu člena na zisku (§ 236 ods. 3 OBZ),
- j) úprava fakultatívnych orgánov družstva (§ 237, písm. d) OBZ),
- k) určenie uznesení členskej schôdze, predstavenstva a kontrolnej komisie, pre ktoré je potrebný súhlas kvalifikovanej väčšiny (238 ods. 3 OBZ),
- l) určenie, že členská schôdza sa môže konať formou čiastkových schôdzi alebo, že jej pôsobnosť bude plniť zhromaždenie delegátov (§ 239 ods. 6 a 7 OBZ),
- m) rozšírenie zákonnej pôsobnosti členskej schôdze (§ 239 ods. 5 OBZ),

- n) zúženie pôsobnosti čiastkovej členskej schôdze nad rámec stanovený zákonom (§ 239 ods. 6 OBZ),
- o) odchylná úprava počtu hlasov člena družstva pri hlasovaní na členskej schôdzi (§ 240 ods. 1 OBZ),
- p) úprava možnosti zastupovania na členskej schôdzi (§ 240 ods. 2 OBZ),
- q) úprava pôsobnosti orgánov družstva v stanovách môže ovplyvniť rozsah pôsobnosti predstavenstva (§ 243 ods. 1 OBZ),
- r) odlišné určenie spôsobu konania predstavenstva (§ 243 ods. 3 OBZ),
- s) určenie, že bežnú činnosť družstva bude organizovať a riadiť riaditeľ vymenúvaný a odvolávaný predstavenstvom (§ 243 ods. 7 OBZ),
- t) určenie odlišnej organizačnej štruktúry malého družstva (§ 245 ods. 1 OBZ),
- u) odchylná úprava možnosti opätovnej voľby členov orgánov družstva (§ 246 ods. 3 OBZ),
- v) rozšírenie prípadov nezlučiteľnosti funkcií (§ 247 ods. 2 OBZ),
- w) možnosť voľby náhradníkov členov orgánov družstva (§ 248 ods. 2 OBZ)
- x) odchylná úprava zákazu konkurencie (§ 249 OBZ)⁴⁶,
- y) spôsob hlasovania predstavenstva a kontrolnej komisie (§250 OBZ),
- z) určenie povinnosť zabezpečiť vypracovanie výročnej správy o hospodárení družstva (§ 253 OBZ),
- aa) určenie odlišnej výšky podielu na likvidačnom zostatku (§ 259 ods. 3 OBZ).

Prvé stanov družstva musia byť povinne schválené pri jeho zakladaní na ustanovujúcej schôdzi. O zmenách stanov počas existencie družstva rozhoduje výlučne členská schôdza. Na platnosť uznesenia členskej schôdze o zmene stanov sa vyžaduje prítomnosť nadpolovičnej väčšiny členov a súhlas väčšiny hlasov prítomných členov. Stanovy však môžu vyžadovať kvalifikovanú väčšinu. Ako už bolo vyššie uvedené „*stanovy obchodných spoločností a družstva sú zmluvou sui generis, na zmenu ktorých vyžaduje zákon väčšinový, nie však jednomyselný súhlas spoločníkov, resp. členov*

⁴⁶ Z právnej úpravy ustanovenia § 249 OBZ jednoznačne nevyplýva či je možné v stanovách zákaz konkurencie len rozšíriť, alebo či môže byť stanovami aj zúžený. Bližšie k zákazu konkurencie pozri KOCINA, J. *Zákaz konkurence ve světle sokromého a veřejného práva. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2010., tiež HUSÁR, J. Účinnosť sankcií za porušenie zákazu konkurencie v obchodných spoločnostiach. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings*, Brno: Masaryk University, 2009. [online]. Dostupné na internete https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/omezenost_sankci/Husar_Jan_1274.pdf

*družstva. Tí sú pritom stanovami viazaný bez ohľadu na to, či za ich prijatie hlasovali, alebo nie.*⁴⁷

Do 30 dní od schválenia zmeny stanov je predstavenstvo povinné vypracovať ich úplné znenie a predložiť ho registrovému súdu spolu so zmenou stanov do zbierky listín.⁴⁸ Za rozhodnutie o zmene stanov je potrebné považovať tiež všetky rozhodnutia členskej schôdze, ktorých dôsledkom je zmena stanov, napríklad rozhodnutia o zvýšení alebo znížení zapisovaného základného imania.

⁴⁷ Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn.: 32 Cdo 2230/99 zo dňa 14.03.2000 In: HURYCHOVÁ, K., TOMÁŠEK, P., ZVÁRA, M. *Obchodní korporace v judikatuře českých a zahraničních soudů*. Univerzita Karlova, Praha: Nakladatelství Karolinum, 2016, s. 35.

⁴⁸ Pozri § 3 ods. 1, písm. a) až c) a § 9 ods. 2 ZOR

4 KAPITOLA

Členstvo v družstve

4.1. Vznik členstva v družstve

Členmi družstva môžu byť fyzické aj právnické osoby. Členstvo v družstve je ovládané zásadou dobrovoľnosti. Nikoho nie je možné právne donútiť, aby sa členom družstva stal, a rovnako tak nie je možné nikoho donútiť k tomu, aby členom družstva proti svojej vôli zostával.⁴⁹ U fyzických osôb nie je podmienkou členstva dosiahnutie určitého veku. Len v družstvách, v ktorých je podľa stanov je členstvo podmienené pracovným vzťahom k družstvu, môže sa členom stať fyzická osoba, ktorá skončila povinnú školskú dochádzku a dovŕšila 15 rokov svojho veku, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 227 ods. 1 OBZ hoci ZP (§ 11 ods. 2 ZP) v platnom znení vyžaduje na vznik pracovnoprávnej spôsobilosti len podmienku dovŕšenia 15 rokov veku a ukončenie povinnej školskej dochádzky je právne relevantné len pre dohodu o dni nástupu do práce. Vzťahy medzi členom a družstvom budú spadať pod režim Obchodného zákonníka, keďže sú obsiahnuté v taxatívnom výpočte § 261 ods. 6, písm. b) OBZ a patria medzi tzv. absolútne obchody. Na rozdiel od vzájomných vzťahov medzi spoločníkmi obchodnej spoločnosti týkajúcich sa účasti na spoločnosti, vzájomné vzťahy medzi členmi družstva nie sú v citovanom výpočte uvedené a tak budú podliehať právnemu režimu OZ.

Pokiaľ ide o vznik členstva v družstve, je potrebné rozlíšiť, či k nemu dochádza pri založení družstva alebo za jeho trvania. Civilná doktrína tiež tradične rozlišuje medzi originárnym a derivatívnym spôsobom nadobudnutia členstva.⁵⁰ V prípade originárneho vzniku členstvo vzniká úplne nanovo (pri vzniku družstva alebo za jeho trvania na základe prijatia podanej prihlášky). Derivatívne vzniká členstvo napríklad pri dedení alebo prevode členských práv a povinností.

Pri založení družstva je podmienkou vzniku členstva podanie prihlášky do družstva (vyplýva to zo znenia § 224 ods. 3 OBZ) a prevzatie záväzku splatiť odsúhlasený členský vklad, prípadne vstupný vklad. Stanovy môžu určiť na vznik členstva ďalšie

⁴⁹ ELIÁŠ, K., DVOŘÁK, T. a kol. *Obchodní zákonník. Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od roku 1900. 5. přepracované a rozšířené vydání podle stavu k 1.11.2006*, Praha: Linde Praha a.s. 2006, s. 520.

⁵⁰ JABLONKA, B. In: MAMOJKA M. a kol. *Obchodné právo I. – všeobecná časť, súťažné právo, právo obchodných spoločností a družstva*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 787.

podmienky.⁵¹ Pre prihlášku do družstva zákon neurčuje obsahové náležitosti, musí však spĺňať všeobecnú požiadavku určitosti právneho úkonu podľa § 37 ods. 1 OZ. Z hľadiska formálnych náležitostí zákon vyžaduje pre prihlášku písomnú formu. Po splnení podmienok vyplývajúcich zo zákona a stanov **vzniká členstvo dňom vzniku družstva**. Predpokladom vzniku členstva je tu aj zaplatenie celého základného členského vkladu, alebo jeho časti, ktorú určia stanovy - vstupného vkladu. Základný, prípadne vstupný vklad musí byť splatený do 15 dní od konania ustanovujúcej schôdze družstva. Pred podaním návrhu na zápis družstva do obchodného registra musí byť splatená aspoň polovica zapisovaného základného imania - zákon však neurčuje výšku splatenia vkladov budúcich členov. Uchádzačovi, ktorý nesplatil základný alebo vstupný vklad pred zápisom družstva do obchodného registra, by vzniklo členstvo až splatením vkladu. Rozdiel medzi splateným vstupným vkladom a základným členským vkladom je člen povinný splatiť v lehote určenej v stanovách, najneskôr do 3 rokov od vstupu do družstva.

Členstvo v družstve za trvania družstva vzniká:

- a) **Na základe písomnej prihlášky.** Uchádzač o členstvo musí podať písomnú prihlášku a momentom jej prijatia predstavenstvom (stanovy však môžu určiť jej prijatie do právomoci členskej schôdze) vzniká členstvo. Ani v tomto prípade nemôže členstvo vzniknúť skôr ako zaplatením členského (prípadne vstupného) vkladu, pričom lehotu jeho splatnosti by mali určovať stanovy alebo by môže byť určená aj v rozhodnutí o prijatí za člena. V súlade s ustanovením § 227 ods. 5 OBZ môžu stanovy obsahovať podrobnejšiu úpravu vzniku členstva, vrátane vyžadovaných podmienok ako aj dôvodov na odmietnutie členstva.⁵²
- b) **Prevodom členstva,** ak ho stanovy nevyklúčujú. Obchodný zákonník zakotvuje právo člena previesť členské práva a povinnosti na inú osobu dohodou, ktorá podlieha súhlasu predstavenstva. Proti zamietavému rozhodnutiu sa môže člen

⁵¹ K problematike určenia podmienok vzniku členstva v stanovách družstva vyslovil český Najvyšší súd záver, podľa ktorého „pri formulácii podmienok vzniku členstva v stanovách musia byť vždy rešpektované zásady, na ktorých stojí družstevné právo. Jednou z týchto zásad je aj zásada rovnosti členov družstva (uchádzačov o členstvo v družstve), z ktorej vyplýva, že medzi členmi (uchádzačmi) nemôžu byť robené rozdiely napr. z dôvodov rasových či majetkových“. Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo 17. februára 2011, sp. zn.: 29 Cdo 4937/2009 In.: Soudní rozhledy, 2012, roč. 18, č. 3, s. 102 a nasl.

⁵² „V dôsledku rozhodnutia predstavenstva o neprijatí za člena, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi v situácii, keď tento mohol legitímne očakávať kladné rozhodnutie, nie je možné poskytnúť mu súdnu ochranu vytvorením fikcie kladného rozhodnutia. Konštituovanie členstva v družstve by navrhovateľ mohol dosiahnuť jedine v prípade úspechu v konaní, v ktorom by sa proti družstvu domáhal prijatia za člena návrhom na nahradenie prejavu vôle družstva, na základe ktorého má členstvo v družstve vzniknúť.“ Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24. októbra 2013 sp. zn.: 29 Cdo 1553/2012 In: Právní rozhledy 2014, 22. ročník, č. 9., s. 337 a nasl.

odvolať na členskú schôdzu. Právna úprava tu nevychádza z terminológie zaužívanej v obchodných spoločnostiach a nepoužíva pojem členský podiel.⁵³ Tento pojem OBZ vo svojej pôvodnej podobe totiž nepoznal. Zaviedla ho až novela OBZ vykonaná zákonom č. 19/2007 Z. z.. V súčasnosti je teda členský podiel v OBZ definovaný v § 223 ods. 2, a to tak, že predstavuje mieru účasti člena na družstve a jeho výška sa určuje podľa pomeru členského vkladu k základnému imaniu družstva, ak stanovky neurčujú inak. Napriek tejto zmene sa novela nedotkla ďalšieho textu OBZ, ktorý aj v prípade prevodu používa pojem členské práva a povinnosti, prípadne v § 230 OBZ pojem členstvo. Podmienky tohto prevodu sú dané rozdielne podľa toho, či ide o prevod na člena družstva alebo na tretiu osobu. V prípade prevodu členských práv a povinností na osobu, ktorá je členom družstva, sa vychádza z ich voľnej prevoditeľnosti, ktorú môžu vylúčiť len stanovky. Stanovky môžu jednak viazať tento prevod na ďalšie podmienky, napríklad na súhlas predstavenstva alebo ho môžu zakázať. Prevod členských práv a povinností na tretiu osobu je v zásade viazaný na súhlas predstavenstva, ktorý by mal byť udelený až následne po uzavretí dohody o prevode, a to najmä s ohľadom na znenie druhej vety ustanovenia § 229 ods. 1 OBZ, podľa ktorej súhlas predstavenstva podlieha dohoda o prevode členských práv a povinností.⁵⁴ Súhlas predstavenstva s týmto prevodom by nebol potrebný len v prípadoch určených stanovami. Stanovky tiež môžu určiť prípady, v ktorých predstavenstvo udelenie súhlasu nesmie odmietnuť. Proti zamietavému rozhodnutiu sa môže člen odvolať na členskú schôdzu, zákon však neupravuje lehotu na podanie tohto odvolania. Táto môže byť určená v stanovách a pokiaľ nie, je potrebné vychádzať zo všeobecnej štvorročnej premlčacej lehoty určenej predpismi obchodného práva.⁵⁵ Výnimku z uvedených zásad upravuje ustanovenie § 230 OBZ týkajúce sa bytového družstva. Formálne a ani obsahové náležitosti zmluvy o prevode členských práv a povinností zákon neurčuje, a z tohto dôvodu, pokiaľ ide o obsah zmluvy musíme vychádzať z požiadaviek

⁵³ Pelikánová považuje zákonnú koncepciu prevodu členských práv a povinností spojených s členstvom za „najbizarnejšiu konštrukciu nášho kompromisu medzi socialistickým a kapitalistickým družstvom. Poukazuje tiež, že v zahraničných úpravách a rovnako tiež v návrhu štatútu európskeho družstva sa prevádzajú podiely, rovnako ako v obchodných spoločnostiach. In: PELIKÁNOVÁ, I.: *Komentár k obchodnému zákonníku, 2. diel*, Praha: LINDE PRAHA, a.s., 1995, s. 1184.

⁵⁴ Pozri tiež ŘÍMALOVÁ, O, HOLEJŠOVSKÝ J.: *Družstva, 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 186.

⁵⁵ Bližšie k tejto problematike pozri PATAKYOVÁ M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár. 1. vydanie*. Praha: C. H. Beck, 2006; s. 568.

ustanovenia § 269 ods. 2 OBZ o nepomenovaných zmluvách. Účinky tohto prevodu voči družstvu nastávajú rozdielne v závislosti od tohto, či pôjde o prevod, na ktorý sa viaže súhlas predstavenstva, alebo nie. V prípade, že na prevod členských práv a povinností je potrebný súhlas predstavenstva alebo členskej schôdze, účinky zmluvy voči družstvu nastanú najskôr momentom udelenia tohto súhlasu (môžu nastať aj neskorším dňom určeným v zmluve). Účinnosťou zmluvy sa nadobúdateľ členských práv a povinností stáva členom družstva v rozsahu práv a povinností prevádzajúceho člena. Zákon neumožňuje previesť len niektoré z práv, vyžaduje ich komplexný prevod spojený so vznikom členstva nadobúdateľovi. Problematickejšie bude určenie účinnosti zmluvy o prevode členských práva a povinností voči družstvu v prípade voľného prevodu. § 229 OBZ právnu úpravu účinnosti takejto zmluvy voči družstvu neobsahuje. Môžeme však vychádzať zo znenia druhej a tretej vety § 230 OBZ. V zmysle uvedeného ustanovenia je voľný prevod členstva vo vzťahu k družstvu účinný predložením zmluvy o prevode členstva príslušnému družstvu, resp. dorúčením písomného oznámenia doterajšieho člena o prevode členstva⁵⁶ a písomného súhlasu nadobúdateľa. Dané ustanovenia však majú problematický charakter z hľadiska ich systematického zaradenia k regulácii upravujúcej výnimku pre bytové družstvá. Prevládajú však názory na všeobecnú povahu tejto právnej úpravy.⁵⁷ Účinky prevodu môžu nastať aj neskorším dňom uvedeným v zmluve.

Prevod členstva v bytovom družstve nebude, na rozdiel od ostatných družstiev, podliehať súhlasu predstavenstva ani v prípadoch, že pôjde o prevod na tretiu osobu⁵⁸. Ani tu zákon nenadviazal na zavedenie pojmu členský podiel a hovorí o

⁵⁶ Ako konštatoval Najvyšší súd ČR „*má toto písomné oznámenie doterajšieho člena družstva o prevode členstva v zmysle § 230 obč. zák. (v spojení s písomným súhlasom nadobúdateľa členstva) povahu právneho úkonu, nakoľko s týmto prejavom vôle zákon spája vznik/zánik konkrétnych práv a povinností zúčastnených subjektov (prechod členských práv a povinností na nadobúdateľa vo vzťahu k družstvu). To, že dohoda o prevode členských práv a povinností bola uzatvorená, sú strany dohody povinné družstvo oznámiť. Ak odmieta doterajší člen družstva urobiť oznámenie o prevode, môže sa nadobúdateľ členských práv a povinností domáhať splnenie tejto povinnosti návrhom na nahradenie prejavu vôle.*“ (Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 15. februára 2012 sp. zn. 29 Cdo/1367/2011).

⁵⁷ Napríklad OVEČKOVÁ, O. a kol.: *Obchodný zákonník. Komentár. Tretie, doplnené a prepracované vydanie*. 1. Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 1099, tiež ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákonník. Komentár*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 883.

⁵⁸ „*Pre členov družstiev, ktoré zaisťujú bytové potreby svojich členov - a práve len pre členov takýchto družstiev - potom Obchodný zákonník v ustanovení § 230 ustanovuje odchylné podmienky prevodu členských práv a povinností než pre iné družstvá v tom smere, že pre prevod ich práv a povinností v družstve, teda i práva na uspokojovanie bytových potrieb, nie je nutný súhlas družstva, resp. príslušného orgánu družstva. Takéto družstvá teda nemôžu akokoľvek obmedzovať či vylučovať prevod práv a povinností svojich členov, a to ani stanovami, vymedzením predmetu podnikania a pod., na iné osoby, a teda ani ich*

prevode práv a povinností spojených s členstvom Taktiež ani v tomto prípade nie sú upravené náležitosti takejto dohody a teda je potrebné vychádzať z § 269 ods. 2 OBZ. K náležitostiam zmluvy o prevode práv a povinností spojených s členstvom v bytovom družstve sa v minulosti vyjadril najvyšší súd ČR vo svojom uznesení⁵⁹, podľa ktorého „je nevyhnutná riadna identifikácia účastníkov zmluvy a bytového družstva, ku ktorému sa prevádzané členské práva a povinnosti vzťahujú, určenie (rozsahu) prevádzaných práv a povinností spojených s členstvom v bytovom družstve, určenie, či ide o prevod odplatný alebo bezodplatný, a v prípade odplatnosti prevodu tiež určenie ceny alebo spôsobu jej určenia.“

- c) **Iným spôsobom ustanoveným v zákone.** Napríklad **prechodom** v dôsledku žiadosti dediča. Po smrti fyzickej osoby - člena družstva sa dedič nestáva členom družstva automaticky, ak sa chce ním stať musí požiadať družstvo o členstvo v ňom. Vyžaduje sa súhlas predstavenstva, ak stanovky alebo zákon neurčujú niečo iné. Zo zákona sa nevyžaduje súhlas predstavenstva v bytovom družstve. Dedeniu členských práv a povinností sa podrobnejšie venujem v ďalšej časti tejto kapitoly venovanej zániku členstva v družstve. Členstvo vzniká aj právnomu nástupcovi právnickej osoby, ktorej účasť v družstve zanikla, pričom k tomuto prechodu dochádza automaticky.

Ďalším prípadom vzniku členstva zo zákona je **prechod členstva pri zlúčení, splnutí alebo rozdelení** družstva. Taktiež v prípade premeny obchodnej spoločnosti na družstvo sa zo spoločníkov obchodnej spoločnosti stávajú členovia družstva. O všetkých týchto skutočnostiach rozhoduje členská schôdza. Najvyšší súd Českej republiky dokonca pripustil v jednom zo svojich rozhodnutí aj vydržanie členského podielu.⁶⁰ Pri svojom rozhodovaní vychádzal „z povahy členského podielu, ktorý je majetkovou hodnotou, s ktorou je možné disponovať, t. j. spraviť ju predmetom právnych úkonov ako celku.“ Podľa citovaného rozhodnutia je „na to, aby mohlo dôjsť k vydržaniu členského podielu

orgánom neprináleží o takomto prevode rozhodovať či ich schvaľovať. Ak sú v konkrétnom prípade splnené podmienky ustanovenia § 230 obch. zák., prechádzajú na nadobúdateľa členské práva a povinnosti vo vzťahu k družstvu doručeními zmluvy uzatvorenej medzi účastníkmi podľa § 230 obch. zák. alebo oznámením prevodu členom družstva družstvu, a tomu teda vzniká povinnosť zapísať ich do zoznamu svojich členov.“ (Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 04. mája 1999 sp. zn. 32 Cdo197/99).

⁵⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 19. októbra 2011 sp. zn.: 31Cdo271/2010.

⁶⁰ Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 10. mája 2012 sp. zn.: 29 Cdo 1989/2011 In: Právni rozhledy, 2012, 20. roč., č. 18., s. 653 a nas.

nevyhnutné, aby sa držiteľ chopil všetkých práv a povinností spojených s členstvom v družstve. Konkrétne v bytovom družstve sa musí chopiť ako individuálnych práv a povinností určených stanovami vzťahujúcich sa na konkrétny byt (vrátane práva nájmu bytu), tak aj práv, ktoré prislúchajú každému členovi družstva a neupínajú sa na konkrétny byt alebo nebytový priestor.“

- d) **Osobitný spôsob vzniku členstva v družstve upravuje aj OZ** vo svojom ustanovení § 703 ods. 2. V zmysle daného ustanovenia ak vznikne jednému z manželov za trvania manželstva právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu, vznikne so spoločným nájmom bytu manželmi aj spoločné členstvo manželov v družstve, pričom z tohto členstva sú obaja manželia oprávnení a povinní spoločne a nerozdielne. Spoločné členstvo manželov v družstve nevznikne, ak manželia spolu trvalo nežijú.
- e) Ak je podmienkou členstva pracovný vzťah člena k družstvu, a ak zo stanov nevyplýva niečo iné, vzniká členstvo **dňom, ktorý sa dojednal ako deň vzniku pracovného vzťahu**. Aj tu však musí byť splnená požiadavka určená v § 227 ods. 4 OBZ – splatenie vstupného vkladu. Pre tieto družstvá zákon potom určuje aj osobitný dôvod zániku členstva, ktorým je zánik pracovného vzťahu člena k družstvu.

Kogentné ustanovenie § 228 OBZ ukladá družstvu povinnosť viesť **zoznam svojich členov**, ktorý má obsahovať zákonom stanovené údaje o jednotlivých členoch: názov a sídlo právnickej osoby a meno a bydlisko fyzickej osoby ako člena a výška jeho členského vkladu ako aj výška, v ktorej bol splatený. Táto povinnosť vyplýva z otvoreného počtu členov v družstve. Údaje o členoch družstva, nie sú údajmi zapisovanými do obchodného registra (pozri § 2 ZOR) a zoznam členov družstva sa ani neukladá do zbierky listín. V niektorých prípadoch však bude potrebné zistiť členstvo v družstve konkrétnej osoby. Z tohto dôvodu zákon určuje predstavenstvu povinnosť umožniť nahliadnutie do zoznamu členov tretím osobám, ktoré osvedčia právny záujem. Tieto osoby však nebudú mať nárok na vydanie potvrdenia o obsahu zápisu v zozname, pretože takýto nárok priznáva zákon len členovi družstva, aj to len v prípade, ak ide o jeho vlastné členstvo. Člen družstva má zároveň právo do zoznamu nahliadať. Zákon nespája so zápisom do zoznamu členov žiadne právne účinky, ako napríklad vznik členstva v družstve. Za riadne vedenie tohto je zodpovedné predstavenstvo družstva a vyznačujú sa v ňom aj všetky zmeny evidovaných skutočností.

4.2 Zánik členstva v družstve

Všeobecná právna úprava zániku členstva v družstve je obsiahnutá predovšetkým v ustanovení § 231 OBZ, o niektorých ďalších dôvodoch zániku členstva však hovoria aj iné ustanovenia OBZ, a to § 227 ods. 3, § 229 a § 230, § 232 ods. 1 § 232 ods. 4 OBZ. Rozšíriť dôvody zániku členstva môžu aj stanovky na základe § 227 ods. 5 OBZ.

Z vyššie uvedenej právnej regulácie vyplýva, že členstvo v družstve môže zaniknúť:

- a) **Dohodou.** Pôjde o dvojstranný právny úkon medzi členom a družstvom, pre ktorú zákon obligatórne predpisuje písomnú formu. Členstvo potom zanikne účinnosťou tejto dohody, prípadne dňom v tejto dohode určeným.
- b) **Vystúpením.** Zákon tiež pripúšťa možnosť ukončenia členstva v družstve na základe písomného jednostranného právneho úkonu člena adresovaného družstvu – vystúpenia, pre ktoré prax niekedy používa pojem „odhláška“. Zákon ponecháva na stanovách, aby určili lehotu, uplynutím ktorej členstvo v prípade vystúpenia zanikne, no limituje jej maximálnu dĺžku na šesť mesiacov. Začiatkom plynutia tejto lehoty je deň doručenia oznámenia o vystúpení predstavenstvu družstva. Podľa Patakyovej⁶¹ ak by v stanovách táto lehota nebola určená, predpokladá sa, že členstvo sa končí dňom, ktorý vystupujúci člen družstva uviedol vo svojom právnom úkone. Ak by táto lehota bola dlhšia ako šesť mesiacov, členstvo by sa skončilo uplynutím šiestich mesiacov. V prípade, keď lehotu na skončenie členstva neuvedie v jednostrannom písomnom právnom úkone ani vystupujúci člen, členstvo zanikne dňom nasledujúcim po doručení písomnej „výpovede“. Aj Patakyová síce poukazuje na možnú polemiku s uvedeným stanoviskom, toto však vychádza z premisy, že opomenutie uvedenia lehoty pre zánik členstva v stanovách by malo postihnúť družstva a deň zániku členstva s uvedenou výnimkou by mal právo zvoliť vystupujúci člen.

Osobitná právna úprava možnosti vystúpenia člena z družstva pri transformačných zmenách je uvedená v § 255 ods. 2 OBZ. V prípade zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia družstva môže z družstva vystúpiť člen, ktorý nesúhlasí s danou transformačnou zmenou, a to ku dňu keď má k tomu prevodu dôjsť, ak to oznámi predstavenstvu do jedného týždňa po uznesení členskej schôdze.

⁶¹ PATAKYOVÁ, M. In: OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár. Tretie, doplnené a prepracované vydanie. 1.* Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 1101.

- c) **Vylúčením.** Družstvo môže svojho člena vylúčiť z dôvodu opätovného porušovania členských povinností, ak bol na toto porušovanie upozornený, alebo z iných dôležitých dôvodov uvedených v stanovách⁶². V prípade spoločného členstva manželov, ktoré spravidla vzniká v bytových družstvách, toto zaniká len vylúčením obidvoch manželov a v bytovom družstve zároveň zaniká ich právo spoločného nájmu bytu.⁶³

K náležitostiam upozornenia, ktoré zákon neurčuje, sa v minulosti vyjadril Najvyšší súd ČR⁶⁴ s požiadavkou, aby toto obsahovalo „*aspoň skutkové vymedzenie členskej povinnosti, ktorej porušenia sa člen družstva dopúšťa, ako aj konkrétne označenie následkov, ktoré sú s ďalším porušením tejto povinnosti spojené (možnosť vylúčenia z družstva).*”

K otázke vylúčenia člena z družstva zaujal stanovisko Najvyšší súd SR, ktorý konštatuje: „*Vznik alebo zánik členstva fyzickej alebo právnickej osoby v družstve upravuje Obchodný zákonník, ktorý pripúšťa podrobnejšiu úpravu členstva, jeho vzniku a zániku tiež v stanovách družstva. Zákonom určené spôsoby zániku členstva nemôžu byť rozšírené ďalšími dôvodmi v stanovách. Vylúčenie je jednostranný právny úkon družstva, ktorý smeruje proti členovi a predstavuje závažný zásah do právneho postavenia člena družstva. Zákon preto spája tento prejav vôle družstva s podmienkami, ktoré musia byť splnené, aby vylúčenie bolo platné. Pokiaľ člen družstva porušuje svoje členské povinnosti - toto porušovanie musí byť opakované, resp. trvajúce a družstvo musí voči členovi uplatniť výstrahu, že bude vylúčený, pokiaľ sústavne členské povinnosti bude porušovať. Pokiaľ zákon hovorí o iných dôležitých dôvodoch na vylúčenie člena družstva, nemôže ním byť samotné porušenie členských povinností, ale musí ísť o dôležitý dôvod s ohľadom na činnosť a vnútorné fungovanie družstva. Stanovy musia dostatočne a určito špecifikovať dôležité dôvody.*“⁶⁵

Člen družstva – fyzická osoba môže byť vylúčený aj z dôvodu spáchania úmyselného trestného činu proti družstvu alebo členovi. Právna úprava zatiaľ

⁶² V zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR „*môže byť dôvodom vylúčenia člena z bytového družstva tiež dôvod, pre ktorý je podľa Občianskeho zákonníka možné vypovedať nájom bytu, ktoré môžu byť uvedené v stanovách, pričom postačuje odkaz na príslušné zákonné ustanovenia.*” (Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 5. decembra 2009 sp. zn.: 29 Cdo 489/2009 In: Soudní rozhledy 2010, 16. roč., č. 6, s. 228a nasl.).

⁶³ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. januára 2000, sp. zn. 5 Cdo 151/99.

⁶⁴ Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 21. decembra 2010, sp. zn.: 29 Cdo 4009/2009 In: Právní rozhledy 2011, roč. 19, č. 9, s. 341 a nas.

⁶⁵ Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. mája 2008 sp. zn.: 4 Obo/196/2006.

neodráža skutočnosť, že zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov zavádza s účinnosťou k 1.7.2016 do nášho právneho poriadku aj priamu trestnoprávnu zodpovednosť právnických osôb.

Rozhodovanie o vylúčení člena spadá do právomoci predstavenstva, stanovky však môžu toto rozhodovanie zveriť inému orgánu napr. členskej schôdzi alebo disciplinárnej komisii. Rozhodnutie o vylúčení musí byť členovi písomne oznámené. Proti rozhodnutiu o vylúčení má právo podať člen odvolanie na členskú schôdzu. Pokiaľ stanovky zveria rozhodovanie o vylúčení člena z družstva členskej schôdzi, mali by sa zaoberať aj otázkou možnosti odvolania, ktoré by podľa nášho názoru malo ostať vylúčenému členovi zachované.⁶⁶ Možné riešenie je, aby napríklad v prípade vylúčenia rozhodovala členská schôdza jednoduchou väčšinou a pri rozhodovaní o odvolaní kvalifikovanou väčšinou hlasov. Pre prax môže byť nepochybné problematická absencia právnej úpravy lehôt na podanie daného odvolania, ako aj lehôt, v ktorých môže družstvo svojho člena vylúčiť, a preto by sa na túto skutočnosť malo myslieť pri koncipovaní stanov. V opačnom prípade bude potrebné vychádzať z právnej úpravy premlčania. Na absenciu lehoty, v ktorej môže byť člen z družstva vylúčený, ako na zjavný nedostatok zákonnej úpravy poukazujú aj autori Eliáš a Dvořák⁶⁷. Podľa ich názoru je potrebné prihliadnuť k princípu dobrých mravov a prihliadať k zvláštnym okolnostiam každého prípadu.

Vylúčený člen môže podať žalobu o určenie neplatnosti rozhodnutia členskej schôdze z dôvodov, že toto je v rozpore s právnymi predpismi alebo stanovami⁶⁸. Právna úprava je opäť strohá, bez uvedenia lehoty na podanie takejto žaloby. § 242 OBZ obsahuje všeobecnú prekluzívnu lehotu na podávanie návrhov na určenie neplatnosti uznesenia členskej schôdze, ktorá je jeden mesiac od zaprotokolovania námietky člena proti uzneseniu členskej schôdze alebo od oznámenia námietky predstavenstvu. V tejto otázke sa väčšina publikovaných

⁶⁶ K uvedenej problematike pozri aj: JABLONKA, B. In: MAMOJKA M. a kol: *Obchodné právo I. – všeobecná časť, súťažné právo, právo obchodných spoločností a družstva*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 790.

⁶⁷ In: ELIÁŠ, K., BARTOŠÍKOVÁ, M., POKORNÁ, J. a kol. *Kurs obchodného práva. Právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd., Praha: C. H. Beck, 2005, s. 414.

⁶⁸ Tento návrh môže aj podľa záveru Najvyššieho súdu SR podať iba člen, ktorého sa rozhodnutie týka a je zaručením jeho práva na súdu ochranu. (Pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. októbra 1997, sp. zn. I Obo 154/97).

názorov prikláňa k osobitnému charakteru úpravy práva podať odvolanie, na ktorú sa § 242 OBZ používať nebude a do úvahy prichádza len aplikácia všeobecnej premlčacej lehoty.⁶⁹

- d) **Vyhlásením konkurzu na majetok člena a zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku člena.** Tieto dôvody zániku členstva boli do OBZ doplnené novelou vykonanou zákonom č. 500/2001 Z. z. V prípade vyhlásenia konkurzu na majetok člena zanikne členstvo momentom vyhlásenia konkurzu, teda podľa § 23 ZKR zverejnením uznesenia o vyhlásení konkurzu v Obchodnom vestníku. Vyrovnačný podiel, na ktorý vznikne členovi nárok v dôsledku zániku jeho účasti tu bude patriť do konkurznej podstaty a bude slúžiť na uspokojenie nárokov konkurzných veriteľov.

Terminológia „zamietnutie návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku“ nekorešponduje aktuálnemu právnomu stavu. Tento pojem bol do OBZ zavedený ešte za účinnosti pôvodnej úpravy zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní, a nebol následne zosúladený s novou terminológiou v zmysle platnej právnej úpravy konkurzného konania. ZKR v danej súvislosti používajú pojem „zastavenie konkurzného konania pre nedostatok majetku“ (§ 20 ZKR).

Vyhlásenie konkurzu je ako dôvod zániku účasti v družstve duplicitne upravený osobitne pre právnické osoby v ustanovení § 232 ods. 4 OBZ.

Podľa ustanovenia § 232 ods. 5 OBZ sa účasť člena, ktorá v dôsledku vyhlásenia konkurzu zanikla, obnovuje, pokiaľ bol konkurz na majetok tohto člena právoplatným rozhodnutím súdu zrušený z iných dôvodov ako po splnení rozvrhového uznesenia alebo pre nedostatok majetku. Ak už družstvo vyplatilo v dôsledku zániku účasti vyrovnačný podiel, má dotknutý člen nárok na jeho vrátenie. Táto úprava je obdobná k úpravám obsiahnutým v práve obchodných spoločností, konkrétne k § 88 ods. 3 alebo § 148 ods. 4 OBZ. Pojmovito tu Obchodný zákonník opätovne vychádza z už neplatnej úpravy zákona č. 328/1991

⁶⁹ OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár. Tretie, doplnené a prepracované vydanie. 1.* Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 1103; PATAKYOVÁ M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár. 1. vydanie.* Praha: C. H. Beck, 2006; s. 568; PELIKÁNOVÁ, I. *Komentár k obchodnému zákonníku, 2. diel.* Praha: LINDE PRAHA, a.s., 1995, s. 1194. Osobitný charakter právnej úpravy § 231 ods. 4 OBZ vo vzťahu k ustanoveniu § 242 OBZ konštatoval aj Vrchný súd v Prahe vo svojom uznesení zo 16. apríla 2009, sp. zn.: 7 Cmo 341/2008. „Člen družstva nie je v tomto prípade povinný podávať námietky proti uzneseniu členskej schôdze o jeho vylúčení. Pokiaľ rozhoduje o vylúčení člena členská schôdza, nemá vylúčený člen povinnosť pred podaním návrhu na vyslovenie neplatnosti uznesenia členskej schôdze o jeho vylúčení súdom odvolať sa na členskú schôdzu, pokiaľ mu túto povinnosť neurčujú stanov.“ (In: *Právni rozhledy* 2009, roč. 17, č. 17, s. 632 a nasl.).

Zb. č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní a neodráža terminológiu vyplývajúcu zo ZKR, v zmysle ktorej dochádza k zrušeniu konkurzu po splnení konečného rozvrhu výťažku (§ 102 ods. 3 ZKR). Pôjde tu o prípad zrušenia už vyhláseného konkurzu z dôvodu, že tu nie sú predpoklady na konkurz podľa § 102 ods. 2 ZKR a tiež zrušenia konkurzu v dôsledku rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa o vyhlásení konkurzu zrušil alebo zmenil v časti o vyhlásení konkurzu (§ 103 ods. 1 ZKR). Ak by družstvo vyplatilo vyrovnací podiel, má nárok na jeho vrátenie. Z daného zákonného znenia jednoznačne nevyplýva, či ide o nárok voči dotknutému členovi alebo voči správcovi (keďže vyrovnací podiel počas vyhláseného konkurzu patril do konkurznej podstaty). Nakoľko § 102 ods. 6 ZKR ukladá v súvislosti so zrušením konkurzu správcovi okrem inej povinnosť vrátiť zostávajúci majetok úpadcovi, teda členovi, ktorému členstvo vyhlásením konkurzu zaniklo, bude následne tento člen povinný vrátiť vyplatený vyrovnací podiel družstvu.

Ustanovenie upravujúce možnosť znovunadobudnutia členstva v družstve je svojim odkazom na § 232 ods. 4 OBZ zúžené len na členov - právnické osoby. Platná právna úprava pritom upravuje zánik členstva v dôsledku vyhláseného konkurzu všeobecne pre fyzické aj právnické osoby v § 231 ods. 1 OBZ. Opätovne ide o nesystematické koncipovanie jednotlivých novelizácií OBZ, ktoré sa dotknú konkrétneho ustanovenia, nezohľadnia však text celej právnej úpravy družstiev. Analogické ustanovenia o obnovení účasti v obchodných spoločnostiach (§ 88 ods. 3 alebo § 148 ods. 4 OBZ) sa týkajú všetkých spoločníkov bez ohľadu na to, či ide o fyzické alebo právnické osoby. Aj pri fyzických osobách, členoch družstiev by sa mala použiť analogicky.

Dôkazom spomínanej nesystematickosti prijímania legislatívnych zmien právnej regulácie družstiev je a doplnenie možnosti opätovného nadobudnutia členstva aj pre prípad, ak bola právoplatným rozhodnutím súdu zastavená exekúcia podľa EP⁷⁰ (§ 232 ods. 5 OBZ, posledná veta). OBZ však na rozdiel od úpravy exekúcie obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným

⁷⁰ K špecifickej problematike exekúcií na podklade cudzích rozsudkov pozri LEVRINC, M. Exekúcie na podklade cudzích rozsudkov podľa nariadenia č. 1215/2012 (Brussels I a) = Execution on the substrate of foreign judgments under regulation no. 1215/2012 (Brussels I bis), In: *Právny poriadok Slovenskej republiky po 25. rokoch : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie "1. Banskobystrické dni práva" usporiadanej pri príležitosti 20. výročia založenia Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 11.-12. novembra 2015 1. vyd., Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2015. s. 331-340.*

neobsahuje analogické ustanovenie ako § 148 ods. 3 OBZ⁷¹ a tiež nadväzujúcu úpravu v EP – teda predovšetkým nespája exekúciu na členský podiel v družstve so zánikom účasti člena v družstve.

Daný výkladový problém však svojim rozhodnutím preklenul Ústavný súd SR⁷², ktorý reagoval právne na otázku nemožnosti resp. možnosti opätovného nadobudnutia členstva v družstve po súdnom rozhodnutí o nezákonnom vyhlásení konkurzu. Ústavný súd SR tu dovodil možnosť použitia analógie legis s ustanoveniami § 88 ods. 3 alebo § 148 ods. 4 OBZ nakoľko „*nieť žiadneho dôvodu, ktorý by ospravedlňoval neobnovenie členstva právnickej osoby v družstve vo vzťahu k obnoveniu účasti spoločníkov v. o. s. a s. r. o.*“ Opačný prístup by bol v rozpore s ústavným právom na pokojné užívanie majetku, právom na združovanie a so zásadou právneho štátu, podľa ktorej pochybenia štátu nemôžu byť na úkor ľudských práv a slobôd. Ústavný súd tu tiež vychádzal z výkladu účinkov zrušenia konkurzu, keď „*zrušenie vyhlásenia konkurzu na základe rozhodnutia odvolacieho súdu má vo všeobecnosti úpadcu postaviť (späťne) do takej pozície, akoby konkurz nikdy vyhlásený nebol.*“

- e) **Zánikom družstva.** Družstvo zaniká výmazom z obchodného registra a jeho zániku predchádza zrušenie. V prípade zrušenia družstva s likvidáciu vzniká členovi družstva nárok na podiel na likvidačnom zostatku. Právna úprava zrušenia a zániku družstva je obsiahnutá v ustanoveniach § 254 – 259 OBZ a zaoberáme sa ňou v osobitnej kapitole.
- f) **Skončením pracovného vzťahu,** a to v družstvách, v ktorých je podmienkou členstva pracovný vzťah člena k družstvu.
- g) **Dohodou o prevode členských práv a povinností,** ktorá bola charakterizovaná v časti venovanej vzniku družstva.
- h) **Smrťou fyzickej osoby,** a to ku dňu smrti poručiteľa za splnenia nižšie uvedených podmienok. Ako už bolo uvedené v časti venovanej vzniku členstva v družstve, dedič osoby, ktorej členstvo zaniklo smrťou musí o členstvo požiadať družstvo a predstavenstvo mu musí udeliť súhlas. Výnimke podliehajú bytové družstvá, v ktorých sa súhlas predstavenstva nevyžaduje, pre ostatné družstvá však môžu

⁷¹ § 148 ods. 3 OBZ : Ak nejde o spoločnosť s jediným spoločníkom a ak spoločenská zmluva nepripúšťa prevod obchodného podielu alebo ak sa na prevod obchodného podielu vyžaduje súhlas valného zhromaždenia, má doručenie exekučného príkazu spoločnosti na obchodný podiel spoločníka rovnaké účinky ako zrušenie jeho účasti v spoločnosti súdom.

⁷² Nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 23/05-25 z 11. marca 2009

túto výnimku určiť stanovy. V stanovách taktiež môžu byť uvedené prípady, v ktorých nesmie predstavenstvo dedičove členstvo odmietnuť. Aj v bytových družstvách sa však musí dedič o členstvo prihlásiť. Odlišne je koncipovaná právna úprava § 706 ods. 3 a 707 ods. 2 OZ, ktorá predpokladá automatický prechod členstva, bez toho, aby dedič musel o členstvo žiadať. V prvom prípade ide o smrť nájomcu družstevného bytu (ak nejde o byt v spoločnom nájme manželov) – jeho členstvo v družstve a nájom bytu na toho dediča, ktorému pripadol členský podiel. Druhý prípad sa týka smrti jedného z manželov, ktorí boli spoločnými nájomcami družstevného bytu. Spoločný nájom bytu v dôsledku smrti zanikne a ak sa právo na družstevný byt nadobudlo za trvania manželstva, zostáva členom družstva pozostalý manžel a jemu patrí členský podiel; na to prihliadne súd v konaní o dedičstve. Ak zomrel manžel, ktorý nadobudol právo na družstevný byt pred uzavretím manželstva, prechádza jeho smrťou členstvo v družstve a nájom družstevného bytu na toho dediča, ktorému pripadol členský podiel. Ak ide o viac predmetov nájmu, môže členstvo poručiť a prejsť na viacerých dedičov.

Pre porovnanie by som chcela poukázať na súčasnú právnu reguláciu dedenia obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným. Aj na prechod obchodného podielu v tejto spoločnosti sa v minulosti vyžadovalo, aby sa dedič o účasť v spoločnosti prihlásil. Daná úprava bola zmenená s účinnosťou od 01.01.2002 tak, že obchodný podiel sa dedí zo zákona, ak nie je dedenie obchodného podielu spoločenskou zmluvou vylúčené. Táto úprava vychádza z charakteru dedenia ako univerzálnej sukcesie, pri ktorej nie je dedičovi daná možnosť vybrať si z dedičstva len niektoré zložky, môže jedine odmietnuť dedičstvo ako celok. Ak je teda súčasťou dedičstva obchodný podiel v s. r. o. a jeho dedenie nie je vylúčené spoločenskou zmluvou (resp. ak nejde o spoločnosť s jedným spoločníkom, kde nemôže spoločenská zmluva dedenie obchodného podielu vylúčiť), dedič automaticky nadobudne účasť v spoločnosti a pokiaľ nie je jediným spoločníkom môže sa následne na súde domáhať zrušenia svojej účasti za predpokladu, že od neho nemožno spravodlivo požadovať, aby bol spoločníkom. K takejto koncepcii nadobudnutia členského podielu na dediča automaticky, nezávisle od jeho vôle s následnou možnosťou vypovedať svoju účasť v družstve sa priklonila úprava českého ZoOK.

Pokiaľ sa dedič nestane členom družstva (z dôvodu, že sa o členstvo neprihlási, alebo predstavenstvo nedá na nadobudnutie členských práv

a povinností súhlas, vzniká dedičovi nárok na vyrovnací podiel člena, ktorého členstvo zaniklo.

V prípade zániku členstva z dôvodu smrti fyzickej osoby, alebo zániku právnickej osoby – člena družstva, sa o vklad tohto člena zníži základné imanie. K tomuto zníženiu však dôjde len v prípade, že členstvo neprešlo na právneho nástupcu. V porovnaní s úpravou spoločnosti s ručením obmedzeným tu zákon nepozná tzv. „voľný členský podiel“ (porovnaj napr. § 113 ods. 5 a 6 OBZ).

- i) **Rozvodom** zaniká podľa právnej úpravy § 705 ods. 2 OZ spoločné členstvo rozvedených manželov v bytovom družstve, na základe rozhodnutia súdu, ak sa manžela nedohodnú o zrušení práva spoločného nájmu bytu (pokiaľ nejde o prípad keď jeden z rozvedených manželov nadobudol právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu pred uzavretím manželstva).⁷³
- j) **Vstupom právnickej osoby člena družstva do likvidácie.** Likvidácia spravidla nasleduje po zrušení právnickej osoby (okrem prípadov zrušenia bez likvidácie) a smeruje k uspokojeniu nárokov veriteľov a iných osôb, ktorým prislúcha právo na likvidačný zostatok. Právna úprava likvidácie je obsiahnutá v ustanoveniach § 70 a nasl. OBZ a v kontexte § 20a ods. 4 OZ primerane použije aj na likvidáciu inej právnickej osoby, pokiaľ z ustanovení upravujúcich tieto právnické osoby nevyplýva nič iné.
- k) **Zánikom právnickej osoby, člena družstva.** Právny nástupca právnickej osoby, ktorá je členom družstva, vstupuje do jej členských práv a povinností ex lege a (na rozdiel od dedenia členských práv a povinností) nie je nadobudnutie členstva v danom prípade závislé od udelenia súhlasu predstavenstvom a ani od splnenia iných podmienok. Nadobudnutiu členstva právneho nástupcu právnickej osoby nemôže teda družstvo nijak zabrániť, a to ani pomocou osobitnej úpravy v stanovách.

⁷³ K tomu pozri Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. júna 2012 sp. zn. 3Cdo/183/2010: „Z ustanovenia § 705 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že so zánikom manželstva rozvodom nie je zo zákona spojený aj zánik spoločného členstva rozvedených manželov v družstve, ale k jeho zániku je potrebná dohoda rozvedených manželov alebo rozhodnutie súdu o zrušení spoločného nájmu družstevného bytu rozvedenými manželmi. Ak vzniklo za trvania manželstva nielen právo spoločného užívania družstevného bytu, ale i spoločné členstvo v bytovom družstve, potom hodnota práv a povinností spojených s užívaním tohto bytu je spoločnou majetkovou hodnotou, ku ktorej musí súd pri vypořádání bezpodielového spoluvlastníctva manželov prihliadnúť rovnako ako k iným majetkovým hodnotám, ktoré majú rozvedení manželia spoločne a patria do ich bezpodielového spoluvlastníctva a musí rozhodnúť o tom, ktorému z manželov má táto hodnota pripadnúť.“

4.3 Členský podiel v družstve a družstevné podielnícké listy

Pojem členský podiel OBZ vo svojom v pôvodnom nepoznal a text zákona používal nejednotnú terminológiu ako prevod „členských práv a povinností“ (§ 229 OBZ), alebo prevod „práv a povinností spojených s členstvom“ v bytovom družstve (§ 230 OBZ) alebo „prevod členstva“ (§ 230 OBZ).⁷⁴ Ako už bolo vyššie spomenuté, táto zákonná koncepcia bola v minulosti v právnej doktríne podrobená kritike, pre nejasnosť používaných pojmov, terminologickú nejednotnosť a odklon od zahraničných právnych úprav ako aj v tom období pripravovanej regulácie Európskeho družstva. Z konceptu prevodu a prechodu družstevného podielu vychádza aj platná česká úprava korporátneho práva⁷⁵, podľa ktorej družstevný podiel predstavuje práva a povinnosti člena vyplývajúce mu z členstva v družstve. Pritom nejde len o základné práva určené v zákone, ale tiež o práva vyplývajúce z účelu založenia družstva a predmetu jeho činnosti.⁷⁶

Definícia členského podielu bolo do textu nášho OBZ začlenená až jeho až novelou vykonanou zákonom č. 19/2007 Z. z., konkrétne do ustanovenia § 223 ods. 2 OBZ a zákon ho vymedzuje ako mieru účasti člena na družstve, ktorého výška sa určuje podľa pomeru členského vkladu k základnému imaniu družstva, ak stanovky neurčujú inak. Uvedené vymedzenie je v podstate analógiou zákonnej definície obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným.

Kvalitatívna stránka členského podielu je určená obsahom konkrétnych práv a povinností vyplývajúcich jednotlivému členovi družstva zo zákona a stanov a kvantitatívna stránka je zákonom dispozitívne určená pomerom vkladu k základnému imaniu družstva. Každý člen v družstve môže mať len jeden členský podiel.

Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu SR⁷⁷ *„je členský podiel nesporne predmetom právnych vzťahov. Nejde tu však o vec, ale (berúc zreteľ na jeho majetkovú zložku) o majetok nehmotnej povahy; v zmysle § 118 ods. 1 Občianskeho zákonníka je členský podiel inou majetkovou hodnotou. Členský podiel v podielovom spoluvlastníctve, keďže nie je vecou, ale inou majetkovú hodnotu (kde vlastníctvo je pojmovy vylúčené), byť nemôže.“* Len pre porovnanie česká právna úprava v ustanovení § 597 ZoOK

⁷⁴ Pozri napr. PELIKÁNOVÁ, I.: *Komentár k obchodnímu zákonníku*, 2. díl, Praha: LINDE PRAHA, a.s., 1995, s. 1184.

⁷⁵ Pozri § 599 a 602 ZoOK.

⁷⁶ LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 2505.

⁷⁷ Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. októbra 2010, sp. zn. 1 Cdo 230/2009.

spoluvlastníctvo členského podielu pripúšťa, ide však o dispozitívne ustanovenie umožňujúce v stanovách spoluvlastníctvo členského podielu vylúčiť.

Napriek zavedeniu legálnej definície členského podielu a zavedeniu tohto pojmu do právnej regulácie družstiev vo všeobecnosti, nebola novelizácia OBZ vykonaná koncepcne a v ďalšom texte zákona sa pojem členský podiel nepoužíva a naďalej vychádza z pôvodnej terminológie prevodu „členských práv a povinností“ a pod. Nevyriešenými ostali aj súvisiace otázky, ako napríklad prípustnosť exekúcie členského podielu⁷⁸, možnosť zriadenia záložného práva na členský podiel, na ktoré postupne zákonodarca v právnej úprave spoločnosti s ručením obmedzeným reagoval a z pohľadu de lege ferenda tak predstavujú pre zákonodarcu do budúcnosti výzvu na dôslednejšie legislatívne riešenia.

S členským podielom v družstve nespája OBZ vydanie osobitného druhu cenných papierov. V družstvách, ktoré vznikli ešte pred nadobudnutím účinnosti OBZ, teda pred 1. januárom 1992 však boli emitované družstevné podielnícké listy, vydané na základe zákona č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách (ďalej v texte len „transformačný zákon“), konkrétne jeho novelou⁷⁹ účinnou od 1. januára 1996. Tento zákon upravoval majetkovú transformáciu poľnohospodárskych ale aj nepoľnohospodárskych družstiev a jeho účelom bolo prispôsobiť pôvodné družstvá právnej úprave podľa OBZ či už ponechaním právnej formy družstva alebo v niektorých prípadoch aj využitím inej formy podnikania. Ďalším cieľom transformácie bolo vysporiadať majetkové účasti členov a iných oprávnených osôb na majetku družstiev.

Družstevné podielnícké listy sú cennými papiermi zaradenými do sústavy cenných papierov podľa zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch)⁸⁰ a tento právny predpis predstavuje ich všeobecnú právnu úpravu, ktorá sa použije pri absencii osobitnej právnej úpravy vyplývajúcej z transformačného zákona.

⁷⁸ Podľa Uznesenia Ústavného súdu SR z 2. mája 2018, sp. zn. III. ÚS 180/2018 „*členský podiel v bytovom družstve je svojím charakterom iným majetkovým právom, ktoré je definované ako súbor majetkových a nemajetkových práv a povinností člena družstva. Majetkový aspekt resp. právo nie je možné zo súboru týchto práv vyčleniť ako samostatné majetkové právo, ktoré by mohlo byť predmetom exekúcie v zmysle Exekučného poriadku*“

⁷⁹ Zákon č. 264/1995 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách v znení neskorších predpisov

⁸⁰ K pojmu cenný papier a k sústave cenných papierov pozri KUBINEC, M., UŠIAKOVÁ, L., ORVISKÝ, M., *Základy práva cenných papierov*, Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2022.

Podľa transformačného zákona sú družstevné podielnícké listy cenné papiere, s ktorými sú spojené práva jeho majiteľa vyplývajúce z tohto zákona, teda podieľať sa na zisku družstva, prevádzať podielnícky list a inak s ním nakladať, ponúknuť družstvu uzatvorenie zmluvy o spätnom prevode podielníckeho listu, tzv. odkúpenie podielníckeho listu a právo byť prijatý za člena družstva, ktorého podielnícky list vlastní⁸¹.⁸² Pri likvidácii družstva a v konkurznom konaní má podielník postavenie veriteľa. Svojou povahou sú to deklaratórne majetkové cenné papiere tzn. že sa v nich stelesňuje a deklaruje právo účasti na majetku a podnikaní družstva, ale aj právo na podiel na zisku a likvidačnom zostatku. Podielník môže svoje práva spojené s družstevným podielníckym listom predajť, darovať, môže byť predmetom dedičstva alebo predmetom vkladu do podnikania iných osôb.⁸³ Ak sú podielnícké listy predmetom nepeňažného vkladu do družstva podľa ustanovenia § 223 ods. 6 OBZ, započítajú sa členovi na vklad v ich menovitej hodnote.

Družstevný podielnícky list je spojený s vyporiadaním majetkových nárokov v družstvách, ktoré vznikli ešte pred účinnosťou OBZ a ich podstatou bolo, že družstvo ho vydalo oprávneným osobám, ktoré neboli členmi pôvodného družstva a ktorým neboli vydané majetkové podiely.⁸⁴ Týmito oprávnenými osobami boli:

- a) členovia družstva, pokiaľ boli členmi družstva k 30. novembru 1991,
- b) vlastníci pôdy a vlastníci ostatného majetku užívaného družstvom s hodnotou najmenej 30 000 Kčs, pokiaľ sa písomne prihlásia v družstve do troch mesiacov od účinnosti tohto zákona a súčasne preukážu, že ich majetok družstvo prevzalo, užíva alebo užívalo ku dňu účinnosti zákona č. 162/1990 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve,
- c) občania, ktorým sa podiel na imaní družstva ustanoví podľa zákona č. 403/1990 Zb. o zmiernení následkov niektorých majetkových krív v znení neskorších

⁸¹ V pôvodnej právnej úprave bola zakotvená aj možnosť podielníka, ktorý nebol prijatý za člena družstva, domáhať sa na súde určenia splnenia tejto povinnosti zo strany družstva. Ústavný súd SR vo svojom náleze so dňa 19. júna 1997 sp. zn.: PL ÚS 6/96 vyslovil nesúlad tejto úpravy s Ústavnou SR, a to najmä z dôvodu, že „tým dochádza k porušeniu zmluvnej autonómie, ktorá je nepochybne súčasťou základného práva podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť. Ústavný súd pritom bral do úvahy aj všeobecne známu skutočnosť, že princíp zmluvnej autonómie je prioritným pri vzniku členstva v družstve aj podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka (§ 221 a nasl.). Podľa nich len konkrétne družstvo je oprávnené s konečnou platnosťou rozhodnúť o prijatí fyzickej osoby za svojho člena, čo je napokon i podrobnejšie upravené v základnom vnútrodružstevnom predpise, t. j. v jeho stanovách. Súd by mohol posúdiť a rozhodnúť len otázku, či existujú závažné dôvody, ktoré bránia družstvu prijat' podielníka za svojho člena, nie však uložiť mu bez ďalšieho jeho prijatie, ako to ustanovuje § 17 tretia veta transformačného zákona“.

⁸² § 17 d. ods. 1 transformačného zákona.

⁸³ HRVOLOVÁ, B. *Finančný trh*. Bratislava: EMKA 2001, s.3 a nasl.

⁸⁴ HOLUB, D. *Právo cenných papierov*, Bratislava: Wolters Kluwer, 2016, s. 219.

predpisov, zákona č. č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách alebo zákona č. č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku.

Za určitých podmienok mohli byť družstevné podielnícké listy vydané aj členom družstva, pričom ich vydávanie upravilo družstvo v stanovách.

Podielnícky list mohol byť vydaný na meno alebo na doručiteľa, v zaknihovanej a neskôr aj v listinnej podobe. Jeho náležitosťami vyplývajúcim z transformačného zákona sú: obchodné meno a sídlo družstva, ktoré podielnícky list vydalo, menovitá hodnota, označenie, či ide o podielnícky list na meno alebo na doručiteľa, pri podielníckom liste na meno aj meno majiteľa podielníckeho listu a menovitá hodnota.

4.3.1 Práva a povinnosti člena družstva

Členské práva a povinnosti sú také práva a povinnosti, ktoré sú spojené s členstvom v družstve. Ide o práva a povinnosti majetkovej povahy (povinnosť splatiť vklad, právo na podiel na zisku, právo na podiel na vyrovnací podiel, právo na podiel na likvidačnom zostatku) a nemajetkovej povahy (napr. právo hlasovať na členskej schôdzi, právo na informácie). Členské práva a povinnosti sú neoddeliteľné od členstva a tvoria jeden celok.⁸⁵ Ich okruh určuje nielen OBZ, ale pre konkrétne družstvo môžu vyplývať aj zo stanov, ktoré tiež môžu modifikovať dispozitívnu zákonnú úpravu.

Člen družstva má v družstve **práva**, ktoré môžu mať majetkovú alebo nemajetkovú povahu. **Majetkovými** členskými právami sú:

- a) Právo na podiel na zisku: Toto právo má člen v prípade, že členská schôdza pri prerokovaní účtovnej závierky určila, že zisk alebo jeho časť sa rozdelí medzi jednotlivých členov. Družstvo môže rozdeľovať medzi členov vždy len čistý zisk znížený o povinné príspevky na tvorbu nedeliteľného fondu, alebo iných zabezpečovacích fondov, ak to určia stanovy. Rozhodovanie o použití zisku patrí do výlučnej pôsobnosti členskej schôdze (§ 239 ods. 4, písm. d OBZ), aj keď spôsob jeho rozdelenia a použitia navrhuje predstavenstvo (§ 252 ods. 2 OBZ). K návrhu na rozdelenie zisku sa vyjadruje kontrolná komisia družstva.

⁸⁵ JABLONKA, B. In: MAMOJKA M. a kol *Obchodné právo I. – všeobecná časť, súťažné právo, právo obchodných spoločností a družstva*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 786.

Zákon dispozitívne určuje kritérium na výpočet podielu člena družstva na zisku, ktorým je pomer výšky splateného vkladu jednotlivého člena k splateným vkladom všetkých členov. Pokiaľ členstvo niektorých členov v rozhodnom roku trvalo len časť roka, tento podiel sa pomerne kráti. Dispozitívnosť právnej úpravy dáva stanovám možnosť jednak určiť inú výšku podielu člena na zisku určenom na rozdelenie (napríklad kombináciou prihliadajúcou nielen na výšku splateného vkladu, ale aj na dĺžku členstva) a tiež aj možnosť určenia iného spôsobu vymedzenia podielu člena na zisku (napríklad pripisovanie podielu na zisku na zvýšenie členských vkladov).⁸⁶ Okrem stanov môže určiť iný spôsob vymedzenia podielu člena na zisku aj uznesenie členskej schôdze za predpokladu, že túto možnosť stanov vyžadujú.

Nárok na podiel na zisku členovi, ktorému členstvo zaniklo za trvania družstva vzniká len za obdobie trvania členstva a takýto člen bude mať nárok na vyrovnací podiel.

- b) Právo na vyrovnací podiel: Členský vklad do družstva je majetkom družstva a rovnako ako pri obchodných spoločnostiach nemá člen nárok na jeho vrátenie (až na určité výnimky vyplývajúce z právnej úpravy § 234 OBZ, ktoré budeme analyzovať nižšie). Pri zániku členstva za trvania družstva má jeho bývalý člen, prípadne jeho dedič, nárok na len vyrovnací podiel, pričom tento nárok nemôžu stanovy družstva ani obmedziť a ani vylúčiť. Osobitným prípadom vzniku nároku na vyrovnací podiel je nesúhlas člena družstva so zlúčením, splynutím alebo rozdelením družstva a jeho následnému vystúpeniu z pôvodného družstva. Takýto člen má právny nárok na vyplatenie vyrovnacieho podielu, ktorý mu uhradí právny nástupca družstva do jedného mesiaca od prechodu imania na tohto právneho nástupcu, pričom moment tohto prechodu viaže OBZ na zápis konkrétnej transformačnej zmeny do obchodného registra. Ide tu o výnimku zo zásady, že nárok na vyrovnací podiel má člen družstva v prípade zániku jeho členstva za trvania družstva.

Na rozdiel od určovania výšky vyrovnacieho podielu v obchodných spoločnostiach, bude v družstvách jeho výška odvodená nielen od výšky splatených vkladov ale aj od dĺžky členstva – podľa ustanovenia § 233 ods. 2 OBZ sa vyrovnací podiel určí pomerom splateného členského vkladu doterajšieho člena

⁸⁶ Bližšie pozri PATAKOVÁ, M. In: OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár. Tretie, doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava: I. IURA EDITION, 2012, s. 1112.

násobeného počtom ukončených rokov jeho členstva k súhrnu splatených členských vkladov všetkých členov násobených ukončenými rokmi ich členstva. Zákon tu nedáva jednoznačnú odpoveď na to, či má ísť o ukončené kalendárne roky členstva, alebo roky reálne, publikované názory sa však zhodne prikláňajú k názoru, že by malo ísť o roky reálne.⁸⁷ V stanovách je vhodné v súlade s § 233 ods. 5 OBZ sa zaoberať otázkou určenia výšky vyrovnacieho podielu členovi, ktorého členstvo v družstve trvalo menej ako jeden rok.

Pri výpočte výšky nároku sa bude vychádzať zo stavu čistého obchodného imania, ktorým je obchodný majetok po odpočítaní záväzkov vzniknutých podnikateľovi v súvislosti s podnikaním. (pozri § 6 ods. 3 OBZ). Relevantnou bude riadna individuálna účtovná závierka za účtovné obdobie, ktoré predchádza účtovnému obdobiu, v ktorom členstvo zaniklo. Pri určovaní výšky vyrovnacieho podielu sa neprihliada na imanie, ktoré je v nedeliteľnom fonde, a ak to vyplýva zo stanov, aj v iných zabezpečovacích fondoch. Takisto sa neprihliada na vklady členov s kratším ako ročným členstvom pred dňom, ku ktorému sa ročná účtovná závierka zostavuje. Splatnosť práva na vyplatenie vyrovnacieho podielu je v zákone určená trojmesačnou lehotou, ktorá začína plynúť od schválenia riadnej individuálnej účtovnej závierky za účtovné obdobie predchádzajúce účtovnému obdobiu, v ktorom zanikla účasť spoločníka v spoločnosti, alebo ak takáto riadna účtovná závierka schválená nebola, tak uplynutím troch mesiacov odo dňa, keď mala byť schválená.

Pravidlá pre určenie výšky vyrovnacieho podielu a lehoty jeho splatnosti však určuje zákon dispozitívne. Stanovy tiež môžu určiť, že v prípadoch uvedených v § 234 ods. 1 OBZ nebude vyrovnací podiel uhradený v peniazoch, ale vo forme poskytnutia naturálneho plnenia.

Splatením vkladu, a to ako peňažného, tak aj nepeňažného, stráca člen (prípadne uchádzač o členstvo) k tomuto vkladu vlastnícke právo. Vlastníkom členských vkladov je družstvo a jeho člen v prípade zániku členstva nemá nárok na vrátenie vkladu, zákon mu priznáva len nárok na vyrovnací podiel, ktorý sa v zásade vypláca v peniazoch. Odlišná forma výplaty vyrovnacieho podielu môže byť určená buď v stanovách alebo v zákone. Stanovy podľa výslovnej dikcie zákona môžu napríklad určiť, že v prípadoch, keď členský vklad spočíval úplne

⁸⁷ Pozri napr. : ELIÁŠ, K., BARTOŠÍKOVÁ, M., POKORNÁ, J. a kol. *Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vyd., Praha: C. H. Beck, 2005, s. 422.

alebo sčasti v prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti na družstvo, môže člen žiadať vyporiadanie vrátením tejto nehnuteľnosti. Stanovy môžu určiť, že obdobne sa postupuje aj v prípade, keď spočíval členský vklad v poskytnutí iného vecného plnenia. V prípade, že bola predmetom vkladu do družstva poľnohospodárska pôda⁸⁸, má člen nárok na jej vrátenie ex lege bez ohľadu na úpravu stanov. Hodnota vrátenej nehnuteľnosti je určená hodnotou evidovanou v majetku družstva v čase zániku členstva. Keďže táto hodnota môže byť vyššia ako je výška vyrovnacieho podielu je nadobúdajúci člen povinný uhradiť družstvu rozdiel v peniazoch. Zákon stanovuje zodpovednosť družstva, ak by nakladalo s predmetným majetkom spôsobom, ktorý by toto vrátenie znemožňoval. Touto úpravou zákon na jednej strane priznáva družstvu vlastnícke právo k vloženému majetku, súčasne však na druhej strane „degraduje“ toto vlastníctvo na vzťah užívaci, nakoľko družstvo s týmto majetkom nemôže disponovať.⁸⁹ Uvedená konštrukcia však podľa môjho názoru nechráni člena v prípade exekúcie na majetok družstva, keďže EP v tomto smere neobsahuje osobitnú úpravu a takýmto majetok družstva môže byť postihnutý súdnym výkonom rozhodnutia. Obdobný spôsob výplaty vyrovnacieho podielu české korporátne právo už neobsahuje, pozná len peňažnú formu úhrady bez ohľadu na to, čo bolo predmetom vkladu do družstva.

- c) Právo na podiel na likvidačnom zostatku: Podiel na likvidačnom zostatku zákon definuje ako podiel na majetkovom zostatku, ktorý vyplynul z likvidácie (§ 61 ods. 4 OBZ). OBZ pri určovaní podielu člena družstva na likvidačnom zostatku dáva prednosť jeho vymedzeniu v stanovách. Pre prípad absencie určenia tohto podielu stanovami zákon vychádza prednostne z požiadavky vyplatenia splatenej časti členského vkladu jednotlivým členom, čím opätovne robí výnimku zo

⁸⁸ Pri vymedzení tohto pojmu by sme mali vychádzať z ustanovenia § 2 písm. b) v kontexte písmena a) zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Uvedený predpis definuje poľnohospodársku pôdu produkčne potenciálnu pôdu evidovanú v katastri nehnuteľností ako orná pôda, chmelnice, vinice, ovocné sady, záhrady a trvalé trávne porasty, pričom pôdou sa rozumie prírodný útvar, ktorý vzniká bezprostredne na zemskom povrchu ako produkt vzájomného pôsobenia klimatických podmienok, organizmov, človeka, reliéfu a materských hornín.

⁸⁹ Pozri bližšie ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákonník. Komentář. 9. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2004, s.895, K otázkam možnosti nadobúdania poľnohospodárskej pôdy pozri BARANCOVÁ, A.: Dispozície s poľnohospodárskou pôdou vo svetle legislatívnych trendov. In: *Banskobystrické dni práva : zborník z 2. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie na tému „Kvalita normotvornej a aplikačnej stránky zákonnosti ako determinant právneho štátu“*, 23.-24. november 2016, Víglaš, Sekcia verejného práva. - 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2017., s. 372-378.

všeobecnej zásady zákazu vrátenia vkladov typickú pre právo obchodných spoločností. Na vrátenie nepeňažných vkladov sa primerane použije ustanovenie § 234 ods. OBZ upravujúce postup pri vrátení nehnuteľností v rámci vysporiadania vyrovnacieho podielu. Zvyšok likvidačného zostatku sa rozdelí medzi členov, ktorých členstvo ku dňu zrušenia družstva trvalo aspoň jeden rok, a to podľa rozsahu, v akom sa podieľajú na základnom imaní družstva (na rozdiel od výpočtu výšky vyrovnacieho podielu podľa ustanovenia § 233 ods. 2 OBZ sa tu nebude vychádzať z výšky splatených vkladov členov ale z výšky prevzatých vkladov).

Návrh na rozdelenie likvidačného zostatku zostaví likvidátor do šiestich mesiacov⁹⁰ od oznámenia vstupu družstva do likvidácie a následne ho v lehote bez zbytočného odkladu zverejní v obchodnom vestníku⁹¹. Návrh na rozdelenie likvidačného zostatku schvaľuje členská schôdza, v prípade že by do 60 dní po zverejnení oznámenia o skončení likvidácie jej rozhodnutie absentovalo, platí zákonná domnienka o schválení tohto návrhu. Uznesenie členskej schôdze o rozdelení likvidačného zostatku je preskúmateľné súdom. Každý člen družstva alebo iná oprávnená osoba môže navrhnúť, aby súd vyhlásil uznesenie členskej schôdze o rozdelení likvidačného zostatku za neplatné pre rozpor s právnymi predpismi alebo stanovami. Lehota na podanie žaloby je trojmesačná a plynie odo dňa konania členskej schôdze, pričom má povahu prekluzívnej lehoty. Ak súd návrhu vyhovie, rozhodne zároveň o rozdelení likvidačného zostatku.

Likvidačný zostatok môže byť rozdelený medzi členov až pod uplynutí trojmesačnej lehoty na podanie návrhu na vyhlásenie neplatnosti uznesenia členskej schôdze o rozdelení likvidačného zostatku alebo po právoplatnosti rozhodnutia súdu o tomto návrhu.

Medzi **nemajetkové** práva spoločníkov obchodných spoločností korporátne právo štandardne zaraďuje najmä právo **na riadení a kontrole spoločnosti**. Základný a veľmi zjednodušený koncept správy (kapitálových) spoločností predstavujú spoločníci, ktorí poskytnú spoločnosti vlastný kapitál a za to získajú hlasovacie práva, avšak samotné

⁹⁰ Daná lehota sa zo zákona predlžuje o šesť mesiacov, ak likvidátor zistí, že má spoločnosť ku dňu zostavenia účtovnej závierky a konečnej správy o priebehu likvidácie daňový nedoplatok, alebo ak sa u nej vykonáva daňová kontrola.

⁹¹ Zákon č. 200/2011 Z. z. o obchodnom vestníku a o zmene a doplnení niektorých zákonov

riadenie podniku odovzdávajú iným – riadiacim orgánom.⁹² Právo na riadenie a kontrolu družstva zákon priznáva aj jeho členom. Oproti právnej úprave kapitálových obchodných spoločností je ale právna úprava týchto práv u člena družstva pomerne stručná.⁹³ Špecifikom družstiev je v tomto smere uplatňovanie zásady družstevnej samosprávy, v rámci ktorej bude aj činnosť štatutárneho a kontrolného orgánu vykonávaná výlučne členmi družstva.

Základom daného práva členov je právo zúčastňovať sa členskej schôdze a hlasovať na nej. Pri hlasovaní na členskej schôdzi sa uplatňuje zásada družstevnej demokracie. Podľa nej má každý člen jeden hlas, rozsah hlasovacích práv je teda rovnaký, bez ohľadu na výšku členského podielu konkrétneho člena v družstve. Výnimku z tohto všeobecného pravidla môžu obsahovať stanovy. Väčší počet hlasov by mohol byť priznaný napríklad členom s vyšším základným členským vkladom. Na rozdiel od princípu rovnosti hlasov uplatňovaného v družstvách, v kapitálových spoločnostiach je počet hlasov spoločníkov zo zákona ovplyvnený hodnotou ich vkladov do spoločnosti. Napríklad v spoločnosti s ručením obmedzeným je počet hlasov každého spoločníka dispozitívne určený pomerom hodnoty jeho vkladu k výške základného imania spoločnosti.

Ďalším právom z okruhu nemajetkových práv je právo **na informácie**. Každý člen družstva má právo vyžiadať si zápisnicu z členskej schôdze a jej prílohy na nahliadnutie. Povinnosť poskytnúť zápisnicu spolu s prílohami členovi na jeho požiadanie splní v mene družstva predstavenstvo, ktoré je tiež zodpovedné za vyhotovenie zápisnice, stanovy však môžu obsahovať odlišnú úpravu. Počas likvidácie spoločností má každý člen družstva právo nahliadnuť do účtovnej závierky, konečnej správy o priebehu likvidácie a návrhu na rozdelenie likvidačného zostatku.

Člen družstva je tiež oprávnený **disponovať svojim členským podielom**, a to jeho prevodom podľa ustanovenia § 229 OBZ, resp. v prípade bytových družstiev § 230 OBZ. Členský podiel je aj spôsobilým predmetom dedenia. Otázkam uvedených dispozícií s členským podielom v družstve sme sa venovali v častiach zameraných na vznik a zánik členstva.

⁹² PATAKYOVÁ, M., ĎURICA, M., HUSÁR, J. a kol. *Aplikované právo obchodných spoločností a družstva – ťažiskové inštitúty*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, s. r. o., 2021, s. 430.

⁹³ OVEČKOVÁ, O., CSACH, K., ŽITŇANSKÁ, L. *Obchodné právo 2 Obchodné spoločnosti a družstvo*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020, s. 401.

OBZ v ustanovení § 251 ods. 2 priznáva každému členovi družstva právo na **podanie** (v mene družstva) **žaloby o náhradu škody** proti členovi predstavenstva, ktorý zodpovedá družstvu za ním spôsobenú škodu, a **žaloby o splatenie vkladu** proti členovi družstva, ktorý je v omeškaní so splatením vkladu, ak členská schôdza nerozhodla o jeho vylúčení. Ide o prípady tzv. derivatívnych žalôb a actio pro socio a pozná ich aj právo obchodných spoločností - ustanovenie § 81a OBZ týkajúce sa verejnej obchodnej spoločnosti, § 122 ods. 3 OBZ týkajúci sa spoločnosti s ručením obmedzeným a § 182 ods. 2 OBZ pre akciovú spoločnosť. Obidva druhy žalôb môžeme definovať ako žalobu, ktorou sa spoločník domáha náhrady škody v mene spoločnosti, či už voči spoločníkovi alebo voči štatutárnemu orgánu, pričom žalobca a poškodený sú odlišné osoby a aktívna legitimácia žalobcu je odvodená (derivovaná) od jeho postavenia spoločníka. Rozdiel medzi nimi spočíva v tom, že cieľom actio pro socio je uplatniť v mene spoločnosti nárok spoločnosti voči spoločníkovi, zatiaľ, čo cieľom derivatívnej žaloby je v mene spoločnosti uplatniť nárok spoločnosti voči štatutárnemu orgánu. V obidvoch prípadoch ide o mimoriadnu situáciu, kde v mene spoločnosti koná spoločník ako subjekt, ktorý za normálnych okolností nemá takéto oprávnenie.⁹⁴ V súdom konaní začatom na základe predmetných žalôb môže následne robiť za družstvo alebo v jeho mene úkony len ten člen družstva, ktorý žalobu podal, prípadne ním splnomocnená osoba. Zároveň je tento člen povinný za družstvo znášať trovy takto vzniknutého súdneho konania. Nárok na náhradu trov mu vznikne len v prípade úspešnosti v konaní. Ide o prvok právnej úpravy zamedzujúci zneužitiu práva zo strany členov pred šikanóznymi žalobami.⁹⁵

Základnou zákonnou **povinnosťou** člena družstva je **vkladová povinnosť**. Podmienkou vzniku členstva v družstve je splatenie stanovami určeného členského vkladu alebo jeho časti. Vzhľadom na skutočnosť, že právna úprava družstiev pojem vklad nedefinuje, vychádzame v zmysle ustanovenia § 260 OBZ z charakteristiky pojmu vklad uvedenej v § 59 OBZ, podľa ktorého je vkladom súhrn peňažných prostriedkov („peňažný vklad“) a iných peniazmi oceneľných hodnôt („nepeňažný vklad“), ktoré spoločník (v tomto prípade člen družstva) vkladá do spoločnosti (družstva) a podieľa sa nimi na výsledku jej podnikania. Nepeňažným vkladom môže byť len majetok, ktorého hospodárska hodnota sa dá určiť, pričom zákon zakazuje vklady v podobe záväzku

⁹⁴ PATAKYOVÁ, M., ĎURICA, M., HUSÁR, J. a kol. *Aplikované právo obchodných spoločností a družstva – ťažiskové inštitúty*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, s. r. o., 2021, s. 677.

⁹⁵ Pozri OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár. Tretie, doplnené a prepracované vydanie*. I. Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 580 a nasl.

vykonať práce alebo poskytnúť služby. V porovnaní so všeobecnou právnou úpravou obchodných spoločností, ktorá vyžaduje, aby hodnota nepeňažných vkladov bola určovaná znaleckými posudkami, v prípade družstiev spôsob určenia hodnoty nepeňažného vkladu bude závisieť od obsahu stanov alebo od dohody všetkých budúcich členov pri založení družstva. (Úprava českého ZoOK sa priklonila k požiadavke znaleckého oceňovania nepeňažných vkladov, avšak umožnila, aby nepeňažným vkladom boli aj záväzky vykonať práce alebo poskytnúť služby).⁹⁶ Nepeňažné vklady sa ocenia spôsobom určeným stanovami alebo pri založení družstva dohodnutým všetkými členmi. Predmetom nepeňažného vkladu môžu byť aj družstevné podielnícke listy vydané družstvom podľa § 17a transformačného zákona⁹⁷. Podielnícke listy sa započítajú členovi na vklad v ich menovitej hodnote. OBZ tu nadväzuje na úpravu § 17f a § 17g transformačného zákona.

Na rozdiel od úpravy spoločnosti s ručením obmedzeným a komanditnej spoločnosti, nie je pre družstvo zákonom určená minimálna výška vkladu člena. Výšku vkladu určujú stanovy a táto môže byť určená rozdielne pre jednotlivých členov za podmienky, že táto bude vyjadrená kladným celým číslom. Uvedená podmienka nemusela byť splnená v prípade prechodu na menou euro v zmysle zákona č. 659/2007 Z. z. o zavedení meny euro v Slovenskej republike a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Možnosť rozdielného určenia výšky vkladu v stanovách družstva odlišne pre jednotlivých členov bola do OBZ zavedená s účinnosťou od 1. januára 2008 novelou č. 659/2007 Z. z., konkrétne v ustanovení § 223 ods. 2 a vytvorila následný rozpor so znením ods. 4 § 223 OBZ, ktorý umožňuje v stanovách určiť odlišnú výšku základného vkladu pre fyzické osoby a pre právnické osoby. Predmetná možnosť bola do OBZ zavedená ešte skôr, a to s účinnosťou od 1. februára 2007. Vzhľadom na skutočnosť, že možnosť diferencovať v stanovách výšku vkladu pre každého z jednotlivých členov bola ustanovená neskorším právnym predpisom, pričom účelom tejto právnej úpravy podľa dôvodovej správy k novele bolo, aby zákonná úprava o výške členských vkladov do družstva bola analogická ako pri vkladoch do obchodných spoločností, je potrebné túto možnosť napriek spomínanému rozporu akceptovať.

Pokiaľ bude v stanovách určená výška vkladu rozdielne pre jednotlivých členov, je potrebné zvážiť, či sa táto rozdielna výška vkladov prejaví v rozsahu hlasovacích oprávnení na členskej schôdzi. Zákon totiž pri určení výšky hlasovacích práv vychádza

⁹⁶ § 573, § 574 ZoOK.

⁹⁷ Zákon č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách.

zo zásady družstevnej demokracie, čo znamená, že každý člen má jeden hlas bez ohľadu na výšku vkladu, táto úprava je však dispozitívna.

V porovnaní s právnou úpravou obchodných spoločností v prípade družstiev OBZ rozlišuje pojmy **základný členský vklad**, **vstupný vklad** ako aj **ďalší členský vklad**.⁹⁸ Základný vklad by sme mohli charakterizovať ako členský vklad, ktorého prevzatie je podmienkou členstva v družstve. Ide o vklad povinný a jeho výška určená stanovami sa bude zapisovať do obchodného registra. Vstupný vklad definuje zákon ako v stanovách určenú časť základného členského vkladu, ktorého splatenie je podmienkou vzniku členstva, pričom závisí výlučne od stanov, či vstupný vklad vymedzia alebo nie. Výška základného členského vkladu, prípadne aj výška vstupného vkladu musí byť určená v stanovách. Základný prípadne vstupný vklad musí byť splatený do 15 dní od konania ustanovujúcej schôdze družstva. Pred podaním návrhu na zápis družstva do obchodného registra musí byť splatená aspoň polovica zapisovaného základného imania - zákon však neurčuje rozsah splatenia vkladov budúcich členov. Ak by uchádzač o členstvo nesplatil základný alebo vstupný vklad (pokiaľ bol určený) a družstvo by bolo zapísané do obchodného registra, vzniklo by jeho členstvo až splatením vkladu. Rozdiel medzi splateným vstupným vkladom a základným členským vkladom je člen povinný splatiť v lehote určenej v stanovách, najneskôr však do 3 rokov. Začiatok plynutia trojročnej lehoty zákon neurčuje, mala by byť počítaná od vzniku členstva, alebo tento začiatok môžu určiť stanovy. Stanovy však môžu určovať, že pokiaľ si to vyžaduje strata družstva a ak o tom rozhodne členská schôdza, sú jeho členovia povinní splatiť nesplatenú časť členského vkladu ešte pred dobou jej splatnosti. V prípade straty družstva môže členská schôdza rozhodnúť aj o uhradzovacej povinnosti člena podľa § 222 ods. 2 OBZ za predpokladu, že určenie tejto povinnosti je obsiahnuté v stanovách.

Na ďalší členský vklad sa členovia družstva môžu zaviazat', len pokiaľ to pripúšťajú stanovy. Prevzatím ďalšieho členského vkladu sa zvyšuje členský podiel člena v družstve, čo bude mať následný vplyv aj na výšku jeho podielu na zisku, vyrovnacieho podielu a výšku podielu na likvidačnom zostatku.

Na základe možnosti danej stanovami a za podmienok nimi určených sa môžu členovia družstva zaviazat' aj k **ďalšej majetkovej účasti** v družstve. Táto majetková účasť nebude súčasťou členského vkladu, nebude sa o ňu teda zvyšovať členský podiel

⁹⁸ S rovnakého členenia vkladov do družstva vychádza aj úprava českého ZoOK.

člena, a ani základné imanie družstva. Ďalšiu majetkovú účasť odborná literatúra prirovnáva k emisnému ážiu v akciovej spoločnosti.⁹⁹

V nadväznosti na právnu úpravu kapitálových obchodných spoločností (pozri ustanovenia § 123 ods. 2 a 3 OBZ a tiež § 179 ods. 2 a 5 OBZ), bola aj do právnej úpravy družstiev zakotvená zásada zákazu vrátenia vkladov (následne všeobecne rozpracovaná v ustanoveniach § 67j a § 67k OBZ¹⁰⁰) a zákazu vyplácania úrokov z členských vkladov, z ktorej výnimky môže ustanoviť len zákon. Vklad sa po jeho splatení družstvu stáva majetkom družstva a na základe jeho splatenia (prípadne splatenia stanovami určenej časti vkladu – vstupného vkladu) vzniká členstvo v družstve. Člen družstva nadobúda členský podiel a z neho vyplývajúce práva, akými sú aj práva majetkového charakteru – právo podieľať sa na zisku, právo na vyrovnací podiel a právo na podiel na likvidačnom zostatku. Za výnimku zo zákazu vrátenia vkladov môžeme považovať ustanovenie § 234 ods. 1 OBZ umožňujúceho úpravu stanov, podľa ktorej môže člen za zákonom stanovených podmienok žiadať v rámci vyrovnacieho podielu vrátenie členského vkladu spočívajúceho úplne alebo sčasti v prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Ak vkladom člena bola poľnohospodárska pôda, má člen pri zániku jeho účasti nárok na jej vrátenie na základe kogentného ustanovenia § 234 ods. 2 OBZ aj bez úpravy takejto možnosti v stanovách. Zákon umožňuje vrátiť členom ich vklady aj v rámci delby likvidačného zostatku – pozri § 259 ods. 3 OBZ.

Ďalšie povinnosti môžu členovi družstva uložiť stanovy. Pôjde predovšetkým o **povinnosť prispieť na úhradu strát družstva**, ktorá je charakterizovaná v prvej kapitole. Odborné pramene tiež uvádzajú **povinnosť korporačnej lojality**, aj keď túto zákon výslovne nešpecifikuje.¹⁰¹

⁹⁹ Pozri PELIKÁNOVÁ, I. *Komentár k obchodnímu zákonníku, 2. diel*, Praha: LINDE PRAHA, a.s., 1995, s. 636.

¹⁰⁰ Pozri KUBINEC, M: Zákaz vrátenia vkladov - súčasť trendu posilňovania ochrany veriteľov = Prohibition of drawback of deposits - current trends of strengthening the protection of creditors, In: *Nové trendy v práve 1 : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej 7. - 8. apríla 2016 na Právnickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici*, Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2016. s. 205-217.

¹⁰¹ OVEČKOVÁ, O., CSACH, K., ŽITŇANSKÁ, L. *Obchodné právo 2 Obchodné spoločnosti a družstvo*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. s. 408.

5 KAPITOLA

Orgány družstva

5.1 Všeobecná charakteristika

Družstvo je povinné zo zákona zriadiť tri orgány:

- členskú schôdzu, ako najvyšší orgán družstva,
- predstavenstvo, ako štatutárny orgán a
- kontrolnú komisiu ako orgán so všeobecnou kontrolnou pôsobnosťou.

Výnimka z tejto obligatórnej organizačnej štruktúry je možná len v prípade tzv. malých družstiev (§ 245 OBZ), teda družstiev, ktoré majú menej ako 50 členov, kde zákon pripúšťa, aby stanovy určili, že predstavenstvo a kontrolná komisia nebudú zriadené a ich pôsobnosť bude vykonávať členská schôdza. Z dôvodu rešpektovania zásady družstevnej samosprávy by totiž nebolo praktické, a v niektorých prípadoch ani možné tieto orgány vytvoriť. Pokiaľ nastane uvedená situácia, štatutárnym orgánom družstva je predseda volený členskou schôdzou, prípadne aj ďalší člen poverený členskou schôdzou. Osobitné postavenie v rámci tzv. malých družstiev majú družstvá s členstvom právnických osôb, ktoré majú menej ako päť členov. Tu Obchodný zákonník vôbec neurčuje štatutárny orgán ani spôsob rozhodovania takéhoto malého družstva, musia ho vždy upraviť stanovy.

Obchodný zákonník umožňuje družstvu kreovanie aj ďalších fakultatívnych orgánov. Môžu byť zriaďované na základe stanov alebo uznesením členskej schôdze a môžu mať dočasný alebo trvalý charakter. OBZ ich bližšie necharakterizuje, môže ísť napríklad o rôzne komisie (disciplinárna, sociálna a pod.). Pôsobnosť, zloženie a ďalšie otázky fungovania fakultatívnych orgánov družstva musia upraviť stanovy. Tieto orgány však nesmú vykonávať pôsobnosť obligatórne vytváraných orgánov družstva, ktorú im zveruje zákon.¹⁰²

Prejavom princípu **družstevnej samosprávy** je, že členmi obligatórnymi ako aj fakultatívnymi (za predpokladu, že stanovy pri ich úprave neobsahujú výnimku¹⁰³)

¹⁰² K všeobecnej charakteristike orgánov družstva pozri aj HELEŠIC, F. *Základy teorie evropského a českého družstevního práva. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 224.

¹⁰³ Napr. Pelikánová však možnosť výnimky zo zásady družstevnej samosprávy pri fakultatívne vytváraných orgánoch odmieta – pozri PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku, 2 díl*, Praha: LINDE PRAHA, a.s., 1995, s. 1214.

orgánov družstva, môžu byť len fyzické osoby staršie ako 18 rokov, ktoré sú členmi družstva, alebo zástupcovia právnických osôb, ktoré sú členmi družstva. Ako vyplýva zo znenia ustanovenia § 238 ods. 1 OBZ, samotná právnická osoba nemôže byť členom orgánu družstva.¹⁰⁴ Zákon v danej súvislosti neurčuje okruh osôb, ktoré môžu byť týmito zástupcami, a tak môže v podstate ísť o akúkoľvek fyzickú osobu splnomocnenú právnickou osobou, vyžaduje však osobitnú plnú moc. Daná konštrukcia je zbytočne zložitá¹⁰⁵, vhodnejšie by bolo ponechať osobné konanie právnických osôb štatutárnym orgánom. Zástupcovia právnických osôb majú rovnakú zodpovednosť, akoby boli členmi týchto orgánov osobne (§ 246 ods. 4 OBZ). Právnická osoba, ktorá ich splnomocnila, však ručí za ich záväzky z tejto zodpovednosti. Práve princípom družstevnej samosprávy sa družstvá odlišujú od kapitálových obchodných spoločností. Ako poukazujú publikované názory rozdiel vyplýva z myšlienkového základu kapitálovej obchodnej spoločnosti a družstva. V kapitálových obchodných spoločnostiach sú členmi (výkonných a kontrolných) orgánov spravidla profesionálne osoby, ktorým sa zveruje správa a riadenie spoločnosti, čo je dané najmä nazeraním na obchodnú spoločnosť ako na nástroj akumulácie kapitálu. Naopak družstvo je myšlienkovým základom orientované na uspokojenie potrieb svojich členov a v tomto koncepte sa predpokladá osobná zaangažovanosť členov družstva na jeho správe a riadení.¹⁰⁶

Na platnosť uznesenia kolektívnych orgánov družstva vyžaduje zákon ich riadne zvolanie (spôsobom upraveným v stanovách alebo v zákone), prítomnosť nadpolovičnej väčšiny členov orgánu a súhlas väčšiny hlasov prítomných. Výnimkou z danej úpravy je konanie náhradnej členskej schôdze podľa § 239 ods. 8 OBZ, ktorá je schopná uznášať sa bez ohľadu na počet členov. Požiadavku kvalifikovanej väčšiny potrebnej pre unesenie o konkrétnej otázke, môžu určiť stanovy, resp. môže vyplývať zo zákona. Pri hlasovaní sa vychádza zo zásady rovnosti hlasov a každý člen týchto orgánov má jeden hlas. Zákon

¹⁰⁴ Pozri tiež ELIÁŠ, K., DVOŘÁK, T. a kol.: *Obchodní zákonník. Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od roku 1900. 5. přepracované a rozšířené vydání podle stavu k 1.11.2006*, Praha: Linde Praha a.s. 2006, s. 532 alebo DVOŘÁK, T. *Družstevní právo*. 3. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2006 s. 102. Tieto koncepcie zodpovedá aj začiatok vety uvedenej v § 246 ods. 4 OBZ „Zástupcovia právnických osôb, ktorí sú členmi orgánov družstva, majú rovnakú zodpovednosť....“ jej záver „...akoby boli členmi týchto orgánov osobne.“ však vzbudzuje isté pochybnosti o jej správnosti.

¹⁰⁵ Napríklad ak sa splnomocnenie počas funkčného obdobia splnomocnenca odvolá, zaniká tým aj jeho členstvo v orgáne, pretože už nespĺňa podmienku postavenia člena družstva. Nový splnomocnenec právnickej osoby sa však nestáva členom voleného orgánu automaticky, ale musí byť zvolený členskou schôdzou. Pozri OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár. Tretie, doplnené a prepracované vydanie. 1*. Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 1114.

¹⁰⁶ OVEČKOVÁ, O., CSACH, K., ŽITŇANSKÁ, L. *Obchodné právo 2 Obchodné spoločnosti a družstvo*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. s. 412.

nevyžaduje tajné hlasovanie, táto požiadavka však môže vyplynúť z úpravy stanov alebo z uznesenia rokujúceho orgánu. Ako predstavenstvo, tak aj kontrolná komisia môžu prijímať uznesenia mimo svojho zasadnutia (per rollam), a to buď písomným hlasovaním alebo hlasovaním pomocou prostriedkov oznamovacej techniky. Tieto spôsoby hlasovania môžu byť využité len ak to pripúšťajú stanovy a ak s tým súhlasia všetci členovia daného orgánu. Pri využití daného spôsobu hlasovania sa za prítomných z hľadiska určenia potrebného kvóra považujú hlasujúci.

V porovnaní s reguláciou obchodných spoločností obsahuje OBZ úpravu funkčného obdobia členov orgánov družstva. Maximálna dĺžka funkčného obdobia je päť rokov s právom opätovnej voľby člena. Stanovy môžu dĺžku funkčného obdobia skrátiť, ako aj vylúčiť možnosť opätovného zvolenia členov orgánov. Členovia prvých orgánov po založení družstva môžu byť volení len na obdobie najviac troch rokov. Pre členov predstavenstva a kontrolnej komisie zákon kogentným spôsobom ustanovuje nezlučiteľnosť funkcií, ktorá môže byť stanovami rozšírená o ďalšie prípady. V stanovách tiež môžu byť určené okolnosti, pre ktoré člen družstva nemôže byť členom niektorého voleného orgánu družstva. Členovia predstavenstva, kontrolnej komisie, prokurista a riaditeľ tvoria okruh osôb, pre ktoré OBZ dispozitívne ustanovuje zákaz konkurencie, tak, že tieto osoby nesmú byť podnikateľmi ani členmi štatutárnych a dozorných orgánov právnických osôb s obdobným predmetom činnosti. V zmysle § 260 OBZ. sa aj na družstvá použije všeobecná právna úprava zákazu konkurencie obsiahnutá v § 65 OBZ upravujúcu aj právne dôsledky porušenia tohto zákazu.

Členovia predstavenstva (v malých družstvách predseda družstva, prípadne ďalší člen poverený členskou schôdzou) ako aj členovia kontrolnej komisie zodpovedajú družstvu za škodu, ktorá mu vznikla porušením ich povinností, a to podľa osobitnej úpravy § 243a OBZ, ktorej sa budeme venovať v ďalšom výklade. Nároky vyplývajúce z tejto zodpovednosti uplatňuje predstavenstvo a voči členom predstavenstva ich uplatňuje kontrolná komisia prostredníctvom ňou určeného člena. Z dôvodu riešenia otázky nečinnosti orgánov družstva zaviedla novela OBZ č. 500/2001 Z. z. aj aktívnu legitimáciu na podanie žaloby o náhrady škody v mene družstva proti členovi predstavenstva každému členovi družstva – člen družstva však nebude oprávnený na vymáhanie nárokov na náhradu škody voči členovi kontrolnej komisie, resp. iného fakultatívne zriadeného orgánu družstva. Člen družstva je tiež oprávnený na vymáhanie nárokov na splatenie vkladu voči členovi družstva, ktorý je v omeškani s jeho splatením a členská schôdza nerozhodla o jeho vylúčení. Obdobná úprava bola zavedená aj v práve obchodných

spoločnosť (§ 81a OBZ týkajúci sa verejnej obchodnej spoločnosti, § 122 ods. 3 a 4 OBZ týkajúci sa spoločnosti s ručením obmedzeným a § 182 ods. 2 a 3 OBZ pre akciovú spoločnosť). Po podaní žaloby členom družstva alebo ním splnomocnenou osobou nemôže iná osoba v súdnom konaní robiť úkony za družstvo alebo v jeho mene. Trovy súdneho konania začatého na základe uvedených žalôb sú povinní znášať tí členovia, ktorí podali návrh na ich začatie. Ak je družstvu v súdnom konaní následne priznaná náhrada trov konania, ten, ktorému bola uložená náhrada týchto trov, je povinný uhradiť ju členovi družstva, ktorý uplatňoval nároky za družstvo.

Zákon zároveň umožňuje uplatňovanie nárokov na náhradu škody voči členom predstavenstva ktorémukoľvek veriteľovi družstva za predpokladu, že tento nemôže uspokojiť svoju pohľadávku z majetku družstva (243a ods. 4 OBZ). Ako poukazuje Ušiaková¹⁰⁷ veriteľ ako aktívne legitimovaný subjekt pritom v konaní vystupuje vo svojom mene a na svoj účet, napriek tomu, že uplatňuje nárok družstva na náhradu škody, nestáva sa pre toto konanie zákonným zástupcom družstva ani mu nevzniká iné oprávnenie konať v mene družstva. Veriteľ pri potenciálnom uplatňovaní týchto nárokov bude mať náročné postavenie, ktoré spočíva práve v unesení dôkazného bremena zahŕňajúceho v jeho prípade viac okruhov právnych vzťahov. Veriteľ bude povinný okrem preukázania existencie jeho vlastnej pohľadávky voči spoločnosti preukázať aj jej nevyhnutnosť z majetku družstva. Veriteľ bude ďalej povinný preukázať aj samotný nárok na náhradu škody, ktorý si bude uplatňovať, čo je bez poskytnutia súčinnosti samotného družstva veľmi problematické.¹⁰⁸

Funkcia členom predstavenstva a kontrolnej komisie družstva vzniká voľbou, ktorá je zverená do pôsobnosti členskej schôdze, resp. ustanovujúcej schôdze v prípade prvých členov týchto orgánov. Ďalší spôsobov vzniku funkcie vo volených orgánoch družstva je nástup náhradníka, ktorého voľbu musia umožňovať stanovy. Náhradník nastupuje namiesto odstúpivšieho člena, alebo člena, ktorému členstvo zaniklo smrťou, dňom účinnosti jeho odstúpenia, pričom nástupníci nastupujú podľa určeného poradia. Pokiaľ nie je zvolený náhradník, každý orgán družstva môže kooptovať zastupujúceho

¹⁰⁷ UŠIAKOVÁ, L. Uplatňovanie nárokov zo zodpovednosti za škodu spôsobenú štatutárnym orgánom kapitálovej spoločnosti pri výkone funkcie tretími osobami vo svojom mene a na vlastný účet- vybrané problémy. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*, roč. 20, č. 4, 2021, s. 363.

¹⁰⁸ Pozri bližšie UŠIAKOVÁ, L. Uplatňovanie nárokov zo zodpovednosti za škodu spôsobenú štatutárnym orgánom kapitálovej spoločnosti pri výkone funkcie tretími osobami vo svojom mene a na vlastný účet- vybrané problémy. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*, roč. 20, č. 4, 2021, s. 363.

člena, ktorý bude mať práva a povinnosti riadneho člena až do doby, kedy sa môže vykonať riadna voľba nového člena.

V súlade so zásadou, že nikoho nemožno nútiť, aby proti svojej vôli zotrval vo funkcii, OBZ pripúšťa pre zvoleného člena orgánu družstva možnosť odstúpenia z jeho funkcie. Je však povinný oznámiť túto skutočnosť orgánu, ktorého je členom, pričom OBZ písomnú formu pre toto oznámenie nevyžaduje, jej dodržanie však bude potrebné pre preukázanie zániku funkcie obchodnému registru. Funkcia odstupujúceho člena sa potom skončí dňom, keď odstúpenie prerokoval orgán, ktorý je na to oprávnený podľa stanov. Zákon dispozitívne ustanovuje, že je to orgán, ktorý odstupujúceho člena zvolil. Odstúpenie musí príslušný orgán prerokovať na svojom najbližšom zasadnutí, po tom, čo sa o odstúpení dozvedel, najdlhšie však do troch mesiacov. Po márnom uplynutí tejto lehoty sa odstúpenie pokladá za prerokované. Funkcia tak zaniká prerokovaním odstúpenia príslušným orgánom, alebo márnym uplynutím trojmesačnej lehoty od oznámenia odstúpenia orgánu príslušnému na prerokovanie tohto odstúpenia. Odstúpenie (resp. vzdanie sa funkcie) je len jedným z rôznych dôvodov zániku funkcie v orgáne družstva. Ďalším z dôvodov bude uplynutie funkčného obdobia, smrť fyzickej osoby, zánik právnickej osoby, odvolaním splnomocnenia zástupcu právnickej osoby – člena orgánu a v súlade so zásadou, že členmi orgánov družstva môžu byť len osoby, ktoré sú členmi družstva, zanikne funkcia v orgáne družstva aj zánikom členstva v družstve.

5.2 Členská schôdza

Členskú schôdzu môžeme charakterizovať ako najvyšší orgánom družstva, ktorý rozhoduje o najdôležitejších otázkach týkajúcich sa družstva, ako aj jeho členov. Je teda pre družstvo tým, čím pre je kapitálové spoločnosti valné zhromaždenie. Podobne, ako pri valných zhromaždeniach kapitálových spoločností, aj v prípade členskej schôdze rozlišujeme jej obligatórnu pôsobnosť, ktorú jej určuje zákon (tzv. výlučnú pôsobnosť), pôsobnosť zverenú jej stanovami a pôsobnosť, ktorú si sama vyhradí.

Zákon určuje pôsobnosť členskej schôdze v ustanovení § 239 ods. 4 OBZ nasledovným okruhom otázok:

- a) Zmena stanov, ak zákon neustanovuje inak. Stanovy sú základným vnútorným dokumentom družstva, ktorý zaväzuje všetkých jeho členov a v tejto monografii

je im venovaná samostatná kapitola. Na zmenu stanov zákon neurčuje osobitný postup napríklad v podobe potrebnej kvalifikovanej väčšiny hlasov. Je teda potrebné vychádzať zo všeobecného ustanovenia § 238 ods. 3 OBZ, podľa ktorého sa vyžaduje na platnosť uznesenia členskej schôdze, predstavenstva a kontrolnej komisie ich riadne zvolanie, prítomnosť nadpolovičnej väčšiny členov a súhlas väčšiny hlasov prítomných členov. Zmena stanov nemôže byť zverená do pôsobnosti iného orgánu družstva, výnimky však môže určiť len zákon. Takúto výnimku upravoval zákon č. 659/2007 Z. z. o zavedení meny euro v Slovenskej republike a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý podľa § 11 ods. 3 umožnil štatutárnym orgánom právnických osôb rozhodnúť o premene menovitej hodnoty vkladov do imania a menovitej hodnoty základného imania zo slovenskej meny na eurá v období zavádzania meny euro v Slovenskej republike. Za výnimku môžeme tiež považovať zverenie vykonávania pôsobnosti členskej schôdze zhromaždeniu delegátov (§ 239 ods. 7 OBZ – vid' nižšie)

- b) Voľba a odvolávanie členov predstavenstva a kontrolnej komisie. Prvých členov predstavenstva a kontrolnej komisie volí ustanovujúca schôdza družstva. Na rozdiel od právnej úpravy akciovej spoločnosti, kde do je pôsobnosti valného zhromaždenia zverená nielen voľba a odvolávanie členov štatutárneho a kontrolného orgánu spoločnosti, ale aj členov iných orgánov určených stanovami (§ 187 ods. ods. 1 písm. d) OBZ), je v prípade družstva právna úprava voľnejšia a kreovanie fakultatívnych orgánov družstva je ponechané na úpravu stanov.
- c) Schvaľovanie riadnej individuálnej účtovnej závierky a mimoriadnej individuálnej účtovnej závierky. Povinnosť družstvu zostaviť každý rok individuálnu účtovnú závierku vyplýva zo zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve. Individuálnu účtovnú závierku – riadnu aj mimoriadnu je povinné predložiť členskej schôdzi na schválenie predstavenstvo, a to spolu s návrhom na rozdelenie zisku alebo úhradu strát, pričom k týmto dokumentom sa zároveň vyjadruje kontrolná komisia. Z úpravy § 40 ods. 1 OBZ vyplýva predstavenstvu na splnenie tejto povinnosti dvanásťmesačná lehota, ktorá začína plynúť od uplynutia príslušného účtovného obdobia. V prípade povinnosti družstva vyhotoviť výročnú správu sa táto predkladá členskej schôdzi na prerokovanie spolu s účtovnou závierkou. OBZ vyžaduje, aby bola riadna individuálna a mimoriadna individuálna ročná účtovná závierka uložená do zbierky listín obchodného registra (a to v lehote do deviatich

mesiacov odo dňa ich zostavenia) a za obligatórnu súčasť zbierky listín ju označuje aj § 3 ods. 1, písm. g) ZOR. Povinnosť uloženia účtovnej závierky do zbierky listín sa považuje za splnenú uložením účtovnej závierky v registri účtovných závierok podľa § 23 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve. Ide o informačný systém verejnej správy, správcom ktorého je Ministerstvo financií SR a prevádzkovateľom rozpočtová organizácia ministerstva DataCentrum registra.

- d) Rozhodovanie o rozdelení a použití zisku, prípadne spôsobe úhrady straty. Zisk sa v družstve delí medzi členov pomerom výšky splateného vkladu člena k splateným vkladom všetkých členov; u členov, ktorých členstvo v rozhodnom roku trvalo len časť roka, sa tento podiel pomerne kráti. Táto právna úprava je dispozitívna a deľba zisku môže byť upravená odlišne stanovami alebo uznesením členskej schôdze. Pri deľbe zisku je potrebné rešpektovať povinnosť priebežného dopĺňania nedeliteľného fondu družstva. Uhradzovacia povinnosť musí členom družstva vyplývať zo stanov. V prípade straty družstva zákon taktiež dáva možnosť na základe rozhodnutia členskej schôdze skrátiť lehotu splatnosti členského vkladu (§ 223 ods. 7 OBZ). Návrh na rozdelenie zisku a úhradu strát je povinné podľa ustanovenia § 252 ods. 2 OBZ pripraviť predstavenstvo družstva.
- e) Rozhodovanie o zvýšení alebo znížení zapisovaného základného imania. Výška základného imania je v družstvách rovnako ako v obchodných spoločnostiach daná celkovým súčtom menovitých hodnôt členských vkladov do družstva. V družstvách však rozlišujeme aj osobitnú kategóriu zapisovaného základného imania ktorého minimálnu výšku určuje zákon sumou 1.250 eur, a o jeho zvýšení alebo znížení bude rozhodovať členská schôdza, a toto jej rozhodnutie bude potrebné považovať za rozhodnutie o zmene stanov.

O zvýšení základného imania môže rozhodnúť predstavenstvo na základe poverenia stanov družstva alebo členskej schôdze. Zdrojmi zvýšenia základného imania môže byť čistý zisk alebo iné zdroje vlastného imania družstva, ktoré nie sú účelovo viazané v nedeliteľnom fonde alebo iných fondoch družstva upravených stanovami (napríklad iné zabezpečovacie fondy podľa poslednej vety ods. 1 § 235 OBZ). Pôjde teda o prípady subsumovateľné pod nominálne zvýšenie základného imania.¹⁰⁹ Členovia družstva sa v zmysle zákonnej úpravy na tomto

¹⁰⁹ DOLNÝ, J., In: PATAKYOVÁ, M., ĎURICA, M., HUSÁR, J. a kol. *Aplikované právo obchodných spoločností a družstva – ťažiskové inštitúty*. 1. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2021, s. 505.

zvýšení podielajú podľa výšky ich doterajších vkladov. Iný spôsob zvýšenia podielu členov na základnom imaní družstva môžu určovať stanovy.

Dôvodom na zníženie základného imania družstva je situácia, keď stratu družstva nie je možné kryť z iných zdrojov jeho vlastného imania, predovšetkým z nedeliteľného fondu, alebo iných zabezpečovacích fondov. Členská schôdza v danom prípade môže rozhodnúť o znížení základného imania a o pomernom znížení členských vkladov členov družstva. Základné imanie však nemôže byť znížené pod hranicu určenú v 223 ods. 3 OBZ. Táto požiadavka vyplýva z ustanovenia § 257 ods. 1, písm. b) OBZ, na základe ktorého súd rozhodne o zrušení družstva v prípade, že súhrn členských vkladov klesne pod sumu zapisovaného základného imania. Ďalším dôvodom na zníženie základného imania družstva je, ak člen na požiadanie družstva nepreukáže, že majetkové práva alebo iné peniazmi oceneniteľné hodnoty vložené do družstva ako nepeňažný vklad nadobudol v súlade s právnym poriadkom. V zmysle dôvodovej správy má dané ustanovenie význam pre úpravu postupu družstva napríklad pri členských vkladoch, nadobudnutých niektorými členmi pri transformácii družstva podľa zákona č. 42/1992 Zb. z titulu vlastníctva pôdy používanej družstvom, pričom však dané vlastníctvo členovia riadne nepreukázali a na tieto podiely, alebo ich časť nemali právny nárok. Úprava sa však týka aj iných majetkových práv alebo peniazmi oceneniteľných hodnôt. Keďže zákon zveruje do pôsobnosti členskej schôdze len rozhodovanie o zvýšení alebo znížení zapisovaného základného imania, bude aj o tomto znížení základného imania rozhodovať predstavenstvo, pokiaľ stanovy neurčia niečo iné. Vzhľadom na skutočnosť, že výška reálneho základného imania nie je uvedená v stanovách a ani sa nezapisuje do obchodného registra, pôjde tu v podstate o účtovnú aktualizáciu hodnoty základného imania. Aktualizácia hodnoty základného imania družstva je nevyhnutná napr. na správne určenie reálneho podielu členov na základnom imaní pri prevode členstva, na určenie výšky vyrovnacieho podielu, na evidovaný počet členov alebo ich hlasov, na účely uznášaniaschopnosti členskej schôdze alebo platnosti hlasovania a ďalšie súvisiace otázky.¹¹⁰ Zákon neupravuje dôsledky takéhoto zníženia základného imania na dotknutého člena. Pokiaľ dotknutý člen nevložil do družstva iný majetok okrem sporného majetkového práva, resp. inej peniazmi oceneniteľnej

¹¹⁰ SUCHOŽA, J. a kol. *Obchodný zákonník a súvisiace predpisy. Komentár*. Bratislava: EUROUNION, 2007, s. 514.

hodnoty, bude potrebné súčasne rozhodnúť o jeho vylúčení z družstva pre porušenie povinností podľa § 231 ods. 3 OBZ.

- f) Rozhodovanie o základných otázkach koncepcie rozvoja družstva. Pojem „koncepcia rozvoja družstva“ je veľmi všeobecný a je teda vhodné jeho spresnenie stanovami. Tento pojem bol používaný aj v predchádzajúcich právnych úpravách družstva napr. zákon. č. 90/1988 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve.
- g) Rozhodovanie o splynutí, zlúčení, rozdelení a o inom zrušení družstva alebo zmene právnej formy – problematika zrušenia družstva s likvidáciou a bez likvidácie je rozobratá v samostatnej kapitole.

Okrem vyššie vymenovaných prípadov sú do pôsobnosti členskej schôdze jednotlivými ustanoveniami zverené do pôsobnosti členskej schôdze aj ďalšie otázky:

- a) rozhodovanie o uhradovacej povinnosti členov družstva, v prípade, že túto povinnosť určujú stanovy (§ 222 ods. 2 OBZ),
- b) rozhodovanie o povinnosti splatiť členský vklad pred dobou splatnosti, v prípade, že to určujú stanovy (§ 223 ods. 7 OBZ),
- c) rozhodovanie o poverení predstavenstva, aby rozhodlo o zvýšení základného imania družstva podľa § 223 ods. 9 OBZ,
- d) rozhodovanie o znížení základného imania, ak je to nevyhnutné na krytie straty družstva (§ 223 ods. 9 OBZ),
- e) rozhodovanie o odvolaniach proti zamietavému rozhodnutiu predstavenstva o neudelení súhlasu s prevodom členských práv a povinností (§ 229 ods. 1 OBZ),
- f) rozhodovanie o odvolaniach proti vylúčeniu člena z družstva (§ 231 ods. 3 OBZ),
- g) rozhodovanie o poverení člena malého družstva vykonávať spolu s predsedom funkciu štatutárneho orgánu (§ 245 ods. 2 OBZ),
- h) prejednávanie odstúpenia z funkcie členov predstavenstva a kontrolnej komisie (§ 248 ods. 1 OBZ),
- i) určenie spôsobu rozdelenia imania a členov družstva pri rozdelení družstva (§ 255 ods. 1 OBZ),
- j) rozhodovanie o pokračovaní družstva založeného na dobu určitú (§ 258 ods. 1 OBZ),

- k) ustanovenie likvidátorov družstva, ak spôsob ich menovania nie je uvedený v stanovách (§ 259 ods. 1 OBZ).

Členskej schôdzi je podriadené predstavenstvo aj kontrolná komisia. V prípade tzv. malých družstiev môžu stanovy určiť, že členská schôdza bude vykonávať aj pôsobnosť predstavenstva a kontrolnej komisie. V malých družstvách s členstvom s členstvom právnických osôb, ktoré majú menej ako päť členov sa členská schôdza nemusí schádzať a rozhodnutia zákonom zverené členskej schôdzi môžu byť prijímané spôsobom určeným stanovami.

Obdobne ako pri valných zhromaždeniach obchodných spoločností, aj v družstve zákon rozlišuje riadne a mimoriadne členské schôdze. Riadna členská schôdza sa schádza v lehotách určených stanovami, najmenej raz za rok. Mimoriadna členská schôdza musí byť zvolaná, ak o to požiada písomne aspoň jedna tretina všetkých členov družstva, kontrolná komisia ako aj v ďalších prípadoch, ak to určujú stanovy. Na rozdiel od právnej úpravy spoločnosti s ručením obmedzeným alebo akciovej spoločnosti zákon v rámci regulácie družstiev neupravuje postup v prípade nečinnosti predstavenstva po tom, ako ho požiadajú členovia družstva o zvolanie členskej schôdze¹¹¹ a z tohto dôvodu je vhodné zakomponovať riešenie do stanov.

Ak členská schôdza nie je uznášaniaschopná (teda ak na jej rokovaní nie je prítomná nadpolovičná väčšina členov vyžadovaná § 238 ods. 3 OBZ), zvolá predstavenstvo náhradnú členskú schôdzu, ktorá sa musí uskutočniť do troch týždňov odo dňa, keď sa mala konať členská schôdza pôvodne zvolaná. Náhradná členská schôdza je uznášaniaschopná bez ohľadu na počet prítomných členov. Program rokovania náhradnej členskej schôdze musí byť nezmenený. Spôsob zvolávania členskej schôdze zákon neupravuje (na rozdiel od úpravy kapitálových spoločností¹¹², kde najmä v prípade akciovej spoločnosti je oblasti zvolávania valného zhromaždenia venovaná pomerne rozsiahla pozornosť) a mal by byť obsiahnutý v stanovách, zákon tiež neupravuje lehoty, v ktorých je potrebné oznámiť členom družstva zvolanie členskej schôdze.¹¹³ Štandardne sa bude na zvolanie členskej schôdze využívať pozvánka s oznámením miesta a termínu

¹¹¹ Vid' ustanovenia § 129 ods. 2 OBZ a §181 OBZ.

¹¹² Pozri napríklad MAMOJKA, M. Zvolávanie valného zhromaždenia v spoločnosti s ručením obmedzeným = Convening a general meeting of a limited liability compan, In: *Právnik*. Roč. 148, č. 2 /2009, s. 196-207.

¹¹³ K spôsobu zvolávania členskej schôdze pozri bližšie STRAPÁČ, P. a kol. *Orgány obchodných spoločností a družstva s judikatúrou*, Bratislava : Eurounion, 2013. s. 527.

konania členskej schôdze ako aj programu. Podľa názoru Najvyššieho súdu ČR¹¹⁴ je neprípustná každá zmena programu členskej schôdze (alebo zhromaždenie delegátov, ak plní pôsobnosť členskej schôdze), ktorá by bola obchádzaním povinnosti informovať členov družstva o programe členskej schôdze, t.j. vniesla by do programu členskej schôdze rozhodovanie o otázke, o ktorej prerokúvaní na členské schôdzi neboli členovia riadne vopred informovaní a ktorá môže zasiahnuť do ich členských práv či povinností. Opäť je potrebné poukázať na právnu úpravu českého ZoOK, ktorá je dôslednejšia a upravuje náležitosti pozvánky na členskú schôdzu, spôsob jej zvolania, ktorým je uverejnenie pozvánky na úradnej tabuli družstva a jej súčasné doručenie na adresu členov podľa zoznamu členov v lehote 15 dní pred dňom konania členskej schôdze.

Obchodný zákonník pripúšťa, aby stanovy, v závislosti od charakteru družstva, určili, že členské schôdze sa budú realizovať nasledovnými formami:

- a) formou čiastkových schôdzí. V tomto prípade sa členovia družstva budú schádzať po určitých skupinách a na prijatie uznesenia bude relevantný súčet všetkých hlasov odovzdaných na všetkých čiastkových členských schôdzach. Zákon obmedzuje pôsobnosť čiastkovej členskej schôdze tak, že táto nemôže rozhodnúť o zrušení družstva, zmene jeho právnej formy a stanovy môžu rozšíriť tento zákaz aj na ďalšie prípady.
- b) formou zhromaždenia delegátov (označovanou aj ako „družstevný parlament“¹¹⁵). Pre uplatnenie tejto formy zákon stanovuje podmienku rozsahu družstva, pri ktorom nie je dobre možné zvolávať členskú schôdzu. Pri jej splnení bude v rozsahu určenom stanovami plniť pôsobnosť členskej schôdze zhromaždenie delegátov. Každý z delegátov sa volí rovnakým počtom hlasov, stanovy však môžu určiť odchýlky, pokiaľ je to potrebné vzhľadom na organizačné usporiadanie družstva. Ďalšie podrobnosti o spôsobe voľby delegátov zákon neustanovuje, a teda by mali vyplývať so stanov. Česká právna úprava je v tomto smere precíznejšia a v ustanoveniach § 672 a nasl. ZoOK upravuje napríklad systém volieb delegátov v rámci jednotlivých volebných obvodov, funkčné obdobie delegáta, spôsoby zániku jeho funkcie, práva a povinnosti vrátane požiadavky na osobný výkon funkcie ako aj detailnú úpravu zvolávania a priebehu zhromaždenia delegátov.¹¹⁶ V literatúre sa môžeme stretnúť

¹¹⁴ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 24. júna 2009, sp. zn. 29 Cdo 2340/2007.

¹¹⁵ DOVRÁK, T. Shoromáždění delegátů družstva, In: *Právní rozhledy*, ročník 28, č. 5/2020, s. 153

¹¹⁶ Publikované názory však poukazujú na nezrovnalosti a interpretačné problémy tejto právnej úpravy – pozri DĚDIČ, J., LASÁK, J. Nesrovnalosti v právní úpravě družstev ve světle novely Zákona o obchodních korporacích. In: *Obchodní právo*, roč. 30, č. 1/2021, s. 15 a nasl.

s názormi, že prípustnosť zhromaždenia delegátov má za následok, že členovi družstva je znemožnený výkon jedného z jeho základných práv - práva zúčastniť sa na členskej schôdzi a hlasovať na nej. Toto ustanovenie Obchodného zákonníka je v nepomere k právnej úprave akciových spoločností, ktoré majú často vysoké počty akcionárov, ale zákon napriek tomu nepozná valné zhromaždenia delegátov akcionárov.¹¹⁷ Naopak Dvořák apeluje na praktickú stránku veci.¹¹⁸

Členská schôdza družstva hlasuje verejne, čo však nevyklučuje, aby sa uzniesla na tajnom hlasovaní. Pri určení rozsahu hlasovacích práv sa vychádza zo zásady **družstevnej demokracie**, podľa ktorej má každý člen jeden hlas a neprihliada sa na výšku členského podielu jednotlivých členov. Rovnosť hlasov členov je jedným z tradičných rozdielov medzi družstvom a kapitálovými obchodnými spoločnosťami. Väčší počet hlasov by mohol byť priznaný napríklad členom s vyšším základným členským vkladom, avšak podľa Patakyovej¹¹⁹ by mali stanovy zásadu družstevnej demokracie modifikovať len v prípade, keď to bude evidentne vyžadovať špecifický charakter určitého družstva, napríklad pri družstvách podnikateľov, ktoré zabezpečujú nákup pre svojich členov alebo predaj výrobkov svojich členov, stanovy môžu určiť, že počet hlasov jednotlivých členov vymedzuje ich podiel na výške obratu družstva (t. j. výška hodnoty tovaru zakúpeného od družstva alebo družstvom predaného tovaru nakúpeného u určitého člena). Podobne to môže byť pri družstvách s členstvom fyzických či právnických osôb, keď členstvo určitej právnickej osoby (napr. banky) má pre činnosť družstva kľúčový význam.

Zo zákona je účasť na členskej schôdzi nezastupiteľná. Možnosť udelenia plnomocenstva na zastupovanie člena na tomto orgáne musí vyplývať z úpravy stanov, ktorá však nie je potrebná pre zastúpenie člena zo zákona alebo na základe rozhodnutia súdu. Najvyšší súd ČR sa v danej súvislosti v minulosti zaoberal otázkou prípustnosti spoločnej účasti člena a jeho zástupcu na členskej schôdzi družstva.¹²⁰ V zmysle daného rozhodnutia „*keďže Obchodný zákonník túto otázku výslovne nerieši, je potrebné sa dopracovať k jej riešeniu pomocou výkladu ustanovenia § 240 ods. 2 OBZ, a to predovšetkým pomocou výkladu teleologického a logického. Účelom inštitútu zastúpenia*

¹¹⁷ PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku*, 2. díl, Praha: LINDE PRAHA, a.s., 1995, s. 688.

¹¹⁸ Pozri DOVŘÁK, T. Shromáždění delegátů družstva, In: *Právní rozhledy*, ročník 28, č. 5/2020, s. 153. Podobne tiež OVEČKOVÁ, O. CSACH, K. ŽITŇANSKÁ, L. *Obchodné právo 2 Obchodné spoločnosti a družstvo*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020, s. 414.

¹¹⁹ PATAKYOVÁ, M. In: OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár. Tretie, doplnené a prepracované vydanie. 1*. Bratislava: IURA EDITION, 2012, s. 1118.

¹²⁰ Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 27. apríla 2005, sp. zn.: 29 Odo 701/2004.

je zabezpečiť členovi družstva, ktorý sa nemôže zúčastniť členskej schôdze, možnosť podieľať sa na jej rozhodovaní prostredníctvom zástupcu. Na takéto zastúpenie dáva Obchodný zákonník členovi družstva právo. Ak je člen družstva prítomný na členskej schôdzi osobne, nie je potrebné, aby bol súčasne zastúpený v uvedenom slova zmysle. Účelom súčasnej prítomnosti člena družstva a jeho zástupcu preto nepochybne nie je zabezpečiť členovi účasť na členskej schôdzi, ale zástupca je prítomný za iným účelom. Potom ale nie je možné dovodiť právo člena na také zastupovanie zo zákona a záleží výlučne na členskej schôdzi, resp. ostatných členoch družstva, či s prítomnosťou zástupcu člena (t. j. nečlena družstva, ktorého prítomnosť zákon neupravuje) na členskej schôdzi súhlasia. Členská schôdza je orgánom družstva, a preto rozhodovanie o tom, akými pravidlami sa bude riadiť, je vnútornou záležitosťou družstva a prináleží s výnimkou obmedzení stanovených zákonom družstvu, resp. členskej schôdzi.“ Obsahové náležitosti plnomocenstva budú štandardné – identifikačné údaje člena družstva ako splnomocniteľa a poverenej osoby ako splnomocnenca, účel a rozsah plnomocenstva, dátum a podpisy. V praxi je odporúčané v plnej moci výslovne uviesť oprávnenie splnomocnenca nielen na účasť na členskej schôdzi, ale aj na hlasovanie vo všetkých bodoch rokovania, t. j. jednak vo všetkých bodoch oznámeného programu a zároveň vo všetkých bodoch, ktoré budú do rokovania dodatočne doplnené.¹²¹

O každej členskej schôdzi musí byť vyhotovená zápisnica, ktorej obligatórne obsahové náležitosti ako aj obligatórne prílohy predpisuje zákon. Táto zápisnica musí obsahovať:

- a) dátum a miesto konania schôdze,
- b) prijaté uznesenia,
- c) výsledky hlasovania,
- d) neprijaté námietky členov, ktorí požiadali o ich zaprotokolovanie.

Prílohu zápisnice tvorí zoznam účastníkov schôdze, pozvánka na ňu a podklady, ktoré boli predložené k prerokúvaným bodom. Z hľadiska formy nie je predpísaná forma notárskej zápisnice, ktorá sa vyžaduje len pre ustanovujúcu schôdzu družstva a pre osvedčenie rozhodnutia členskej schôdze o zrušení družstva.

Vzhľadom na právo člena družstva vyžiadať si zápisnicu z členskej schôdze a jej prílohy na nahliadnutie, bude družstvo povinné tieto dokumenty archivovať, aj keď túto povinnosť mu zákon priamo neurčuje. Povinnosť poskytnúť zápisnicu spolu s prílohami členovi na jeho požiadanie splní v mene družstva predstavenstvo, ktoré je tiež

¹²¹ MAMOJKA, M. In.: 1.MAMOJKA, M. a kol.: Obchodný zákonník. Veľký komentár. I. zväzok. Bratislava: Eurokódex, 2016, s. 492.

zodpovedné za vyhotovenie zápisnice. Stanovy môžu obsahovať odlišnú úpravu realizácie tohto oprávnenia.

Jedným z významných prvkov ochrany členov družstiev je právo podať súdu návrh na vyslovenie neplatnosti uznesenia členskej schôdze¹²², ktoré je v rozpore s právnymi predpismi alebo stanovami. Podmienkou podania tohto návrhu je, že člen požiadal o zaprotokolovanie námietky na členskej schôdzi alebo túto námietku oznámil predstavenstvu do jedného mesiaca od konania členskej schôdze. Návrh možno na súd podať len do jedného mesiaca odo dňa, keď člen požiadal o zaprotokolovanie námietky, alebo od oznámenia námietky predstavenstvu.¹²³ V kontexte judikatúry týkajúcej sa lehoty na podanie návrhu na určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia spoločnosti s ručením obmedzeným má aj jednomesačná lehota na podanie návrhu na vyslovenie neplatnosti uznesenia členskej schôdze hmotnoprávny charakter, t. j. tejto lehote musí byť príslušný návrh doručený na súd, nestačí iba podanie tohto návrhu na poštu.¹²⁴ Podaný návrh musí vždy smerovať voči družstvu¹²⁵.

¹²² K právnej povahe tejto neplatnosti a súvisiacim otázkam pozri KUBINEC, M. Právna povaha uznesenia valného zhromaždenia kapitálových spoločností a problematika jeho neplatnosti (niektoré aspekty) In: *Právny obzor : teoretický časopis pre otázky štátu a práva*. Bratislava : SAP - Slovak Academic Press, 2005. Roč. 88, č. 1 (2005), s. 44-56., tiež MAMOJKA, M. Niekoľko poznámok k účasti na valnom zhromaždení a k povahe jeho uznesenia v spoločnosti s ručením obmedzeným, In: *Obchodné spoločnosti : aktuálne otázky a problémy*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. s. 138-145.

¹²³ Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu SR zo dňa 20. augusta 2009 sp. zn. 1ObdoV/75/2007 „ustanovenie § 242 Obch. zák. bližšie nekonkretizuje, akým spôsobom a na akú adresu uvedené námietky majú byť oznámené. Je nepochybné, že tieto námietky môžu byť oznámené písomne, teda tak, ako to urobil žalobca. Tomuto ustanoveniu neodporuje ani ďalší postup žalobcu, teda, že tieto námietky predstavenstvu družstva doručoval poštou, a to pred uplynutím jednomesačnej lehoty, teda námietky odovzdal na poštu dňa 05. 11. 2004, t. j. pošta na ich doručenie mala štyri dni. Žalobca postupoval obvyklým spôsobom, zásielku adresoval na adresu žalovaného, čím zo svojej strany zadosťučinil zneniu ustanovenia § 242 Obch. zák. Odvolací súd sa mylne domnieval, že je bezpodmienečne nutné, aby námietky v lehote jedného mesiaca sa dostali do rúk predstavenstva družstva. Takýto výklad ustanovenia § 242 by odporoval zmyslu a účelu tohto ustanovenia, a to najmä preto, že družstvo by mohlo splnenie tejto podmienky jednoducho zmať tým, že sa vyhýba preberaniu pošty. Preto z hľadiska splnenia tejto podmienky (t. j. podanie námietok v jednomesačnej lehote) je potrebné vychádzať z toho, či člen družstva postupoval obvyklým a primeraným spôsobom pri doručovaní námietok, pričom v tomto smere je rozhodujúce, aby člen družstva v tejto lehote urobil oznámenie navonok, teda smerom k družstvu, keďže samotné ustanovenie nevyžaduje, aby v tejto lehote predstavenstvo družstva aj skutočne obdržalo námietky. Predstavenstvo družstva je totiž kolektívny štatutárny orgán, ktorý nezasadá nepretržite, ale schádza sa podľa potreby (§ 243 ods. 4 Obch. zák.) a ak by napríklad v lehote jedného mesiaca nezasadalo, člen družstva by nemohol splniť podmienku, stanovenú ust. § 242 Obch. zák. Z tohto dôvodu znenie ust. § 242 Obch. zák. nemožno vykladať tak, že v lehote jedného mesiaca predstavenstvo družstva musí mať námietky vo svojich rukách. Tým, že zákonodarca určil, že námietky majú byť oznámené predstavenstvu, ktorý subjekt sa schádza iba podľa potreby, tým poskytol zároveň členovi družstva možnosť výberu, akým spôsobom námietky predstavenstvu oznámi.“ Obdobný názor vyslovil aj Najvyšší súd ČR vo svojom uznesení zo dňa 22. mája 2012, sp. zn.: 29 Cdo 272/2011, podľa ktorého „je povinnosťou člena družstva urobiť všetko, čo je po ňom možné spravodlivo požadovať, aby sa námietka v stanovenej lehote dostala do sféry dispozície družstva. To platí aj vtedy, ak je námietka zasielaná prostredníctvom držiteľa poštovej licencie.“

¹²⁴ Napríklad Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 09. mája 2000, sp. zn. 32 Cdo 4/2000.

¹²⁵ Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn.: 4 Obo 71/1997 In: Zo súdnej praxe č. 5, 1997.

Lehota na oznámenie námietky predstavenstvu, a aj lehota na podanie návrhu na určenie neplatnosti uznesenia členskej schôdze majú povahu objektívnych lehôt a zároveň sú lehotami prekluzívnymi¹²⁶. Objektívny charakter lehôt je problematický v tom, že dotknutý člen sa nemusí hneď dozvedieť o prijatí konkrétneho uznesenia, najmä v dôsledku toho, že členská schôdza, ktorá dané uznesenie prijala, nebola zvolaná riadne a člen sa jej z tohto dôvodu nezúčastnil. Pre porovnanie ustanovenie § 131 OBZ týkajúce sa neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia s. r. o. obsahuje aj určenie začiatku plynutia lehoty na podanie návrhu na určenie neplatnosti valného zhromaždenia pre prípad, že toto nebolo riadne zvolané, od momentu, kedy sa oprávnená osoba mohla o uznesení dozvedieť.

Okrem tejto všeobecnej úpravy preskúmania uznesení členskej schôdze súdom, sa v OBZ vyskytujú aj nasledujúce osobitné prípady:

- uznesenie členskej schôdze, ktorým sa schválilo rozhodnutie predstavenstva o vylúčení člena z družstva (§ 231 ods. 4) a
- uznesenie členskej schôdze o rozdelení likvidačného zostatku (§ 259 ods. 4).

Ako už bolo uvádzané aj v kapitole venovanej otázkam členstva v družstve, ak člen družstva, ktorý bol rozhodnutím členskej schôdze z družstva vylúčený, podal návrh, aby súd vyhlásil rozhodnutie členskej schôdze o vylúčení za neplatné, nemôže súd návrh zamietnuť s odôvodnením, že navrhovateľ nepožiadala o zaprotokolovanie námietky na členskej schôdzi, ktorá uznesenie o jeho vylúčení prijala, alebo že námietku neoznámil predstavenstvu do jedného mesiaca od konania tejto schôdze.¹²⁷ Vyplýva to zo špecifickej povahy takéhoto rozhodnutia členskej schôdze, ktorá je daná tým, že ako orgán družstva má v tomto prípade, na rozdiel od bežnej členskej schôdze, charakter odvolacieho orgánu a konanie pred ňou má povahu opravného konania.¹²⁸

V zmysle judikovaného názoru Najvyššieho súdu SR z „*ustanovení Obchodného zákonníka nevyplýva záver, že právoplatné rozhodnutie súdu, vydané v spore o určenie neplatnosti uznesenia členskej schôdze družstva, je záväzné pre každého, teda nielen pre sporové strany, t. j. tých, ktorí v spore vystupujú ako žalobca a žalovaný (§ 60 CSP), prípadne tých, ktorí sa stali právnymi nástupcami strán po právoplatnosti rozsudku. Kým v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným takáto rozšírená záväznosť rozsudku*

¹²⁶ Pozri napr. Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 01. septembra 2007, sp. zn. 5 Obo 339/2005.

¹²⁷ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. októbra 1997, sp. zn. 1 Obo 154/97.

¹²⁸ Bližšie pozri Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2008 sp. zn. 1 Obo 29/2006.

vydaného v spore o určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia explicitne vyplýva z ustanovenia § 131 ods. 5 OBZ („právoplatné rozhodnutie súdu podľa odseku 1 je záväzné pre každého“) a v prípade akciovej spoločnosti z ustanovenia § 183 Obchodného zákonníka („o vyhlásení rozhodnutia valného zhromaždenia za neplatné platia obdobne ustanovenia § 131“), v prípade družstva § 242 Obchodného zákonníka (upravujúci podmienky, za ktorých môže súd vysloviť neplatnosť uznesenia členskej schôdze družstva) nepredstavuje ustanovenie, ktoré by bolo obdobou ustanovenia § 131 ods. 5 Obchodného zákonníka. Zároveň ustanovenie § 131 ods. 5 nemožno na družstvo aplikovať ani s odkazom na ustanovenie § 260 Obchodného zákonníka (keďže nejde o ustanovenie prvej hlavy prvého dielu druhej časti Obchodného zákonníka).¹²⁹ V danom kontexte nebude možné na družstvá aplikovať ani ustanovenie § 131 ods. 1 OBZ a právo podať návrh na súd na určenie neplatnosti uznesenia členskej schôdze bude mať výlučne člen družstva, nie však štatutárny orgán, likvidátor, správca konkurznej podstaty, vyrovnávací správca alebo člen kontrolného orgánu družstva, ako je tomu pri kapitálových obchodných spoločnostiach. Tento nedostatok právnej úpravy už český ZoKR odstránil.¹³⁰

5.3 Predstavenstvo

Predstavenstvo je štatutárnym orgánom družstva, a teda je oprávnené konať menom družstva vo všetkých veciach (§ 13 OBZ). V malom družstve môžu stanovy určiť, že pôsobnosť predstavenstva plní členská schôdza. V tomto prípade preberá funkciu štatutárneho orgánu predseda, prípadne ďalší člen poverený členskou schôdzou.

Predstavenstvo má všeobecne vymedzenú pôsobnosť ako pôsobnosť riadiť družstvo a rozhodovať o všetkých záležitostiach družstva, ktoré OBZ nevyhradil inému orgánu. Z jednotlivých ustanovení OBZ vyplýva, že právomoc predstavenstva je výslovne daná aj v nasledovných otázkach:

- vedenie zoznamu členov družstva vrátane umožnenia nahliadať do tohto zoznamu (§ 228 OBZ),
- prijímanie nových členov družstva na základe písomnej prihlášky (227 ods. 2 OBZ),

¹²⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 13. decembra 2019, sp. zn.: 1 Obdo 73/2018.

¹³⁰ Vid' ustanovenie § 663 ods. 1 ZoOKR.

- udeľovanie súhlasu s prevodom členských práva a povinností (§ 229 ods. 1 OBZ) a s ich prechodom na dediča (§ 232 ods. 1 OBZ),
- rozhodovanie o vylúčení člena z družstva (§ 231 ods. 3 OBZ),
- rozhodovanie o použití prostriedkov z rezervného fondu (§ 235 ods. 2 OBZ),
- prijímanie námietok členov družstva proti uzneseniam členskej schôdze (§ 242 OBZ),
- vymenovanie a odvolávanie riaditeľa družstva (§ 243 ods. 7 OBZ),
- uplatňovanie nárokov družstva zo zodpovednosti členov orgánov družstva za škodu (§ 251 ods. 1 OBZ),
- navrhovanie spôsobu rozdelenia a použitia zisku a spôsobu úhrady strát (§ 252 ods. 2 OBZ),
- podanie návrhu na zrušenie družstva rozhodnutím súdu (§ 257 OBZ).

Predstavenstvo je taktiež exekutívnym orgánom, t. j. plní uznesenia členskej schôdze a zároveň jej zodpovedá za svoju činnosť. Podlieha však aj kontrolnej pôsobnosti kontrolnej komisie družstva, ktorá je oprávnená od predstavenstva vyžadovať akékoľvek informácie o hospodárení družstva. Predstavenstvo je zároveň povinné bez zbytočného odkladu oznámiť kontrolnej komisii všetky skutočnosti, ktoré môžu mať závažné dôsledky v hospodárení alebo postavení družstva a jeho členov.

Na čele predstavenstva stojí predseda volený predstavenstvom, prípadne členskou schôdzou. V čase jeho neprítomnosti ho zastupuje podpredseda, pričom zastupovaním môžu byť poverení aj ďalší členovia predstavenstva v poradí určenom predstavenstvom. Za predstavenstvo koná navonok predseda alebo podpredseda, ak stanovy neurčia niečo iné, alebo ak nejde o právne úkony, ktoré musia mať zo zákona písomnú formu. Pri takýchto právnych úkonoch sú potrebné podpisy aspoň dvoch členov predstavenstva.¹³¹

¹³¹ Pozri aj Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 31. januára 2008, sp. zn. 32 Odo 302/2004 : „*Ak ide o právny úkon, ktorý urobí predstavenstvo družstva a pre ktorý je predpísaná písomná forma, je potrebné k jeho platnosti podpísať dvoch členov predstavenstva, z ktorých jeden musí byť predseda alebo podpredseda družstva (predstavenstva), ktorý, ak nevyplýva zo stanov niečo iné, konajú za predstavenstvo navonok. S platnosťou takéhoto právneho úkonu právne predpisy už nespájajú splnenie žiadnych ďalších podmienok (úkonov), ako napr. predchádzajúce či dodatočné schválenie iným orgánom družstva, alebo preukázanie, že ide o zhodnú vôľu väčšiny členov predstavenstva a pod. Skutočnosť, že ide o právne konanie štatutárneho orgánu (predstavenstva), sa prejaví už tým, že podpisy konajúcich členov predstavenstva sú pripojené na zmluve k obchodnej firme družstva. Argumentácia dovolateľov, ktorá činí rozdiel medzi štatutárnym orgánom akciovej spoločnosti a štatutárnym orgánom družstva, pričom podľa nich akciovú spoločnosť zaväzuje konanie jednotlivých členov predstavenstva bez ohľadu na rozhodnutie predstavenstva akciovej spoločnosti ako kolektívneho orgánu, zatiaľ čo u družstva podpisujúci členovia predstavenstva len prejavujú navonok vôľu predstavenstva ako kolektívneho orgánu, je nesprávna. Ako v prípade ustanovenia § 191 ObchZ, tak i v prípade ustanovení § 243 ObchZ, je upravené konanie za predstavenstvo ako štatutárny*

Z tohto pravidla udeľuje zákon výnimku v prípade malých družstiev. Spôsob konania predstavenstva sa zapisuje do obchodného registra a podpisové vzory členov predstavenstva sa ukladajú do zbierky listín. Na vzťah členov predstavenstva k družstvu sa bude aplikovať ustanovenie § 66 ods. 6 OBZ, podľa ktorého sa tento vzťah bude spravovať primerane ustanoveniami o mandátnej zmluve, ak zo zmluvy o výkone funkcie uzatvorenej medzi družstvom a členom orgánu družstva, ak bola zmluva o výkone funkcie uzavretá alebo zo zákona nevyplýva iné určenie práv a povinností.

Predseda predstavenstva (družstva) organizuje a riadi rokovanie predstavenstva a ak tak určia stanovy organizuje a riadi aj bežnú činnosť družstva.

Predstavenstvo sa schádza podľa potreby, prípadne tak často ako je to uvedené v stanovách, musí sa však zísť do 10 dní od doručenia podnetu kontrolnej komisie, ak na jej výzvu nedošlo k náprave nedostatkov. Počet členov predstavenstva zákon neurčuje, z jeho dikcie však vyplýva, že ide o orgán kolektívny, ktorý má minimálne svojho predsedu a podpredsedu, ktorý zastupuje predsedu v čase jeho neprítomnosti. Zastupovaním môžu byť poverení aj ďalší členovia predstavenstva v určitom poradí určenom predstavenstvom. Požiadavka minimálne dvojčlenného predstavenstva vyplýva aj z úpravy konania predstavenstva v prípade právnych úkonov, pre ktoré zákon predpisuje písomnú formu. Na ostatné otázky členstva v predstavenstve sa vzťahuje právna úprava § 238 ods. 1 a 2 a § 246 a nasl. OBZ a na platnosť uznesenia predstavenstva úprava § 238 ods. 3. OBZ. Funkcia člena predstavenstva je nezlučiteľná s členstvom v kontrolnej komisii.

Stanovy družstva môžu určiť, že bežnú činnosť družstva organizuje a riadi riaditeľ. Menuje a odvoláva ho predstavenstvo, riaditeľ však nie je jeho členom. Riaditeľ nemá postavenie orgánu družstva, ide o osobu konajúcu za podnikateľa v zmysle § 15 OBZ.

Člen predstavenstva družstva je povinný vykonávať funkciu s odbornou starostlivosťou a v súlade so zásadou lojality, ktorá znamená, že musí pri výkone svojej funkcie zohľadňovať záujmy družstva a všetkých jeho členov. Predovšetkým sú povinní zaobstarať si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia, zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo družstvu spôsobiť škodu alebo ohroziť jeho záujmy, alebo záujmy jeho členov, a pri výkone svojej pôsobnosti

orgán konajúci menom príslušnej právnickej osoby. Názor dovolateľov, že určité odlišné slovné vyjadrenie tejto skutočnosti v uvedených ustanoveniach vyjadruje rozdiel v právnej úprave, nie je dôvodný“.

nesmú uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých členov alebo záujmy tretích osôb pred záujmom družstva. Ako poukazuje Lukačka¹³² konanie s odbornou starostlivosťou je základnou kvalitatívnou požiadavkou na výkon funkcie člena predstavenstva v rámci všetkých úkonov, ktoré takýto člen predstavenstva z titulu svojej funkcie realizuje. V tomto zmysle nie je odborná starostlivosť konkrétnou povinnosťou, ktorá smeruje k nejakému očakávanému výsledku, ale mala by byť vlastnosťou všetkých úkonov člena predstavenstva. Pojem odborná starostlivosť v zákone definovaný nie je, môžeme však za ňu v nadväznosti na jej doktrínálne vymedzenie a príslušnú judikatúru považovať očakávanú mieru informovanosti a odbornosti člena štatutárneho orgánu, na základe ktorej je povinný vykonávať svoju funkciu odo dňa jej vzniku až do dňa jej zániku. „Informovanosť“ a „odbornosť“ sa nespája s individuálnymi vlastnosťami konkrétneho štatutára, ale ide o objektívne osobné kvality, ktoré má vo všeobecnosti spĺňať každá osoba pôsobiaca v pozícii štatutárneho orgánu.¹³³

Ak členovia predstavenstva porušili svoje povinnosti pri výkone funkcie, zodpovedajú za škodu spôsobenú družstvu, a to spoločne a nerozdielne. Na danú zodpovednosť sa bude aplikovať všeobecná úprava zodpovednosti za škodu podľa § 373 a nasl. OBZ, ktorá je však modifikovaná osobitnou úpravou vyplývajúcou z ustanovenia § 243a OBZ¹³⁴. Pôjde teda o objektívnu zodpovednosť s možnosťou liberácie. Táto sa týka vymedzenia osobitných liberačných dôvodov, pri preukázaní ktorých sa členovia predstavenstva zbavia svojej zodpovednosti. Prvým z nich je prípad, ak člen predstavenstva preukáže, že pri výkone svojej funkcie postupoval s odbornou starostlivosťou a v dobrej viere, že koná v záujme družstva a všetkých jeho členov. Členovia predstavenstva nezodpovedajú ani za škodu spôsobenú družstvu konaním, ktorým vykonávali uznesenie členskej schôdze, s výnimkou situácie ak je uznesenie členskej schôdze v rozpore s právnymi predpismi alebo so stanovami družstva alebo ak ide o povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu v mene dlžníka, ktorý je v predĺžení je upravená v ustanovení § 11

¹³² LUKAČKA, P., In: PATAKYOVÁ, M., MAMOJKA, M., LUKAČKA, P., ĎURAČINSKÁ, J., MAŠUROVÁ, A., STRÉMY, J., GRAMBLÍČKOVÁ, B., LACKO, P.: *Právo obchodných spoločností a družstva – všeobecný úvod do problematiky a vymedzenie základných pojmov. 1. vyd.* Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2019, s. 128.

¹³³ MAMOJKA, M. In.: MAMOJKA, M. a kol.: *Obchodný zákonník. Veľký komentár. I. zväzok.* Bratislava: Eurokódex, 2016, s. 539.

¹³⁴ Ustanovenie § 243a OBZ je po obsahovej stránke blízke ustanoveniu § 135a OBZ upravujúcemu zodpovednosť konateľov v spoločnosti s ručením obmedzeným pri výkone ich funkcie a § 194 ods. 5 až 9 OBZ obdobne upravujúcemu zodpovednosť predstavenstva v akciovej spoločnosti.

ods. 2 ZKR.¹³⁵ Družstva sa však netýka právna fikcia o zmluvnej pokute dojednanej pre prípad porušenia povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu včas, ktorá je upravená len pre spoločnosť s ručením obmedzeným a akciovú spoločnosť.

Nároky družstva na náhradu škody voči členom predstavenstva uplatňuje kontrolná komisia. Môže ich taktiež uplatniť každý člen družstva (§ 251 ods. 2 OBZ) ale aj veriteľ za predpokladu, že nemôže uspokojiť svoju pohľadávku z majetku družstva. Dané právo veriteľa prechádza v prípade vyhlásenia konkurzu na majetok družstva ex lege na správcu konkurznej podstaty.

Zákon zakazuje obmedziť alebo vylúčiť zodpovednosť členov predstavenstva dohodou medzi nim a družstvom a ani úpravou v stanovách. Nepovolenou formou obmedzenia zodpovednosti by mohla byť aj taká forma obmedzenia, ktorá by predpokladala zavinenie, respektíve by nahrádzala objektívnu zodpovednosť subjektívnou zodpovednosťou.¹³⁶ Družstvo sa môže vzdať nárokov na náhradu škody voči členom predstavenstva alebo uzatvoriť s nimi dohodu o urovaní len za splnenia podmienky uplynutia trojročnej lehoty počítanej od vzniku týchto nárokov, pričom s daným postupom musí vysloviť súhlas členská schôdza. Ak by sa družstvo vzdalo svojich nárokov na náhradu škody, alebo by s členmi predstavenstva uzatvorilo dohodu o urovaní, nezanikajú týmto nároky veriteľov družstva voči členom predstavenstva.

Uvedená úprava charakteru povinnosti členov predstavenstva pri výkone funkcie a zodpovednosti týchto členov sa použije primerane aj na povinnosti členov kontrolnej komisie a na ich zodpovednosť¹³⁷, ako aj na predsedu malého družstva a tiež na ďalšieho člena povereného členskou schôdzou na výkon funkcie štatutárneho orgánu v malom družstve.

¹³⁵ Bližšie k charakteru tejto povinnosti ako aj ku všetkým súvislostiam týkajúcim sa podania návrhu na vyhlásenie konkurzu pozri ĎURICA, M.: *Konkurzné právo na Slovensku a v Európskej únii (3. prepracované a doplnené vydanie s európskou a národnou judikatúrou. Výklad právnej úpravy konaní začatých do 1. januára 2012 a po 1. januári 2012)*, Žilina: EUKÓDEX, 2012; a ĎURICA, M.: *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2015.

¹³⁶ OVEČKOVÁ, O. Niektoré výkladové a aplikačné problémy zodpovednosti členov štatutárnych orgánov kapitálových obchodných spoločností. In: *Právny obzor*, č.4, 2007, s. 338.

¹³⁷ K trestnoprávnej zodpovednosti orgánov družstiev pozri STRAPÁČ, P. a kol.: *Orgány obchodných spoločností a družstva s judikatúrou*, Bratislava : Eurounion, 2013. s. 627.

5.4 Kontrolná komisia

Kontrolná komisia má všeobecnú pôsobnosť, pretože je oprávnená kontrolovať všetku činnosť družstva a prerokúvať sťažnosti jeho členov. Ide v podstate o orgán svojim postavením obdobný dozorným radám kapitálových obchodných spoločností. Okrem kontrolnej pôsobnosti má aj pôsobnosť sťažnostnú (§ 244 ods.1 OBZ), a zastupovaciu (§ 251 ods.1 OBZ)¹³⁸.

Kontrolná komisia sa tiež vyjadruje k ročnej účtovnej závierke a návrhu na rozdelenie zisku alebo úhrady straty družstva. Predstavenstvo potom upozorňuje na zistené nedostatky a vyžaduje zaistenie nápravy. V prípade nesplnenia si povinnosti predstavenstva však nemá kontrolná komisia žiadne relevantné páky na to, aby predstavenstvo prinútila k spolupráci, pričom jediné riešenie je v ustanovení § 239 ods. 3 OBZ, ktoré dáva kontrolnej komisii možnosť zvolať členskú schôdzu a túto oboznámiť s nezákonným postupom predstavenstva a popripade navrhnúť odvolanie členov predstavenstva.¹³⁹ Kontrolná komisia je oprávnená vyžadovať si u predstavenstva alebo u riaditeľa akékoľvek informácie o hospodárení družstva. Tieto orgány sú na druhej strane povinné jej takéto informácie poskytnúť, ako aj oznámiť kontrolnej komisii bez zbytočného odkladu všetky skutočnosti, ktoré môžu mať závažné dôsledky v hospodárení alebo postavení družstva a jeho členov. Ak o to kontrolná komisia požiada, musí byť v družstve zvolaná členská schôdza. Aj predstavenstvo má povinnosť zísť sa do 10 dní od doručenia podnetu kontrolnej komisie, ak na jej výzvu nedošlo k náprave nedostatkov. Kontrolná komisia uplatňuje nároky družstva zo zodpovednosti členov predstavenstva za škodu, čo je jediný prípad, keď tento orgán vystupuje v mene družstva navonok.

Kontrolná komisia je nezávislý orgán a zodpovedá iba členskej schôdzi. Schádza sa podľa potreby, najmenej raz za tri mesiace. Je to kolektívny orgán, musí mať najmenej troch členov, spomedzi ktorých si volí svojho predsedu, prípadne podpredsedu, pokiaľ stanovy neurčujú, že ich volí členská schôdza. Členom kontrolnej komisie môže byť len člen družstva. Ak je ním fyzická osoba, musí byť staršia ako 18 rokov a v prípade právnickej osoby je táto povinná splnomocniť fyzickú osobu, ktorá ju bude ako jej

¹³⁸ STRAPÁČ, P. a kol. *Orgány obchodných spoločností a družstva s judikatúrou*, Bratislava : Eurounion, 2013. s. 565.

¹³⁹ STRAPÁČ, P. a kol. *Orgány obchodných spoločností a družstva s judikatúrou*, Bratislava : Eurounion, 2013. s. 565 tiež aj ŘÍMALOVÁ, O.: In ŘÍMALOVÁ, O., HOLEJŠOVSKÝ, J. *Družstvá*. Praha: C. H. Beck. 1999, str. 183.

zástupca členom tohto orgánu. Dané požiadavky vyplývajú z § 238 OBZ, ktorý zároveň určuje spôsob rozhodovania orgánov družstiev. Funkcia člena kontrolnej komisie je nezlučiteľná s členstvom v predstavenstve.

V malých družstvách môžu stanovy určiť, že pôsobnosť kontrolnej komisie plní členská schôdza.

6 KAPITOLA

Zrušenie a zánik družstva

Právna úprava družstiev v Obchodnom zákonníku, rovnako ako právna úprava obchodných spoločností, rozlišuje medzi zrušením a zánikom družstva. Zánik družstva, a teda aj strata jeho právnej subjektivity, nastáva, obdobne ako v prípade obchodných spoločností, výmazom družstva z obchodného registra. Návrh na výmaz družstva z obchodného registra podáva predstavenstvo, alebo, pokiaľ bolo družstvo zrušené s likvidáciou, likvidátor.

Zániku družstva predchádza jeho zrušenie s likvidáciou, alebo bez likvidácie. Likvidácia sa nevyžaduje v prípade prechodu celého imania na právneho nástupcu družstva, t. j. v prípade zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia. Novela Obchodného zákonníka účinná od 01.10.2020 v súvislosti s nadväzujúcimi vykonanými legislatívnymi zmenami nevyžaduje likvidáciu ani pokiaľ po zrušení družstva súdom nebol zložený preddavok na úhradu odmeny a výdavkov likvidátora vo výške ustanovenej osobitným predpisom.

Právne dôvody zrušenia družstva sú taxatívne vymedzené v § 254 ods. 2 OBZ., a obdobne, ako pri práve obchodných spoločností, ich môžeme rozdeliť na **dôvody dobrovoľného zrušenia a dôvody núteného zrušenia**. Družstvo sa podľa uvedenej právnej úpravy zrušuje:

- a) uznesením členskej schôdze, ak ide o zrušenie družstva s likvidáciou alebo o zrušenie družstva bez likvidácie s právnym nástupcom
- b) ukončením konkurzného konania z dôvodu nedostatku majetku alebo ukončením konkurzu, okrem zrušenia konkurzu z dôvodu, že tu nie sú predpoklady pre konkurz,
- c) rozhodnutím súdu,
- d) uplynutím doby, na ktorú bolo družstvo zriadené,
- e) dosiahnutím účelu, na ktorý bolo družstvo zriadené.

Ad a) Prvý zrušovaci dôvod je dôvodom dobrovoľného zrušenia družstva. Konkrétny moment zrušenia tu zákon neustanovuje, preto je potrebné vychádzať zo všeobecnej úpravy zrušenia obchodných spoločností, podľa ktorej sa družstvo zruší ku dňu uvedenému v rozhodnutí členskej schôdze, a pokiaľ tento deň nie je v rozhodnutí

uvedený, dňom zrušenia družstva bude deň prijatia rozhodnutia členskej schôdze o zrušení družstva a o ustanovení likvidátora. Rozhodnutie členskej schôdze o zrušení družstva sa osvedčuje notárskou zápisnicou. Podrobnosti o tomto rozhodovaní členskej schôdze (napríklad požiadavku kvalifikovanej väčšiny na prijatie daného uznesenia) OBZ neupravuje, a preto by mali byť obsiahnuté v stanovách. Tieto však nemôžu pre rozhodovanie o zrušení družstva s likvidáciou alebo pre rozhodovanie o transformačných zmenách družstva modifikovať zákonom určenú rovnosť hlasov jednotlivých členov. V prípade absencie osobitnej úpravy v stanovách sa bude aplikovať všeobecná úprava OBZ o členskej schôdzi (§ 239 - § 242 OBZ) a o podmienkach platnosti uznesenia orgánov družstva (§ 238 ods. 3 OBZ). O zrušení družstva nemôže rozhodnúť čiastková členská schôdza. Uznesenie členskej schôdze, ktorá môže rozhodnúť o zlúčení, splynutí alebo rozdelení družstva je upravené § 255 OBZ.

Ad b) Pri výpočte dôvodov zrušenia družstva súvisiacich s konkurzom Obchodný zákonník nadväzuje na úpravu ZKR. Zákonné znenie týchto zrušovacích dôvodov korešponduje so znením všeobecnej úpravy zrušenia obchodných spoločností, (§ 68 ods. 4, písm. c) OBZ). Pôjde tu o prípad zastavenia konkurzného konania ak súd po ustanovení predbežného správcu zistí, že majetok dlžníka nebude postačovať ani na úhradu nákladov konkurzu podľa ustanovenia § 20 ZKR ako aj prípad zastavenia konkurzu pre nedostatok majetku v konkurznom konaní začatom na základe návrhu likvidátora podľa ustanovenia § 18 ods. 2 ZKR. K zrušeniu konkurzu štandardne dochádza po splnení konečného rozvrhu výťažku. Súd o tomto zrušení rozhodne na návrh správcu uznesením, ktoré bezodkladne zverejní v Obchodnom vestníku a tiež doručí úpadcovi a správcovi do vlastných rúk. Konkurz môže byť zrušený aj pre nedostatok majetku (§ 102 ods. 1 ZKR). Súd o tomto zrušení rozhodne aj bez návrhu ak zistí, že majetok úpadcu nepostačuje ani na úhradu pohľadávok proti podstate. Na družstvá je možné aplikovať aj úpravu malého konkurzu (§106 a nasl. ZKR), ktorý môže byť ukončený aj oznámením v Obchodnom vestníku o tom, že konkurz končí, ktoré podáva správca bez zbytočného odkladu, po splnení rozvrhu výťažku alebo po tom, čo zistí, že konkurzná podstata nepokryje náklady konkurzu. Sporným z hľadiska právnych dôsledkov na trvanie družstva ostáva zrušenie konkurzu podľa § 167v ods. 2 ZKR oznámením správcu v Obchodnom vestníku v prípade, ak sa do 90 dní od vyhlásenia konkurzu neprihlásil žiadny veriteľ alebo postavenie všetkých veriteľov ako účastníkov konania zaniklo.

Ad c) Zrušenie družstva rozhodnutím súdu je dôvodom núteného zrušenia družstva. Príslušný súd družstvo zruší, ak nastal niektorý z dôvodov uvedených v ustanovení § 257 OBZ, výpočet ktorých je taxatívny. Návrh na zrušenie družstva môže súdu podať štátny orgán, orgán alebo člen družstva, alebo osoba, ktorá osvedčí právny záujem. O zrušení družstva môže súd rozhodnúť aj z vlastného podnetu. Družstvo sa v danom prípade zrušuje dňom uvedeným v rozhodnutí súdu, a pokiaľ tento nie je v rozhodnutí uvedený, zrušuje sa družstvo odo dňa právoplatnosti súdneho rozhodnutia. Konanie o zrušení právnickej osoby a nariadení jej likvidácie je s účinnosťou od 1.7.2016 upravené v CMP, konkrétne v § 304 a nasl. Na toto konanie je kauzálny príslušný registrový súd.

Dôvody zrušenia družstva rozhodnutím registrového súdu sú nasledovné:

- Počet členov družstva klesol pod minimálnu zákonom stanovenú hranicu počtu členov (§ 221 ods. 3 OBZ), teda pod päť členov, alebo dve právnické osoby;
- Pokles súhrnu členských vkladov pod sumu ustanovenú v § 223 ods. 2 OBZ. Daný legislatívny odkaz je opäť prejavom nedôslednosti zákonodarcu pri postupných novelizáciách OBZ. Citované ustanovenie totiž definuje pojem členský podiel, vyjadruje zásadu jednotnosti členského podielu, umožňuje rôzne určenie výšky členských vkladov pre členov družstva a tiež definuje rovnosť medzi celkovým súčtom menovitých hodnôt členských vkladov a jeho základným imaním. V pôvodom texte OBZ sa v ods. 2 ustanovenia § 233 nachádzala úprava zapisovaného základného imania družstva, ktorá sa v rámci postupných legislatívnych zmien presunula do nasledujúceho tretieho odseku. Daný dôvod pre zrušenie družstva rozhodnutím súdu sa teda týka prípadu poklesu súhrnu členských vkladov, teda aj výšky skutočného základného imania, pod minimálnu výšku stanovenú pre zapisované základné imanie¹⁴⁰;

¹⁴⁰ Právna úprava je nejednoznačná v otázke, či má ísť o sumu zapisovaného základného imania určenú pre konkrétne družstvo stanovami alebo o minimálnu zákonom určenú výšku zapisovaného základného imania, t. j. o sumu 1.250 eur. Aj publikované názory sú nejednotné a navzájom si odporujú. Helešic v tejto otázke dáva prednosť výške určenej v stanovách, keď konštatuje, že „Zrejme by tu malo byť určujúce ustanovenie stanov, pretože ustanovenie stanov, ktoré je v súlade so zákonom, má prednosť“ (In: HELEŠIC, F. *Základy teorie evropského a českého družstevního práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 372). Naopak Dvořák konštatuje, že dôvod na zrušenie družstva rozhodnutím súdu je pokles základného kapitálu (základného imania) pod minimálne pripustnú výšku určenú zákonom. (In: DVOŘÁK, T. *Družstevní právo*. 3. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2006 s. 169).

- Ak sa v príslušnom kalendárnom roku nekonala členská schôdza družstva alebo orgány družstva nie sú ustanovené v súlade so stanovami alebo OBZ viac ako tri mesiace;
- Družstvo porušilo povinnosť vytvárať nedeliteľný fond;
- Iné dôvody ustanovené Obchodným zákonníkom alebo osobitným zákonom. Ide o novozavedený dôvod pre zrušenie družstva rozhodnutím súdu, včlenený do textu Obchodného zákonníka jeho novelou vykonanou zákonom č. 390/2019 Z. z. účinnou od 01.10.2020. Touto blanketnou normou zákonodarca umožňuje Obchodnému zákonníku a taktiež aj iným právnym predpisom, ktoré môžu byť vydané aj v budúcnosti, aby rozšírili okruh zrušovacích dôvodov družstva;
- Založením, splynutím alebo zlúčením družstva sa porušil zákon. Záonné znenie tohto zrušovacieho dôvodu sa odlišuje od úpravy § 68b ods. 1, písm. a) OBZ platnej pre obchodné spoločnosti, podľa ktorého súd rozhodne o zrušení spoločnosti, ak zanikli predpoklady ustanovené zákonom pre jej vznik. V prípade družstiev môže byť daný zákonný text chápaný skôr ako určitý ekvivalent ustanovení o neplatnosti obchodnej spoločnosti (§ 68a OBZ), je však koncipovaný širšie. Úprava transformačných zmien družstva je predmetom ustanovení § 255 a § 256 OBZ, zákonodarca však vo vyššie uvedenom zrušovacom dôvode neuvádza porušenie zákona pri rozdelení družstva;
- Ak je družstvo v omeškaní s plnením povinnosti uložiť riadnu individuálnu účtovnú závierku a mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku do zbierky listín do deviatich mesiacov odo dňa jej zostavenia upravenú v § 40 ods. 2 OBZ, pričom toto omeškanie trvá viac ako šesť mesiacov.

Na rozdiel od všeobecných dôvodov zrušenia obchodných spoločností rozhodnutím súdu upravených § 68b OBZ, úprava týkajúca sa družstiev neobsahuje ako dôvod zrušenia nesplnenie povinnosti preukázať vlastnícke právo k nehnuteľnosti, alebo oprávnenie užívania nehnuteľnosti, ktorú má ako sídlo zapísanú v obchodnom registri podľa § 2 ods. 3 OBZ, a to napriek tomu, že daná povinnosť sa týka aj družstiev.

Ad d) Obmedzenie trvania družstva na dobu určitú môže vyplývať zo stanov družstva. Ide teda o dobrovoľný dôvod zrušenia družstva. Pokiaľ však stanovy takúto úpravu

neobsahujú, v zmysle § 62 ods. 2 OBZ platí, že družstvo bolo založené na neurčitú dobu. Ide o zákonnú nevyvrátiteľnú domnienku. Členská schôdza môže rozhodnúť, že družstvo zriadené na dobu určitú bude v činnosti pokračovať aj po uplynutí tejto doby. Toto rozhodnutie sa však musí urobiť skôr, ako družstvo vstúpilo do likvidácie.

Ad e) Obmedzenie trvania družstva na dosiahnutie určitého účelu musí byť, rovnako ako aj časové obmedzenie, uvedené v jeho stanovách. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že rovnaký dôvod zrušenia ustanovený v Obchodnom zákonníku pre obchodné spoločnosti, bol v právnej úprave obchodných spoločností zrušený novelou OBZ č. 500/2001 Z. z. Dôvodom jeho vypustenia z právnej úpravy bola podľa dôvodovej správy skutočnosť, že tento dôvod sa od počiatku opiera o právnu neistotu, lebo nie je presne určené do budúcnosti, v ktorom časovom okamihu sa účel dosahuje.

Ad f) Aj keď to nie je explicitne uvedené v Obchodnom zákonníku (na rozdiel od úpravy dôvodov zrušenia obchodných spoločností - § 68 ods. 4, písm. d) OBZ), družstvo sa zruší aj z iných dôvodov upravených v zákone. Takýmto prípadom bude napríklad úprava zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov, na základe ktorej dôjde k zrušeniu právnickej osoby právoplatnosťou súdneho rozhodnutia, ktorým bol uložený trest zrušenia právnickej osoby.

Pokiaľ ide o transformačné zmeny družstva musíme kriticky poukázať na to, že na rozdiel od právnej úpravy obchodných spoločností, ktorá bola pre zlúčenie, splynutie alebo rozdelenie podstatne rozšírená novelou 500/2001 Z. z., v prípade družstiev ostala zachovaná pôvodná stručná právna úprava, ktorá je nepostačujúca. Znenie § 260 OBZ však podľa nášho názoru umožňuje primeranú aplikáciu všeobecných ustanovení o zlúčení, splynutí a rozdelení obchodných spoločností obsiahnutých v § 69 a nasl. OBZ. Na družstvo sa bude tiež aplikovať úprava zmeny právnej formy spoločnosti podľa § 69b OBZ, nakoľko ustanovenia o družstvách osobitnú právnu úpravu neobsahujú.

Zlúčenie zákon charakterizuje ako postup, pri ktorom na základe zrušenia bez likvidácie dochádza k zániku jednej spoločnosti (družstva) alebo viacerých spoločností (družstiev), pričom imanie zanikajúcich spoločností (družstiev) prechádza na inú už jestvujúcu spoločnosť (družstvo), ktorá sa tým stáva právnym nástupcom zanikajúcich spoločností (družstiev). Pri zlúčení družstva s iným družstvom, prechádza imanie zlučovaného družstva a členstvo na preberajúce družstvo ku dňu výmazu zlučovaného družstva z obchodného registra.

Splynutie je postup, pri ktorom na základe zrušenia bez likvidácie dochádza k zániku dvoch alebo viacerých spoločností (družstiev), pričom imanie zanikajúcich spoločností (družstiev) prechádza na inú novozaloženú spoločnosť (družstvo), ktorá sa svojím vznikom stáva právnym nástupcom zanikajúcich spoločností (družstiev). Pri splynutí družstiev, prechádza imanie a členstvo na novovzniknuté družstvo dňom, ku ktorému bolo novovzniknuté družstvo zapísané do obchodného registra.

Rozdelenie je definované ako postup, pri ktorom na základe zrušenia bez likvidácie dochádza k zániku spoločnosti(družstva), pričom imanie zanikajúcej spoločnosti (družstva) prechádza na iné už jestvujúce spoločnosti (družstvá), ktoré sa tým stávajú právnymi nástupcami zanikajúcej spoločnosti (družstva), alebo na novozaložené spoločnosti (družstvá), ktoré sa svojím vznikom stávajú právnymi nástupcami zanikajúcich spoločností (družstiev). Pri rozdelení družstva, prechádza imanie družstva a členstvo na družstvá vzniknuté rozdelením ku dňu, keď tieto družstvá boli zapísané do obchodného registra. Každé z nástupníckych družstiev ručí za záväzky, ktoré prešli rozdelením zo zaniknutého družstva na ostatné družstvá celým svojím majetkom; na splnenie záväzku sú pritom zaviazané spoločne a nerozdielne. Veriteľ môže požadovať celé plnenie záväzku od ktoréhokoľvek z nich a splnením záväzku jedným z nástupníckych družstiev povinnosť ostatných družstiev zanikne. Medzi sebou sa nástupnícke družstvá vyrovnávajú v pomere, v akom na ne prešlo čisté obchodné imanie zaniknutého družstva. Ak v rozhodnutí o rozdelení nie je určené, na ktoré družstvo určitá časť obchodného majetku prechádza, prechádza táto časť majetku do podielového spoluvlastníctva všetkých nástupníckych družstiev; podiely jednotlivých nástupníckych družstiev sa určia pomerom, v akom na ne prešlo čisté obchodné imanie zaniknutého družstva.

Uznesenie členskej schôdze o splynutí, zlúčení alebo rozdelení družstva je považované za uznesenie o zrušení družstva, a v zmysle požiadavky danej § 254 ods. 3 OBZ musí byť toto uznesenie osvedčené notárskou zápisnicou. Jeho obligatórnou obsahovou náležitosťou je určenie právneho nástupcu a vymedzenie imania, ktoré na neho prechádza, v prípade rozdelenia v ňom musí byť určené, ako sa imanie družstva a jeho členovia rozdelia, pričom sa prihliada na oprávnené záujmy jednotlivých členov. Ku dňu účinnosti transformačnej zmeny dochádza jednotlivým členom k zániku členstva v zanikajúcom družstve a ku vzniku členstva v družstve, ktoré je právnym nástupcom. Pokiaľ z rozhodnutia členskej schôdze nevyplýva niečo iné, zúčastňuje sa člen družstva

na podnikaní nástupníckeho družstva členským vkladom vo výške, ktorá by zodpovedala jeho nároku na likvidačnom zostatku v prípade, že by družstvo likvidovalo.

Pokiaľ člen družstva nesúhlasí s prevodom svojich členských práv a povinností na právneho nástupcu, môže z družstva vystúpiť ku dňu, ku ktorému sa má prevod uskutočniť. Podmienkou uplatnenia práva člena vystúpiť z družstva z dôvodu nesúhlasu s organizačnými zmenami, je oznámenie tohto nesúhlasu predstavenstvu do jedného týždňa po prijatí uznesenia členskej schôdze. Takýto člen má právny nárok na vyplatenie vyrovnacieho podielu, ktorý mu uhradí právny nástupca družstva do jedného mesiaca od prechodu imania na tohto právneho nástupcu. Ide tu o výnimku zo zásady, že nárok na vyrovnací podiel má člen družstva v prípade zániku jeho členstva za trvania družstva.

Z dôvodu zachovania kontinuity transformačných zmien OZB v rámci právnej úpravy obchodných spoločností (69a ods. 2 OBZ) určuje, že výmaz zanikajúcej spoločnosti a zápis spoločnosti vzniknutej splynutím alebo rozdelením sa vykoná k tomu istému dňu. Taktiež výmaz zanikajúcej spoločnosti a zápis zlúčenia alebo rozdelenia spoločnosti zlúčením pri nástupníckej spoločnosti sa vykoná k tomu istému dňu. V rámci právnej úpravy družstiev, konkrétne v ustanovení § 256 ods. 4 OBZ je obdobná požiadavka jednoznačne formulovaná len v prípade zlúčenia družstva. V ostatných prípadoch zákon iba konštatuje, že sa vykoná výmaz zanikajúceho družstva a vykoná zápis vznikajúceho družstva v obchodnom registri. Predmetné ustanovenie dokonca nesprávne terminologicky nadväzuje na neplatnú právnu úpravu zmeny právnej formy, ktorá sa v minulosti dotýkala aj právnej subjektivity.

Ak imanie zrušeného družstva neprešlo na právneho nástupcu a nejde o prípad zrušenia družstva, v ktorom po jeho zrušení súdom nebol zložený preddavok na úhradu odmeny a výdavkov likvidátora, družstvo sa zrušuje s likvidáciou. Likvidácia¹⁴¹ smeruje k uspokojeniu nárokov veriteľov a iných osôb, ktorým prislúcha právo na likvidačný zostatok. Ide o riadený proces, ktorého bazálnym cieľom je ad primum bez ingerencie

¹⁴¹ Blížšie k právnej úprave likvidácie pozri ĎURICA, M. § 70-75a In.: PATAKYOVÁ, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár. 5. vydanie*. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 410., tiež KUBINEC, M. *Likvidácia spoločnosti, druhá časť, hlava 1, diel 1 (§ 70 - § 75a)* In: MAMOJKA, M. a kol. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. 1. zväzok..* Bratislava: Eurokódex, 2016. s. 332 a nasl., a KUBINEC, M.: *Likvidácia obchodných spoločností v novej právnej úprave na Slovensku = Liquidation of business companies in the new legislation in Slovakia* In: *Naděje právní vědy 2020 : právní věda v praxi : sborník příspěvků, 1. vyd.* Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2021, s. 159-170, ĎURANA, M. *Právna úprava likvidácie právnických osôb*, In: *Právo v podnikaní vybraných členských štátů Evropské unie = Law in business of selected member states of the European Union : sborník příspěvků k 12. ročníku mezinárodní vědecké konference. - 1. vyd. - Praha :* TROAS, 2020, s. 32-39.

súdu vysporiadať majetkové pomery zrušenej spoločnosti.¹⁴² Právna úprava likvidácie je obsiahnutá v ustanoveniach § 70 až 75j OBZ¹⁴³ a bude primerané použitá aj na likvidáciu družstiev. Pri ustanovení likvidátora má prednosť postup uvedený v stanovách, ak ho stanovy neobsahujú ustanoví likvidátora členská schôdza. Táto úprava sa však týka len dobrovoľného zrušenia družstva. V prípade núteného zrušenia družstva bude likvidátor ustanovený súdom. Moment zápisu likvidátora do obchodného registra je zároveň aj momentom vstupu družstva do likvidácie. Na družstvá sa tiež bude primerane aplikovať právna úprava dodatočnej likvidácie - § 75k OBZ¹⁴⁴.

¹⁴² PATAKYOVÁ, M., ĎURICA, M., HUSÁR, J. a kol. *Aplikované právo obchodných spoločností a družstva – ťažiskové inštitúty*. 1. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2021. s. 792.

¹⁴³ Právna úprava je doplnená vyhláškou č. 193/2020 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka o likvidácii. K uvedenému predpisu pozri bližšie STRAPÁČ, P., ĎURANA, M. *Vyhláška č. 193/2020 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka o likvidácii : komentár*, 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer SR, 2021. 68 s

¹⁴⁴ Pozri ĎURICA, M. Smrť obchodných spoločností a ich resuscitácia v judikatúre Ústavného súdu SR. In: *Súkromné právo*. 2016, č. 1. s. 1-10, tiež KUBINEC, M. Veriteľ a jeho pohľadávka v dodatočnej likvidácii. In: *Notitiae Novae Facultatis Iuridicae Universitatis Matthiae Beli Neosolii*. Banská Bystrica: Právnická fakulta UMB, 2012, roč. 17, s. 188–210.

7 KAPITOLA

Európske družstvo a jeho právna úprava

7.1. Úvod do problematiky

Európske družstvo predstavuje najmladšiu nadnárodnú právnu formu podnikania, resp. právnu formu umožňujúcu výkon činnosti naprieč celým Európskym hospodárskym priestorom. Európska únia kladne vníma družstevné podnikanie, keďže družstvá svojou podstatou a svojím modelom podnikania prispievajú k stratégii Európa 2020, riadia zmeny ekonomicky účinným a sociálne zodpovedným spôsobom, prispievajú k sociálnej a územnej súdržnosti a zavádzajú nové a inovatívne modely podnikania s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť.¹⁴⁵ Tento pozitívny vzťah môžeme sledovať a vidieť v mnohých postupne prijímaných dokumentoch. V roku 1983 schválil Európsky parlament rezolúciu o družstvách v Európskom Spoločenstve, neskôr rezolúciu o prínose družstva pre regionálny rozvoj (1987), rezolúciu o roli žien v družstevníctve a miestnych iniciatívach v rozvoji poľnohospodárstva (rok 1989), v roku 1994 bola schválená rezolúcia o prínose družstiev pre regionálny rozvoj a v roku 1998 rezolúcia o roli družstiev v rozvoji zamestnanosti žien. V roku 2003 bola vypracovaná podrobná Správa Európskej komisie Rade, Európskemu parlamentu, Hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o podpore družstiev v Európe .

Európska únia pri vytváraní jednotného trhu zdôrazňuje uplatňovanie slobody usadzovania, ktorá bola pôvodne upravená v článkoch 43 až 48 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva. Podstata tohto princípu spočíva v zákaze pre členské štáty prijímať obmedzenia týkajúce sa slobody usadzovania pre štátnych príslušníkov jedného členského štátu na území iného členského štátu, ako aj zákazu prijímať obmedzenia, ktoré sa týkajú zakladania obchodných zastúpení, organizačných zložiek a dcérskych spoločností štátnymi príslušníkmi jedného členského štátu na území iného členského

¹⁴⁵ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Družstvá a reštrukturalizácia“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Družstvá a reštrukturalizácia“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy) (2012/C 191/05), Úradný vestník Európskej únie z 9.6.2012.

štátu. Uvedené sa týka aj spoločností¹⁴⁶ založených podľa zákonov členského štátu, ktoré majú svoje sídlo, ústredie alebo hlavné miesto výkonu podnikateľskej činnosti v spoločenstve.

Vzhľadom na existenciu mnohých, predovšetkým právnych a administratívnych prekážok cezhraničných aktivít spoločností, vyvinulo spoločenstvo rozsiahle harmonizačné úsilie, ktoré je vnímané ako nevyhnutná kompenzácia slobody usadzovania.¹⁴⁷ Výsledkom tejto harmonizácie národných právnych poriadkov bolo prijatie celého radu smerníc upravujúcich napríklad jednoosobové kapitálové spoločnosti, cezhraničné zlúčenie alebo splynutie kapitálových spoločností a pod.

Významné miesto v danom úsilí zastávali aj nariadenie Rady EHS č. 2137/85 z 25.7.1985 o európskom zoskupení hospodárskych záujmov a nariadenie Rady (ES) 2157/2001 z 8.10.2001 o stanovách európskej spoločnosti. Ani Európska spoločnosť zakladaná podľa všeobecných zásad akciových spoločností a ani Európske zoskupenie hospodárskych záujmov však nevyhovovali osobitnej povahe družstva.¹⁴⁸ Z tohto dôvodu sa začala presadzovať idea organizačno-právnej formy Európskeho družstva, ktoré by sa ničím podstatným nelíšilo od ostatných druhov družstiev existujúcich v jednotlivých členských krajinách EÚ. Tieto tzv. eurodružstvá nemali nahradiť družstvá v členských štátoch EÚ (teda družstvá národné, ktorých právny režim sa naďalej spravuje právom krajiny, v ktorej majú sídlo), ale tieto dva druhy družstiev majú existovať popri sebe. Takýto názor vyslovil aj Súdny dvor EÚ¹⁴⁹, podľa ktorého Nariadenie Rady (ES) č. 1435/2003 o stanovách európskeho družstva má za cieľ zavedenie novej právnej formy, ktorá existuje popri vnútroštátnych formách družstiev, pričom európske družstvo treba považovať za európsku právnu formu družstva s osobitným komunitárnym charakterom. Právna forma európskeho družstva sa totiž spravuje prednostne týmto nariadením, podmienky jeho založenia sú špecifické pre túto právnu formu a pre európske družstvo je takisto špecifická možnosť premiestniť svoje štatutárne sídlo z jedného členského štátu do iného bez tohto, aby toto premiestnenie viedlo k jeho zrušeniu alebo

¹⁴⁶ Pod pojmom spoločnosti sa v tomto prípade rozumejú spoločnosti založené podľa občianskeho alebo obchodného práva vrátane družstiev a iných právnických osôb podľa verejného alebo súkromného práva s výnimkou neziskových organizácií

¹⁴⁷ MOCK, S. Harmonization, Regulation and Legislative Competition in European Company Law, 3 *GERMAN Law Journal* No. 12 (1. December 2003).

¹⁴⁸ Vyplýva to aj z preambuly nariadenia Rady (ES) číslo 1435/2003 z 22.7.2003 o stanovách Európskeho družstva.

¹⁴⁹ Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 2. mája 2006, Európsky parlament proti Rade Európskej únie, C- 436/03.

vzniku novej právnickej osoby. Okrem tohto forma európskeho družstva existuje paralelne popri forme družstiev založených podľa vnútroštátneho práva.

Základné rozdiely medzi Európskym družstvom a národnými družstvami sú trojaké:

- právne pravidlá pre existenciu eurodružstiev sú výsledkom hľadania optima z pravidiel upravujúcich postavenie národných družstiev a sú prijaté vo forme právneho aktu EÚ (teda nie právneho aktu členského štátu),
- členskú základňu eurodružstiev musia tvoriť osoby s bydliskom alebo sídlom v minimálne dvoch členských štátoch EÚ,
- eurodružstvá majú možnosť vykonávať svoju činnosť cez hranice členského štátu svojho sídla, t.j. prakticky vo všetkých členských štátoch EÚ.¹⁵⁰

Je však namieste poznamenať aj tú skutočnosť, že konštrukcia právnej úpravy Európskeho družstva kopíruje v celom rade otázok európsku spoločnosť (SE),¹⁵¹ čo ponímanie európskeho družstva približuje klasickej obchodnej spoločnosti. Právne teórie mnohých členských štátov EÚ totiž družstvo radia medzi obchodné spoločnosti, čomu zodpovedá i názov európskeho družstva – European cooperative society (SCE), ktorý napríklad v angličtine zahŕňa i pojem „spoločnosť“ („society“). Takáto právna úprava podľa názorov niektorých autorov nedáva dostatočný základ zodpovedajúci potrebám družstevníctva v súvislosti s možnosťami reorganizácií v merítke EU.¹⁵² Slovenský Obchodný zákonník priznáva Európskym družstvám postavenie obdobné postaveniu obchodných spoločností, a tak vo vyššie uvedenom kontexte za právne čistejšiu možno považovať úpravu českého ZoOK, ktorý v ustanovení § 1 ods. 3 výslovne zaraďuje SCE medzi družstvá.

Kľúčovým momentom vo vývoji právnej úpravy SCE bolo spracovanie návrhu jeho stanov Koordinačným výborom Asociácie družstiev európskych spoločenstiev a ich zverejnenie dňa 17. mája 1990. V priebehu ich ďalšieho prejednávania v legislatívnych orgánoch Európskej únie došlo k ich niekoľkým významným zmenám. Dňa 10. júna 1994 bol predložený Európskemu parlamentu a Rade Európy zmenený návrh stanov SCE. K ich ďalšej zmene došlo v roku 2001, a v roku 2003 bolo prijaté ich definitívne znenie v podobe už spomínaného nariadenia Rady (ES) číslo 1435/2003 z 22.7.2003 o stanovách

¹⁵⁰ HELEŠÍČ, F. *Evropské družstvo*, Praha: Nakladatelství ŠEL, 2004, s. 28.

¹⁵¹ HODÁL, P., ALEXANDER, J. *Evropské právo obchodních společností*. Praha: Linde, 2005, s. 38.

¹⁵² PELIKÁNOVÁ, I., ČERNÁ, S.: *Obchodní právo*, ASPI, a.s., Praha, 2006.

Európskeho družstva (SCE). Táto úprava bola zároveň doplnená smernicou Komisie číslo 2003/72/ES z 22.7.2003, ktorou sa dopĺňajú stanov Európskeho družstva s ohľadom na účasť zamestnancov na riadení.

Jednotlivé vyššie uvedené znenia stanov SCE sa od seba odlišovali v mnohých otázkach, akými sú napríklad právna charakteristika Európskeho družstva, úprava jeho založenia a vzniku, úprava kapitálovej účasti v ňom, ale taktiež aj povinného obsahu stanov SCE.¹⁵³ Otázky účasti zamestnancov na riadení SCE, ktoré sú dnes predmetom samostatnej právnej úpravy boli prvý krát spomenuté až v znení stanov z roku 2001. Cieľom nariadenia o stanovách Európskeho družstva je najmä poskytnúť európskym družstvám primeraný právny rámec na výkon ich činnosti. Ako vyplýva z preambuly nariadenia o SCE „zavedenie európskej právnej formy pre družstvá na základe spoločných zásad, ktorá by súčasne zohľadňovala ich osobitnú povahu, by im malo umožniť vykonávať činnosť prekračujúcu hranice členského štátu na celom území alebo na časti územia spoločenstva“.

7.2. Charakteristika európskeho družstva

Základné pojmové znaky SCE je možné špecifikovať nasledovne:

- a) SCE sa považuje za nadnárodnú európsku obdobu národnej právnej formy družstva.
- b) SCE sa zapisuje do obchodného registra v členskom štáte svojho sídla, zápis (rovnako aj výmaz) sa zároveň povinne zverejňuje v Úradnom vestníku Európskej únie.
- c) Nariadenie umožňuje rozlišovať medzi sídlom registrovaným a sídlom skutočným a umožňuje súčasne členským štátom ich vnútroštátnym právom vyžadovať, aby obe tieto sídla boli na rovnakom mieste.
- d) Ku svojmu obchodnému menu musí používať dodatok musí používať dodatok označujúci právnu formu „SCE“.
- e) SCE ako právna forma má kapitálový charakter a povinne vytvára základné imanie. Jeho minimálna výška musí byť najmenej 30 000 eur. Toto základné imanie je tvorené členskými podielmi, ktoré majú byť inkorporované do cenných

¹⁵³ Bližšie pozri napr. HELEŠIC, F. *Právni úprava družstev ve vyspělé Evropě a u nás*, Praha: Ediční středisko PF UK, 1997, s. 35 a nasl. alebo HELEŠIC, F.: *Evropské družstvo*, Praha, Nakladatelství ŠEL, 2004, s. 30 a nasl.

- papierov (podobne ako v prípade akciovej spoločnosti), pričom cenné papiere budú znieť na meno a budú mať určitú menovitú hodnotu.
- f) Počet členov SCE a výška jeho základného imania je pohyblivá.
 - g) Pokiaľ v stanovách SCE pri jeho založení nie je určené inak, člen SCE ručí iba do výšky členského vkladu, na ktorého splatenie sa zaviazal.
 - h) Špecifický je i prípustný predmet podnikania alebo činnosti SCE. Hlavná činnosť SCE musí spočívať v uspokojovaní potrieb členov a/alebo v rozvoji ich ekonomických alebo sociálnych činností, najmä prostredníctvom uzatvárania zmlúv na dodávky tovarov alebo služieb alebo výkon prác, ktoré Európske družstvo vykonáva alebo zadáva. SCE môže taktiež uspokojovať potreby svojich členov podporou ich účasti na hospodárskej činnosti v jednom alebo viacerých európskych alebo národných družstvách. Svoju činnosť môže európske družstvo vykonávať aj prostredníctvom dcérskej spoločnosti. SCE môže rozšíriť výhody svojej činnosti na nečlenov alebo im umožniť účasť na takejto činnosti iba ak to vyplýva z jeho stanov.
 - i) Vo veciach zrušenia, likvidácie, úpadku, zastavenia platieb a podobných konaní sa na SCE budú aplikovať národná právna úprava štátu, v ktorom má SCE sídlo.¹⁵⁴
 - j) SCE môže premiestňovať svoje sídlo z jedného členského štátu do druhého bez potreby zrušenia v pôvodnom členskom štáte a následnej likvidácie.¹⁵⁵

Podobne ako európsku spoločnosť (SE) možno i európske družstvo založiť:

- splnutím alebo zlúčením dvoch a viacerých družstiev založených podľa práva určitého členského štátu, ktorých sídlo a ústredie riadenia sa nachádzajú na území Európskej únie, ak sa aspoň dve spravujú právom rôznych členských štátov,
- zmenou právnej formy družstva založeného podľa národného práva niektorého členského štátu, ktoré má sídlo a ústredie riadenia na území Európskej únie, ak takéto družstvo malo aspoň dva roky dcérsku spoločnosť, ktorá sa spravuje právom iného členského štátu. Na rozdiel od európskej spoločnosti môže európske družstvo vzniknúť zmenou právnej formy z národného družstva i vtedy,

¹⁵⁴ K znakom Európskeho družstva pozri aj Rozsudok Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C-78/08 až C-80/08, zo dňa 8. septembra 2011 vo veci Ministero dell'Economia e delle Finanze, Agenzia delle Entrate proti Paint Graphos Soc. coop. Arl, Adige Carni Soc. coop. arl, v likvidácii, a Michelelemu Franchettovi

¹⁵⁵ Pozri tiež NÉMETHOVÁ, M. Európske družstvo a jeho právna úprava. In: *Komunitárne právo a súkromné právo členského štátu*, Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, 2007, s. 198 a nasl.

ak národné družstvo malo aspoň dva roky organizačnú zložku v inom členskom štáte.

Popri týchto spôsoboch založenia nariadenie o stanovách SCE, na rozdiel od nariadenia o Európskej spoločnosti, pripúšťa, aby bolo SCE založené ako úplne nový subjekt:

- najmenej piatimi fyzickými osobami s bydliskom na území aspoň dvoch rozličných členských štátov,
- najmenej piatimi fyzickými osobami a obchodnými spoločnosťami a družstvami v zmysle článku 48 pôvodnej Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva alebo inými právnickými osobami založenými podľa práva niektorého členského štátu, s bydliskom alebo sídlom aspoň v dvoch rôznych členských štátoch,
- obchodnými spoločnosťami a družstvami v zmysle článku 48 pôvodnej Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva alebo inými právnickými osobami založenými podľa práva niektorého členského štátu, s bydliskom alebo sídlom aspoň v dvoch rôznych členských štátoch,

Osobitnou otázkou v rámci nariadenia je možnosť voľby medzi **monistickou a dualistickou štruktúrou orgánov**. Túto variabilitu nie je možné považovať za výdobytok SCE, ale naopak ide o vynútený kompromis, ktorý umožňuje uspokojiť ako členské štáty, ktoré tradične vo svojom vnútroštátnom práve používajú monistický model riadenia, tak aj štáty založené na dualistickom systéme riadenia.¹⁵⁶ Dualistický systém rozoznáva riadiaci a dozorný orgán ako dva samostatné orgány spoločnosti. Monistická štruktúra pozná iba jediný správny orgán, ktorý vykonáva riadiace aj dozorné funkcie. Z uvedeného vyplýva, že sa európsky zákonodarca v tomto prípade opiera o právo akciových spoločností platné v jednotlivých členských štátoch.¹⁰ Bez ohľadu na to, ktorú alternatívu si európske družstvo zvolí, ostáva jeho najvyšším orgánom členská schôdza.

Nariadenie Rady (ES) č. 1435/2003 z dňa 22. júla 2003 o stanovách Európskeho družstva (SCE) (ďalej v texte len nariadenie) je ako právny akt Európskeho spoločenstva v dôsledku svojej právnej povahy priamo záväzný na území jednotlivých členských štátov, vrátane Slovenskej republiky. Uvedené nariadenie sa stalo súčasťou slovenského právneho poriadku od okamihu nadobudnutia svojej účinnosti, t. j. od 18. augusta 2006.

¹⁵⁶ KŘIVKA, T. In: DOBROVOLNÁ, E., HURDÍK, J., SELUCKÁ M. a kol. *Evropské soukromé právo v čase a prostoru. II. díl, Část deskriptivní, analytická a systémově analytická. 1. vyd.* Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2018. s. 203.

Závaznosť nariadenia na území ktoréhokolvek členského štátu Európskej únie vrátane SR spočíva v tom, že v prípadoch priamo upravených nariadením je vylúčené uplatnenie domáceho práva a vnútroštátne právo členského štátu dané otázky nemôže upraviť spôsobom odlišným od nariadenia. Vnútroštátne právo členského štátu teda môže byť uplatňované iba v prípadoch, ktoré nie sú nariadením priamo upravené, alebo v prípadoch, keď sa nariadenie priamo odvoláva na „vnútroštátne právo členského štátu“ a predpokladá prijatie tzv. „doplnkovej“ (suplementárnej) úpravy v rámci vnútroštátneho práva členského štátu. Prijatie zákona o Európskom družstve ako takejto „doplnkovej“ právnej úpravy bolo teda potrebné a predstavuje plnenie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z jej členstva v Európskej únii a vychádza z požiadavky na harmonizáciu nášho právneho poriadku s právom Európskej únie.

Vzhľadom na špecifické postavenie SCE, priamu nadväznosť tejto právnej formy na pramene komunitárneho práva, jej supranacionálny charakter a osobitosť úpravy postavenia, založenia, vzniku a riadenia tohto druhu podnikateľského subjektu nebola úprava SCE zaradená priamo do Obchodného zákonníka, ale pristúpilo sa k inému riešeniu, a to k samostatnej právnej úprave v podobe zákona č. 91/2007 Z.z. o európskom družstve (ďalej v texte len zákon o SCE), ktorý má k nariadeniu len „doplnkovú povahu“. Neupravuje teda otázky priamo upravené nariadením a rieši buď otázky, ktoré nariadenie výslovne ponecháva na „vnútroštátnu úpravu“, alebo zmenou a doplnením vnútroštátnej právnej úpravy zabezpečuje súlad našej právnej úpravy s jednotlivými článkami nariadenia. Okrem právnej normy vytvorenej špeciálne pre SCE sa majú na Európske družstvo subsidiárne uplatniť aj normy vnútroštátneho družstevného práva - v našich podmienkach pôjde o normy Obchodného zákonníka. Tu je však potrebné dodať, že právna úprava SCE je špecifická v tom, že niektoré jej odkazy smerujú na aplikáciu vnútroštátnej právnej úpravy akciových spoločností.

Hierarchia noriem, ktoré sa u nás majú aplikovať na právne postavenie SCE teda bude nasledovná:

1. ustanovenia nariadenia SCE,
2. stanovy SCE v otázkach, v ktorých nariadenie výslovne ustanovuje, že úpravu v tejto otázke majú poskytnúť stanovy SCE; ustanovenia stanov majú v tomto prípade prednosť aj pred kogentnými ustanoveniami vnútroštátnej právnej úpravy,
3. ustanovenia nášho „vykonávacieho“ zákona k nariadeniu o SCE,

4. ustanovenia Obchodného zákonníka vzťahujúce sa na právnu formu družstva v otázkach, ktoré nie sú upravené v predchádzajúcich troch prameňoch právnej úpravy a v otázkach, v ktorých stanovy SCE neobsahujú odchylnú úpravu alebo v otázkach, v ktorých má právna úprava kogentný charakter; v niektorých otázkach však priamo nariadenie odkazuje na použitie práva akciových spoločností namiesto družstevného práva, tu sa teda použijú ustanovenia Obchodného zákonníka upravujúce právnu formu akciovej spoločnosti,
5. stanovy európskeho družstva v otázkach, ktoré nie sú upravené v predchádzajúcich prameňoch práva a ktoré si SCE môže upraviť v stanovách odchylné od ustanovení Obchodného zákonníka.

Pokiaľ ide o základné východiská nášho zákona o SCE, je možné uviesť že európske družstvo sa považuje na území Slovenskej republiky za právnickú osobu - podnikateľa v zmysle Obchodného zákonníka, ktorá sa povinne zapisuje do obchodného registra. V zmysle § 56 ods. 2 Obchodného zákonníka má obdobné postavenie ako slovenské obchodné spoločnosti. Z hľadiska charakteristických znakov sa SCE najviac zhoduje s právnu formou družstva založenou podľa slovenského práva.¹⁵⁷

7.3. Účasť zamestnancov na riadení Európskeho družstva

Základy právnej úpravy účasti zamestnancov¹⁵⁸ sú obsiahnuté v samotnom Nariadení Rady ES č. 1435/2003 o stanovách Európskeho družstva (ďalej len nariadenie). Už v jeho samotnej preambule sa konštatuje, že pravidlá účasti zamestnancov v Európskom družstve sú upravené v smernici č. 2003/72/ES (ďalej len smernica) a tieto jej ustanovenia tvoria neoddeliteľný doplnok nariadenia a majú sa uplatňovať súčasne. Pojem účasť zamestnancov na riadení Európskeho družstva (ďalej len účasť zamestnancov) zahŕňa v sebe rôzne formy participácie zamestnancov, resp. ich zástupcov na rozhodovaní o jeho záležitostiach. Ide tu napríklad o právo na informácie o záležitostiach družstva, účasť zástupcov zamestnancov pri rozhodovaní

¹⁵⁷ NĚMETHOVÁ, M.: Európske družstvo a jeho právna úprava, In: *Komunitárne právo a súkromné právo členského štátu*, Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, 2007, s. 198 a nasl.

¹⁵⁸ K danej problematike pozri tiež NĚMETHOVÁ, M. Účasť zamestnancov v Európskom družstve, In: *Aktuálne otázky pracovnej legislatívy v EÚ a SR : zborník z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej v Banskej Bystrici dňa 9. novembra 2006*, Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, 2007, s. 134 a nasl.

o najdôležitejších otázkach, prípadne o právo voliť, resp. menovať niektorých členov dozorného alebo správneho orgánu.

Všeobecné ustanovenia nariadenia určujú, že Európske družstvo nesmie byť zapísané do registra, pokiaľ nie je uzavretá dohoda o spôsoboch účasti zamestnancov (prípadne nenastali prípady podľa článku 3 ods. 6 smernice) a stanovy s takouto dohodou nesmú byť v rozpore. Jeho druhá kapitola zas určuje, že podmienky pre vznik Európskeho družstva splynutím alebo zlúčením musia obsahovať informácie o postupoch na určenie spôsobov účasti zamestnancov na riadení, pričom členská schôdza každého so zlučovaných alebo splyvajúcich družstiev si môže vyhradiť právo podmieniť zápis takto zakladaného SCE do registra svojim výslovným súhlasom s dohodou o účasti zamestnancov. Významné je aj ustanovenie čl. 76 kapitoly VII. nariadenia, ktoré upravuje, že návrh podmienok na zmenu právnej formy SCE na národné družstvo musí okrem iného obsahovať dôsledky tejto zmeny na zamestnancov.

Na tieto ustanovenia následne nadväzuje smernica 2003/72/ES, ktorej účelom má byť úprava osobitných ustanovení v oblasti účasti zamestnancov s cieľom zabezpečiť, aby založenie SCE nemalo za následok zánik alebo menšiu prax účasti zamestnancov existujúcej v rámci subjektov zúčastňujúcich sa na zakladaní SCE. Základnou zásadou a cieľom tejto smernice má byť zabezpečenie nadobudnutých práv zamestnancov pokiaľ ide o spolurozhodovanie. Práva zamestnancov, ktoré platili pred založením SCE, majú byť základom pre práva zamestnancov na účasť na riadení SCE. Tento prístup sa má uplatňovať nielen pri počiatočnom založení SCE, ale aj pri štrukturálnych zmenách v už existujúcom SCE. Ak sa sídlo SCE presunulo z jedného členského štátu do druhého, mala by sa uplatniť aspoň taká istá úroveň práva účasti zamestnancov.

Obdobne ako pri úprave iných vzťahov v rámci Európskeho družstva, môžu, alebo majú členské štáty prispôbiť komunitárnu právnu úpravu svojim podmienkam aj pri riešení účasti zamestnancov na riadení. Už samotná preambula smernice obsahuje niekoľko odkazov na národnú právnú. Členské štáty majú napríklad možnosť sa rozhodnúť, že neuplatnia štandardné pravidlá súvisiace s účasťou v prípade zlúčenia alebo splynutia vzhľadom na rozmanitosť vnútroštátnych systémov pre účasť zamestnancov na riadení. Členské štáty by taktiež mali vhodnými opatreniami zabezpečiť, aby sa v prípade štrukturálnych zmien po vytvorení SCE mohli opäť prerokovať mechanizmy účasti zamestnancov tam, kde je to vhodné, ako aj to, aby zástupcovia zamestnancov, konajúcich na základe smernice, mali pri výkone svojich funkcií tú istú ochranu a záruky, ako majú zástupcovia zamestnancov podľa právnych predpisov, resp. praxe krajiny

zamestnania. Títo zástupcovia zamestnancov by nemali podliehať žiadnej diskriminácii, vrátane obťažovania, ako výsledku zákonného výkonu svojich činností a mali by mať primeranú ochranu v súvislosti s prepustením a ostatnými sankciami. Členské štáty by mali ďalej stanoviť, že povinnosť mlčanlivosti by mali zástupcovia zamestnancov zachovávať aj po skončení svojho funkčného obdobia. Na úrovni členských štátov by ďalej mali byť prijaté opatrenia, ktoré sa uplatnia v prípade nedodržania povinností určených smernicou. Členský štát má taktiež stanoviť spôsob voľby alebo menovania členov osobitného vyjednávacieho orgánu, pričom jeho členmi môžu byť zástupcovia odborov bez ohľadu na to, či sú zamestnancami subjektu podieľajúceho sa na založení Európskeho družstva.

Smernica ukladá riadiacim alebo správnym orgánom uchádzačov o členstvo, aby čo najskôr po vypracovaní plánu na založenie Európskeho družstva vykonali nevyhnuté kroky na začatie rokovaní o spolupráci svojich zamestnancov o mechanizmoch ich spolupráci na záležitostiach SCE.

Do osobitnej skupiny v rámci úpravy postupov vyjednávania sú vyčlenené SCE zakladané najmenej dvoma právnickými osobami alebo transformáciou. Tu sa v prvom rade má vytvoriť osobitný vyjednávací orgán určený na vyjednávanie s príslušnými orgánmi zúčastnených právnických osôb, ktorého cieľom je dohodnúť sa na písomnej zmluve o mechanizmoch účasti zamestnancov v SCE. Môže však nastať aj iná situácia – vyjednávací výbor môže napríklad rozhodnúť, že rokovanie vôbec nezačne, alebo môže ukončiť už začaté rokovanie. V takomto prípade budú v zakladanom SCE platiť pravidlá pre informovanie a prerokovanie platné v členských štátoch, v ktorých má SCE svojich zamestnancov.

Obsah dohody o mechanizmoch spolupráci zamestnancov na záležitostiach Európskeho družstva vyplýva z článku 4 smernice, a to tak, že zmluva musí obsahovať nasledovné ustanovenia:

- a) rozsah pôsobnosti dohody
- b) zloženie, počet členov a pridelenie miest v zastupiteľskom orgáne, ktorý je vyjednávacím partnerom príslušného orgánu SCE v súvislosti s mechanizmami na informovanie a prerokovanie so zamestnancami SCE a jeho dcérskymi spoločnosťami a prevádzkami
- c) funkcie a postup informovania zastupiteľského orgánu a prerokovania s ním
- d) frekvenciu zasadnutí zastupiteľského orgánu

- e) finančné a materiálne zdroje, ktoré sa majú prideliť zastupiteľskému orgánu
- f) ak sa počas vyjednávania strany rozhodnú ustanoviť jeden alebo viaceré postupy informovania a prerokovania namiesto zastupiteľského orgánu, mechanizmy vykonania týchto postupov
- g) ak sa počas vyjednávania strany rozhodnú ustanoviť mechanizmy účasti, podstatu týchto mechanizmov, vrátane (ak je to aplikovateľné) počtu členov v správnom alebo dozornom orgáne SCE, ktorých budú mať zamestnanci právo voliť, menovať, odporúčať, alebo voči ktorým budú mať právo namietať postupy, ako môžu týchto členov zamestnanci voliť, menovať, odporúčať, alebo namietať ich práva
- h) dátum nadobudnutia platnosti dohody a jej doba trvania, prípady, keď by sa o dohode malo opäť vyjednávať a postup takéhoto opätovného vyjednávania, vrátane, ak je to vhodné, v prípade štrukturálnych zmien v SCE a jej dcérskych spoločnostiach a prevádzkarňach, ktorá nastanú po vytvorení SCE.

Tieto povinné náležitosti dohody sú volené tak, aby pokryli všetky z možných variant mechanizmu spoluúčasti zamestnancov. Pokiaľ táto zmluva je uzatvorená, neplatia pre spoluúčasť zamestnancov daného Európskeho družstva štandardné pravidlá tvoriace prílohu smernice.

V zásade odlišný postup vyjednávania je určený pre Európske družstvá založené výhradne fyzickými osobami alebo jednou právnickou osobou. V tejto skupine zakladateľov však smernica robí výnimku v prípade ak zakladatelia SCE spolu zamestnávajú aspoň 50 zamestnancov najmenej v dvoch členských štátoch – tu sa použijú rovnaké pravidlá, ako v prípade SCE zakladaného najmenej dvoma právnickými osobami alebo transformáciou. Pokiaľ zakladatelia SCE spolu zamestnávajú menej než 50 zamestnancov alebo zamestnávajú síce 50 a viac zamestnancov, ale len v jednom členskom štáte, platia pre ne pravidlá samostatné:

- v SCE samotnej sa uplatnia ustanovenia členského štátu sídla SCE, ktoré platia pre ostatné subjekty toho istého typu
- v jej dcérskych spoločnostiach a prevádzkarňach sa uplatnia ustanovenia toho členského štátu, v ktorom sa nachádzajú, a ktoré platia pre ostatné subjekty toho istého typu.

V závere tejto kapitoly je potrebné poukázať na skutočnosť, že Európske družstvo nie je v súčasnosti v praxi široko využívanou formou spolupráce. Napríklad v Slovenskej

republike je evidovaných len desať takýchto subjektov.¹⁵⁹ Daná práva forma nie je považovaná za efektívnu a zodpovedajúcu očakávaniám. Ako poukazujú publikované názory jeho právna úprava by sa mala predovšetkým menej odvolávať na vnútroštátne právo a byť viac pro európska. Zároveň by mala týmto družstvám poskytnúť väčšiu slobodu sebaregulácie. Okrem právnych prekážok by bolo tiež potrebné zvýšiť verejnú informovanosť a povedomie o potenciálnych výhodách danej právnej formy.¹⁶⁰

¹⁵⁹ Zdroj: Štatistický úrad SR:

https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/Databases/register_organizacii!/ut/p/z1/!ZFNTsMwEEbP0hP4M3alWbqocUxNySTYlBnBWVWRoGWBOD9V6AKo6rSzs-a9-bNgsRG867-Gbf857Hf92-H9wrevKTRmPpeWT0EtOG23jBU1tXFarEeASv8DmFW7gH-2jWsftlQuBB_Sloi6kBJcuqnglXRYxQhU5dHPAPy7v5GphK860hQfpaPi6N87W-syACa4At7Wsb0jpWDVX_c_DgTFpf5mQEzvkvv38KXNf_FOD8emvBI5K74FQNNvpknrrCx3scY4PBb-1s9g1naROg/dz/d5/L2dJQSEv_UUt3QS80TmxFL1o2X1ZMUDhCQjFBMDgxVjcwSUZTUTRRVU0xR1E1/

¹⁶⁰ CRACOGNA, D., FICI, A., HENRY, H. *International Handbook of Cooperative Law*, Berlín: Springer, 2013, s. 149.

ZÁVER

Družstvá ako subjekty so špecifickým charakterom v historickom kontexte nepochybne zohrali významnú úlohu najmä v oblasti rozvoja vidieka, ale aj miest a celých regiónov. Prispôsobenie sa trhovému prostrediu v období transformujúcej sa ekonomiky fungujúcej na nových princípoch bolo však pre nich náročnou úlohou a stabilizovať svoju pozíciu v dynamickom ekonomickom prostredí sa podarilo len niektorým. Dôvodom bola najmä skutočnosť, že tieto družstvá v podstate pokračovali vo výkone činnosti z predchádzajúceho obdobia, teda v činnosti podnikateľskej, s ktorou často nemali skúsenosť a pri chýbajúcej podpore štátu, na ktorú boli zvyknuté.

K nízkej obľúbenosti tejto právnej formy v období od 90. rokov minulého storočia určite v našom priestore prispelo (okrem iných dôvodov, predovšetkým možnosti veľmi jednoduchého zakladania spoločností s ručením obmedzeným s nízkym počtom zakladateľov prípadne ako jednočlenných spoločnosti) aj jej sprofanovanie socialistickým fenoménom jednotných roľníckych družstiev a povinnej kolektivizácie, ktoré pošliapali mnohé z princípov družstevníctva. Ani bytové stavebné družstvá pôvodne nefungovali ako skutočné stavebné družstvá s aktívnym zapojením sa členov družstva do prípravy a koordinácie stavebnej činnosti ale len ako forma financovania štátom riadenej výstavby¹⁶¹ a správy dovtedy vybudovaných nájomných bytov.

V nadväznosti na prvý z čiastkových cieľov tejto vedeckej monografie vymedzený v úvode - skúmanie príčin nízkeho využívania potenciálu družstiev v našich podmienkach - mi pri analyzovaní danej otázky vyplynuli nasledovné závery, ktoré uvádzam v širšom kontexte perspektív a možností pre danú právnu formu:

- Zásada rovnosti hlasov jednotlivých členov uplatňovaná pri hlasovaní o kľúčových otázkach družstva na jeho členskej schôdzi, pri ktorej sa neberie ohľad na ekonomický prínos jednotlivého člena pre družstvo, nevytvára vhodnú platformu pre využitie družstva ako výslovne podnikateľského subjektu. Družstvo ako právna forma podľa môjho názoru nie je ideálne využívať ako čisto podnikateľský subjekt, predstavuje však možnosť vhodnej symbiózy pre naplnenie jeho svojpomocnej funkcie sprevádzanej zárobkovou činnosťou.

¹⁶¹ OVEČKOVÁ, O., CSACH, K., ŽITŇANSKÁ, L. *Obchodné právo 2. Obchodné spoločnosti a družstvá*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020, s. 398.

- Družstvo môže predstavovať vhodnú alternatívu k právnym formám slúžiacim na dosahovaní spoločného účelu alebo napríklad zmluvy o združení upravenej v OZ¹⁶².
- Aj keď OBZ umožňuje zakladať spoločnosť s ručením obmedzeným, akciovú spoločnosť a jednoduchú spoločnosť na akcie aj za iným účelom, ako je podnikanie, pre naplnenie takéhoto účelu sa družstvo javí ako vhodnejšia forma z dôvodu jeho otvorenosti a s tým spojenej flexibility zmeny personálneho substrátu s väčším dôrazom na dobrovoľnosť členstva. Pružnosť pri riešení mnohých vnútorných vzťahov v rámci tejto formy je v porovnaní s kapitálovými obchodnými spoločnosťami (najmä spoločnosťou akciovou) daná aj oveľa nižším stupňom kognitívnej právnej úpravy, čo družstvu dáva priestor pre využitie zásady zmluvnej slobody a možnosť lepšieho nastavenia vnútorných vzťahov podľa jeho konkrétnych potrieb.
- Je aj na družstvách samotných, (v danom prípade mám na mysli družstvá transformované na družstvá podľa OBZ) ako sa vysporiadajú so záťažou minulosti a akým spôsobom vyriešia mnohé nejasné vzťahy, ktoré v týchto družstvách vznikli nečinnosťou či už družstiev samotných alebo ich jestvujúcich a bývalých členov, ako aj často neodborným prístupom k ich riešeniam.

Potenciál družstiev vidím predovšetkým v ich sociálno-ekonomickom význame. Obdobia ekonomických kríz sú spravidla obdobiami oživovania ideí družstevníctva, čo im dáva do budúcnosti šancu. Ako príklad uvádza Jablonka súvislosť s vysokým medzinárodným rastom cien nehnuteľností najmä bytov vo väčších mestách), ktoré budú aj pre fyzické osoby s priemerným mesačným príjmom finančne nedostupné.¹⁶³ Môže však ísť aj o príležitosti vytvárané podporou poľnohospodárskej činnosti so strany EÚ, ktorá by mohla priniesť týmto subjektom nové finančné stimuly. Aj v nadväznosti na aktuálne svetové politické a ekonomické dianie a hroziace ekologické a surovinové krízy je nepochybné, že aj podnikateľské aktivity musia byť do budúcnosti modifikované v prospech väčšej zodpovednosti podnikateľov¹⁶⁴ na úkor ich výlučnej snahy

¹⁶² § 829 a nasl. OZ.

¹⁶³ JABLONKA, B. In :MAMOJKA, M. a kol. *Obchodné právo I. – všeobecná časť, súťažné právo, právo obchodných spoločností a družstiev*. Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 780.

¹⁶⁴ Bližšie pozri LUKAČKA, P. *Kategória zodpovednosti a zodpovedné podnikanie v právnom prostredí Slovenskej republiky v kontexte funkcie štatutárneho orgánu spoločnosti s ručením obmedzeným*. Bratislava : Wolters Kluwer SR , 2019

o dosahovanie zisku a smerované viac k už využívaným alternatívnym ekonomickým modelom ako je napríklad zdieľaná ekonomika¹⁶⁵. Práve družstevná forma podnikania je v danom prípade vhodným prototypom, koniec koncov princíp spoločenskej zodpovednosti, podľa ktorého sa družstvá majú usilovať o dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti, je deklarovaný aj v medzinárodných družstevných princípoch.

V rámci druhého vytýčeného čiastkového cieľa monografie bolo mojou úlohou zhodnotenie kritických oblastí platnej úpravy a hľadanie legislatívnych možností pre ich zlepšenie v rámci úvah de lege ferenda. Z uvedeného skúmania vyplynuli tieto závery:

- Na naplnenie potenciálu družstiev je dôležité, aby ich právna úprava bola viac koncepcná, systematická, aby odstránila nejasné legislatívne odkazy, viac prepojila ustanovenia o družstvách so základnými inštitútmi práva obchodných spoločností. Ide tu v podstate o všeobecnú požiadavku na kvalitnú normotvorbu, ktorej potreba je u subjektov upravených Obchodným zákonníkom výrazná najmä pre družstvá. Ako uvádza Mamojka za kvalitnú normotvorbu môžeme považovať činnosť, výsledkom ktorej by mali byť vysoko profesionálne kreované právne predpisy s reálne nad časovým pohľadom na nutnosť reglementácie relevantných spoločensko-ekonomických vzťahov v záujme spoločenských potrieb a záujmov.¹⁶⁶ Práve oblasť družstevného práva by mala byť podrobená zmenám zameraným na precizovanie právnej úpravy.
- Z pohľadu de lege ferenda tak bude potrebné odstrániť legislatívne úskalia zákonného textu, na ktoré poukazujem v jednotlivých častiach tejto monografie. Tieto sa síce v určitom rozsahu snaží preklenúť výkladmi Obchodného zákonníka právna doktrína a rozhodovacia činnosť súdov, táto však nie je postačujúca z dôvodu nízkeho záujmu právnej vedy a aplikáčnej praxe o právnu formu družstiev a navyše nemôže nahádzať činnosť zákonodarcu.

¹⁶⁵ Pozri napríklad HUČKOVÁ, R., BONK, F., RÓZENFELDOVÁ, L. Zdieľané hospodárstvo – otvorené problémy a diskusia (najmä s prihliadnutím na obchodnoprávne a daňovoprávne súvislosti), In: *Studia Iuridica Cassoviensia*, Roč. 6, č. 2/2018, s. 125-140

¹⁶⁶ MAMOJKA, M. Normotvorná a aplikačná stránka zákonnosti ako synergie právneho štátu. In: *Banskobystrické dni práva : zborník z 2. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie na tému „Kvalita normotvornej a aplikáčnej stránky zákonnosti ako determinant právneho štátu“*, 23.-24. november 2016, Víglaš . Sekcia súkromného práva a medzinárodného práva. 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2017. s. 5-12.

Positívnu skutočnosťou pre naplnenie vyššie uvedenej potreby legislatívnych zmien je príprava novej koncepcie súkromného práva v Slovenskej republike, o ktorej potrebe a smerovaní právna veda diskutuje už veľmi dlhé obdobie¹⁶⁷. Po viacerých neúspešných pokusoch aj v súčasnom období prebiehajú pod gesciou Ministerstva spravodlivosti SR rekodifikačné práce. Ich výsledkom by mali byť moderné predpisy - Občiansky zákonník a Zákon o obchodných spoločnostiach a družstvách.¹⁶⁸ V zmysle prvotného legislatívneho zámeru aktuálnej rekodifikácie práva obchodných spoločností z januára 2021¹⁶⁹ predpokladá pripravovaná rekodifikácia, oproti súčasnému právnemu stavu, prepracovanú všeobecnú právnu úpravu právnických osôb v Občianskom zákonníku. Súčasná všeobecná právna úprava je považovaná za veľmi stručnú a nedostatočnú, výsledkom čoho je, že jednotlivé otázky právnických osôb sa riešia v rámci jednotlivých právnych úprav právnych foriem právnických osôb. Malo by ísť najmä o reguláciu zakladania a vzniku právnických osôb, názvu ako jedného zo základných identifikátorov právnickej osoby vrátane jeho ochrany, vnútornej organizačnej štruktúry a rozhodovania orgánov, konania právnickej osoby navonok, zodpovednostných vzťahov členov orgánov a oblasti zrušenia a zániku právnických osôb vrátane ich likvidácie. V Občianskom zákonníku by tak mali byť do budúca zahrnuté aj mnohé inštitúty, ktoré sú dnes predmetom regulácie práva obchodných spoločností v Obchodnom zákonníku. Samotné korporátne právo bude obmedzené len na všeobecnú úpravu tých inštitútov, kde sa výslovné vyžaduje osobitná úprava, ako napríklad pravidlo podnikateľského úsudku, práv a povinností spoločníkov obchodných spoločností, a pod. Pri koncepcii zámeru legislatívnej úpravy družstiev si tvorcovia novej koncepcie uvedomujú, že zatiaľ čo právo obchodných spoločností bolo početne novelizované, družstvá ostávali v „regulatórnom úzadí“, v dôsledku čoho sa stali menej prehľadnou právnou formou. Aj tu je viditeľná podľa môjho názoru správna tendencia ponechať v rámci osobitnej úpravy družstiev len vyslovene špecifické otázky a vo všeobecnosti vychádzať z regulácie právnických osôb a práva obchodných spoločností. Nadalej

¹⁶⁷ Napríklad MAMOJKA, M. Rekodifikácia súkromného práva, ako ďalej? = A recodification of private law, what's next? In: *Štát a právo : vedecko-teoretický časopis pre otázky vedy o štáte a práve v Slovenskej republike*. - Bratislava : Občianske združenie Štát a právo, 2016. Roč. 3, č. 1/2016. s. 1-11., MAMOJKA, M., CIRÁK, J. VOJČÍK, P. Idea kodifikácie súkromného práva = The idea of private law codification. In: *Právny poriadok Slovenskej republiky po 25. rokoch : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie "1. Banskobystrické dni práva" usporiadanej pri príležitosti 20. výročia založenia Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici*, 11.-12. novembra 2015. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela Belianum, 2015. s. 41-58.

¹⁶⁸ K podstate a hlavným cieľom rekodifikačných prác pozri <https://www.justice.gov.sk/aktualne-temy/rekodifikacia-sukromneho-prava/>

¹⁶⁹ Dostupné na <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2020/627>

bude vytváraná osobitná právna úprava pre bytové družstvá a (zrejme aj podľa vzoru českého ZoOK) je plánované zavedenie špecifik pre družstvá sociálne.

V rámci rekodifikačných snáh však kľúčovou otázkou ostáva vnímanie koncepcie družstva z pohľadu jeho základných funkcií. Vývoj totiž naznačuje, aj z pohľadu plánovaného zaradenia družstiev medzi obchodné korporácie, že na družstvo sa bude naďalej nahliadať ako na prevažne podnikateľský subjekt. Daná koncepcia si však vyžaduje dôslednejšie riešenie otázky ochrany veriteľov, ktorá v porovnaní s úpravou týkajúcou sa kapitálových spoločností je pri družstvách oslabená. Pritom ani členovia družstva, rovnako ako spoločníci akciovej spoločnosti a, po splatení vkladov, ktoré je často len deklaratórne, spoločníci spoločnosti s ručením obmedzeným, neručia za záväzky spoločnosti. Na rozdiel od kapitálových spoločností, kde v postupnom legislatívnom vývoji pribudol rad nových inštitútov zameraných predovšetkým na otázky zodpovednosti členov ich štatutárnych a kontrolných orgánov a riešenie stavu hroziaceho úpadku, alebo existujúceho úpadku, sa družstiev jednotlivé zákonné zmeny a doplnenia týkali len v minimálnej miere. Niektoré dôležité nástroje ochrany veriteľov upravené v ustanoveniach OBZ o spoločnosti v kríze a najmä ustanoveniach ZKR, ktoré sankcionujú nesplnenie povinnosti podať včas návrh na vyhlásenie konkurzu členov štatutárnych orgánov spoločnosti s ručením obmedzeným, akciovej spoločnosti a jednoduchej spoločnosti na akcie¹⁷⁰, sa družstiev netýkajú, čo znižuje mieru efektivity budúceho uspokojenia veriteľov družstva.

¹⁷⁰ § 11 ods. 2 ZKR

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

A) Monografie a knižné publikácie

BĚLOHLÁVEK, J. A., ČERNÝ, F., JUNGWIRTHOVÁ, M., KLÍMA, P., PROFELDOVÁ, T., ŠROTOVÁ E.: *Nový občianský zákonník. Srovnání dosavadní a nové občianskoprávní úpravy včetně předpisu souvisejících*. Plzeň : Aleš Černěk, s.r.o., 2012, 830 s. ISBN 978-80-7380-413-8

CRACOGNA, D. FICI A., HAGEN H.: *Public International Cooperative Law*, Berlin : Springer, 2013, 88 s. ISBN 978-3-642-30128-5

CSACH, K., DOLEŽAL, T., HUSÁR, J., SUCHOŽA, J. ŠIRICOVÁ, L.: *Profesijná zodpovednosť. Zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone vybraných činností s akcentom na europeizáciu deliktúálneho práva. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Právnická fakulta*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2011, 528 s. ISBN 978-80-7097-891-7

ČERNÁ, S. (ed.): *Obchodní korporace a ochrana slabší strany. 1. vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 188 s. ISBN 978-80-7552-555-0

ČOLLÁK, J.: *Zákaz zneužitia práva v súkromnom práve a v práve obchodných spoločností*. Praha : C. H. Beck, 2018, 232 s. ISBN 978-80-7400-724-8

DOBROVOLNÁ, E., HURDÍK J., SULECKÁ M., a kol.: *Evropské soukromé právo v čase a prostoru. 2. díl, část deskriptivní, analytická a systémově analytická. 1. vyd.* Brno : Masarykova univerzita, Právická fakulta, 2018, 396 s. ISBN 978-80-210-8905-1

ĎURAČINSKÁ, J.: *Povinnosť lojality (fiduciárne povinnosti) spoločníkov kapitálových spoločností*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. 160 s. ISBN 978-80-571-0223-6

ĎURICA, M.: *Konkurzné právo na Slovensku a v Európskej únii. Komentár. Tretie prepracované a doplnené vydanie*. Bratislava : Eurokódex, 2012, 1024 s. ISBN 978-80-8944-782-4

ĎURICA, M.: *Konkurzné právo na Slovensku a v Európskej únii. Prvé vydanie*. Bratislava : Eurokódex, 2006, 480 s. ISBN 808-893-142-8

ĎURICA, M.: *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 2. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2015, 1456 s. ISBN 978-80-8960-336-7

ĎURICA, M.: *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 4. vydanie*. Praha : C. H. Beck, 2021, 1496 s. ISBN 978-80-7400-846-7

DVOŘÁK, T., ELIÁŠ, K., BARTOŠÍKOVÁ, M., POKORNÁ, J. a kol.: *Kurs obchodního práva. Právnické osoby jako podnikatelé. 5 vyd.*, Praha : C. H. Beck, 2005, 617 s. ISBN 8071793914

DVOŘÁK, T.: *Družstevní právo. 3. vydanie*. Praha: C. H. Beck, 2006, 390 s. ISBN 80-7179-551-8

ELIÁŠ, K. a kol: *Občianský zákonník, Velký akademický komentář, 1 svazek § 1 - 487*, Praha : Linde Praha, 2008, 1391 s. ISBN 978-80-7201-687-7

ELIÁŠ, K., DVOŘÁK, T. a kol.: *Obchodní zákoník. Praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od roku 1900. 2. přepracované a rozšířené vydání.* Praha : Linde Praha a.s. 2006, 1059 s. ISBN 8072011472

FARKAŠ, R.: *Vlastné imanie obchodných spoločností. Účtovné aspekty.* Bratislava : Iura Edition, 2012, 166 s. ISBN 978-80-8078-516-1

FEKETE I.: *Občiansky zákonník 1. Veľký komentár.* Bratislava : Eurokódex, 2001, 1146 s. ISBN 978-80-89447-50-3

FELLNER, M., MUTZ, M.: *Eigenkapitalersatz-Gesetz. Praxiskommentar.* Wien : Buch. Softcover, 2004, 141 s. ISBN 978-3-85114-831-2

HELEŠIC, F.: *Evropské družstvo, 1. vydanie. Družstevní asociace České republiky.* Praha : 2004, 123 s. ISBN 80-86426-18-1

HELEŠIC, F.: *Obecné otázky evropského a českého družstevního práva, 1. vydanie, Družstevní asociace České republiky.* Praha : 2005, 111 s. ISBN 80-86426-22-1

HELEŠIC, F.: *Právní úprava družstev ve vyspělé Evropě a u nás.* Praha : 1997, s. 425 ISBN 967-80-7307-807-6

HELEŠIC, F.: *Základy teorie evropského a českého družstevního práva. 1. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2009, 395 s. ISBN 978-80-7400-129-1

HENRY, H.: *Guidelines for cooperative legislation, second revised edition. Provides guidance on how to draft a cooperative law.* Geneva : International Labour Organization, 2005, 106 s. ISBN 92-2-117210-4

HODÁL, P., ALEXANDER, J.: *Evropské právo obchodních společností.* Bratislava : Linde, 2005, 268 s. ISBN 807-20-1520-6

HOLUB, D.: *Právo cenných papierov.* Bratislava : Wolters Kluwer, 2016, 200 s. ISBN 978-80-8078-562-8

HORVÁTH, E., ANDRÁŠIOVÁ A.: *Civilný mimosporový poriadok. Komentár.* Bratislava : Wolters Kluwer s.r.o., 2016, 500 s. ISBN 978-80-8168-362-6

HORVÁTH, E., ANDRÁŠIOVÁ A.: *Civilný sporový poriadok. Komentár.* Bratislava : Wolters Kluwer s.r.o., 2015, 842 s. ISBN 978-80-8168-318-3

HRVOĽOVÁ, B.: *Finančný trh.* Bratislava : Emka, 2002, ISBN 80-967207-9-1

HUČKOVÁ, R., TREŠČAKOVÁ, D.: *Zákon o rozhodcovskom konaní. Komentár. 1. vydanie –* Bratislava : Wolters Kluwer, 2018. 192 s. ISBN 978-80-8168-922-2

HURYCHOVÁ, K., BORSÍK, D. (eds.): *Corporate governance. 1. vydání.* Praha : Wolters Kluwer, 2015, 280 s. ISBN 978-80-7478-729-4

HURYCHOVÁ, K., TOMÁŠEK P., ZVÁRA, M.: *Obchodní korporace v judikatuře českých a zahraničních soudů.* Praha : Nakladatelství Karolinum 2017, 333 s. ISBN 978-80-246-3500-2

HUSÁR, J., CSACH, K. (eds.): *Konflikty zájmov v práve obchodných spoločností. Zborník príspevkov.* Bratislava : Wolters Kluwer, 2018, 224 s. ISBN 978-80-8168-927-7

HVOLKOVÁ, L. a kol.: *Výkladový slovník ekonomických pojmov*. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici - Belianum, 2015, 152 s. ISBN 978-80-557-1019-8

JANKŮ, M., MAREK, K.: *Vybrané kapitoly ze soukromého práva. Vydání první*. Praha: C.H. Beck, 2018, 232 s. ISBN 978-80-7400-699-9

JÚDOVÁ, E. in.: ŠTEFANKOVÁ, N., LYSINA, P. a kol.: *Medzinárodné právo súkromné. 1. vydanie*. Praha : C. H. Beck, 2011, 600 s. ISBN 978-80-7400-351-6

KNAPP, V.: *Teorie práva, 1. vydání*. Praha : C. H. Beck, 1995, 247 s. ISBN 34-064-0177-5

KOCINA, J.: *Zákaz konkurence ve světle soukromého a veřejného práva. 1. vydání*. Praha : C. H. Beck, 2010, 122 s. ISBN 978-80-7400-167-3

KOVÁCS K., FARKAŠOVSKÝ J., PAVLOVIČ, M., KOVÁČ M.: *Notársky poriadok. Komentár*. Bratislava : Wolters Kluwer s.r.o., 2017, 387 s. ISBN 978-80-8168-575-0

KŘIVKA, T., DOBROVOLNÁ, E., HURDÍK, J., SELUCKÁ M. a kol.: *Evropské soukromé právo v čase a prostoru. II. díl, Část deskriptivní, analytická a systémově analytická. 1. vydanie*. Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2018, 203 s. 978-80-210-8905-1

KUBINEC, M., UŠIAKOVÁ, L., ORVISKÝ, M.: *Základy práva cenných papierov*. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2022, 165 s. ISBN 978-80-557-1954-2

LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol.: *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014, 2800 s. ISBN 978-80-7478-537-5

LAZAR, J. a kol.: *Základy občianskeho hmotného práva 2. Druhé prepracované vydanie*. Bratislava : Iura Edition, 2004, 266 s. ISBN 80-89047-89-0

LUKAČKA, P.: *Kategória zodpovednosti a zodpovedné podnikanie v právnom prostredí Slovenskej republiky v kontexte funkcie štatutárneho orgánu spoločnosti s ručením obmedzeným*. Bratislava : Wolters Kluwer SR , 2019, 120 s. ISBN 978-80-571-0080-5

MAMOJKA ml., M, MAMOJKA, M.: *Základy teórie a praxe v obchodnom práve*. Bratislava: Fakulta práva Janka Jesenského VŠŠ V SLÁDKOVIČOVE, 2012, 251 s. ISBN 978-80-85717-28-0

MAMOJKA ml., M.: *Ekvivalencia práv a povinností spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným*. Bratislava: VEDA, 2008, 208 s. ISBN 978-80-224-1004-5

MAMOJKA, M. a kol.: *Obchodné právo I. – všeobecná časť, súťažné právo, právo obchodných spoločností a družstva*. Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 832, ISBN 9788082320070

MAMOJKA, M. a kol.: *Obchodný zákonník. Veľký komentár, 1. zväzok*. Bratislava : Eurokódex, 2016, 1087 s. ISBN 978-80-8155-065-2

MAZÁK, J. a kol.: *Základy občianskeho práva procesného*. Bratislava : IURA EDITION, 2009, 897 s. ISBN 978-80-8078-275-7

OVEČKOVÁ, O. a kol.: *Obchodný zákonník. Komentár. 3 doplnené a prepracované. vydanie.* Bratislava : Iura Edition 2012, 1182 s. ISBN 978-80-8078-434-8

OVEČKOVÁ, O. a kol.: *Obchodný zákonník. Veľký komentár, 1. zväzok.* Bratislava : Wolters Kluwer 2017, 3100 s. ISBN 978-80-8168-573-6

OVEČKOVÁ, O., CSACH, K., ŽITŇANSKÁ, L.: *Obchodné právo 2. Obchodné spoločnosti a družstvo.* Bratislava : Wolters Kluwer, 2020. 428 s. ISBN 978-80-571-0291-5

PATAKYOVÁ M. a kol.: *Obchodný zákonník. Komentár. 1. vydanie.* Praha : C. H. Beck, 2006, 1005 s. ISBN 807-1795-10-0

PATAKYOVÁ, M., ĎURICA, M., HUSÁR, J. a kol.: *Aplikované právo obchodných spoločností a družstva – ťažiskové inštitúty. 1. vydanie.* Bratislava : Wolters Kluwer SK, 2021, 864 s. ISBN 978-80-5710-363-9

PATAKYOVÁ, M., MAMOJKA, M., LUKAČKA, P., ĎURAČINSKÁ, J., MAŠUROVÁ, A., STRÉMY, J., GRAMBLIČKOVÁ, B., LACKO, P.: *Právo obchodných spoločností a družstva – všeobecný úvod do problematiky a vymedzenie základných pojmov. 1. vydanie.* Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2019, 130 s. ISBN 978-80-7160-512-6

PATAKYOVÁ, M., OVEČKOVÁ, O. a kol.: *Obchodný zákonník. Komentár. Tretie, doplnené a prepracované vydanie.* Bratislava : C. H. Beck, 2012, 1204 s. ISBN 978-80-7400-314-1

PELIKÁNOVÁ, I., ČERNÁ, S.: *Obchodní právo.* Praha : ASPI, 2005, 460 s. ISBN 8073570629

PELIKÁNOVÁ, I., PLÍVA, S. a kol.: *Obchodný právo. II. díl.* Olomouc : CODEX Bohemia, s.r.o., 1998, 571 s. ISBN 80-8596-359-0

PELIKÁNOVÁ, I.: *Komentář k obchodnímu zákoníku, 2 díl.* Praha : LINDE PRAHA, a.s., 1995, 767 s. ISBN 80-85647-52-4

PELIKÁNOVÁ, I.: *Úvod do srovnávacího práva obchodního. Beckova skripta. Vyd. 1.* Praha : C. H. Beck, 2000, 261 s. ISBN 80-7179-363-9

ŘÍMALOVÁ, O., HOLEJŠOVSKÝ J.: *Družstva, 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2004, 494 s. ISBN 807-179-812-6

SLIVKA BEDLOVIČOVÁ, J.: *Teoretické aspekty obchodného registra. Minulosť a súčasnosť* Praha : Leges, 2019, 144 s. ISBN 978-80-7502-360-5

STRAPÁČ, P. a kol.: *Orgány obchodných spoločností a družstva s judikatúrou.* Bratislava : Eurounion, 2013. s. 600 ISBN 978-80-8937-423-6

SUCHOŽA, J. a kol.: *Obchodný zákonník a súvisiace predpisy. Komentár.* Bratislava : Eurounion, 2007, 1023 s. ISBN 978-80-8898-498-6

SUCHOŽA, J., HUSÁR, J. MAREK, K., RABAN, P.: *Česko-slovenské kontexty obchodního práva.* Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011. 544 s. ISBN 978-80-7357-707-0

SVOBODA a kol.: *Občiansky zákonník. Komentár a súvisiace predpisy. V. dplnené, rozšírené a aktualizované vydanie.* Bratislava : EUROUNION, spol. s.r.o., 2005, 1345 s. ISBN 80-88984-64-5

ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol.: *Obchodní zákoník. Komentář. 9. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2004, 895 s. ISBN 80-7179-863-0

ŠTEVČEK, DULAK, BAJÁNKOVÁ, FEČÍK, SEDLAČKO, TOMAŠKOVIČ a kol.: *Občiansky zákoník I. 2 vydanie.* Praha : C. H. Beck, 2019, 1754 s. ISBN 978-80-7400-770-5

ŠTEVČEK, DULAK, BAJÁNKOVÁ, FEČÍK, SEDLAČKO, TOMAŠKOVIČ a kol.: *Občiansky zákoník II. 2 vydanie.* Praha : C. H. Beck, 2019, 1754 s. ISBN 978-80-7400-770-5

ŠTEVČEK, M., KOTRECOVÁ, A., TOMAŠKOVIČ, M., MOLNÁR, P. a kol.: *Exekučný poriadok. Komentár. 3. vydanie.* Praha : C.H. Beck, 2018, 1072 s. [online]. Dostupné na internete: <https://www.beck-online.cz>

ŠVESTKA, SPÁČIL, ŠKÁROVÁ, HULMÁK a kol.: *Občianský zákoník I. Komentář. 2 dopl. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2009, 1373 s. ISBN 978-80-7400-108-6

VÍTEK, J.: *Odpovědnost statutárních orgánů obchodních společností.* Praha: Wolters Kluwer, 2012, 374 s. ISBN 978-80-7357-862-6

VOJČÍK, P. a kol.: *Občianske právo hmotné 1, 2. vydanie.* Plzeň : Aleš Čeněk s.r.o., 2018, 1415 s. ISBN 978-80-7380-719-1

VOJČÍK, P. a kol.: *Občianske právo hmotné 2, 2. vydanie.* Plzeň : Aleš Čeněk s.r.o., 2018, 1430 s. ISBN 978-80-7380-719-1

B) Články v zborníkoch a periodikách

BARANCOVÁ, A.: Dispozície s poľnohospodárskou pôdou vo svetle legislatívnych trendov, In *Banskobystrické dni práva : zborník z 2. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie na tému „Kvalita normotvornej a aplikačnej stránky zákonnosti ako determinant právneho štátu“, 23.-24. november 2016, Vígľaš, Sekcia verejného práva. - 1. vyd. - Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2017, s. 372-378. ISBN 978-80-557-1285-7*

CSACH, K., ZOUFALÝ, V.: Predinsolvenčné povinnosti štatutárnych orgánov. In *XXV. Karlovarské právnické dni.* Praha : Leges, 2017, s. 398-415. ISBN 9788075024626

CSACH, K.: Obchodná spoločnosť v kríze. In *Súkromné právo.* Bratislava : č.4/2017, s. 166-175. ISSN 1339-8652

ČERNÁ, S.: Majetkovoprávní samostatnost kapitálové obchodní společnosti a vybrané aspekty ochrany její věřitelů. In: *Právní obzor.* 2014, roč. 97, s. 333-343. ISSN 0032-6984

ČOLLÁK, J.: Následky zneužitia práva (nielen) v práve obchodných spoločností – interdisciplinárne úvahy o interdisciplinárnom korekčnom mechanizme? In *Právo, Obchod, ekonomika 7.* Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2017, s. 55-70. ISBN 978-8081-525-28-5

DĚDIČ, J., LASÁK, J.: Nesrovnalosti v právní úpravě družstev ve světle novely zákona o obchodních korporacích. In *Obchodní právo,* roč. 30, č. 1/2021, s. 842. ISSN 1210-8278

DOLNÝ, J.: Zákaz vrátenia vkladov. In *Právo. Obchod. Ekonomika VIII. : zborník príspevkov z medzinárodného vedeckého sympózia konaného dňa 7. - 9. 2018 vo Vysokých Tatrách*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2018, s. 143-151. ISBN 978-80-8152-649-7

DOLNÝ, J.: Zmluvná vs. zákonná ochrana veriteľov s ohľadom na nové inštitúty Obchodného zákonníka. In *Dny práva 2015 - Days of Law 2015 : 9. ročník : časť I., Zákonná regulace v. smluvní úprava?* : Brno : Masarykova univerzita, 2016, s. 26-40. ISBN 978-80-2108-1925

DOVRÁK, T.: Shoromáždění delegátů družstva. In *Právní rozhledy*, 2020, roč. 28, č. 5/2020, s. 153 ISSN 1210-6410

ĐURAČINSKÁ, J. Povinnosť starostlivosti riadneho hospodára alebo povinnosť odbornej starostlivosti z hľadiska právnej komparatistiky In: *Dny práva 2012*. Brno, Masarykova univerzita

ĐURAČINSKÁ, J.: Creditors protection during corporate crisis under Slovak law. In.: *AD ALTA: journal of interdisciplinary research*. 2017, roč. 7, č. 1, s. 31-34. ISSN 1804-7890

ĐURAČINSKÁ, J.: Plnenie nahradzujúce vlastné zdroje spoločnosti vs sloboda financovania. In: *Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae*. 2016, roč. 35, č. 2, s. 78-93. ISSN 1336-6912

ĐURAČINSKÁ, J.: Riadenie spoločnosti v kríze. In: *Bratislavské právnické fórum 2016. Riadenie a kontrola v obchodných spoločnostiach v kontexte s vývojom v práve EÚ*. Bratislava : Univerzita Komenského, Právnická fakulta, 2016. s. 5-14. ISBN 978-80-7160-427-3 Dostupné na: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/Bermudskytrojuhelnik/DuracinskaJana.pdf [cit.2022-01-22]

ĐURANA, M. Právna úprava likvidácie právnických osôb, In: *Právo v podnikaní vybraných členských štátů Evropské unie = Law in business of selected member states of the European Union : sborník příspěvků k 12. ročníku mezinárodní vědecké konference. - 1. vyd. - Praha : TROAS, 2020, s. 32-39. ISBN 978-80-88055-10-5. - ISSN 2571-4074. - S. 32-39.*

ĐURICA, M.: Smrt' obchodných spoločností a ich resuscitácia v judikatúre Ústavného súdu SR In *Súkromné právo : odborný časopis zameraný na otázky aplikačnej praxe*. - Bratislava : Wolters Kluwer, 2016, roč. 2, č. 1, s. 2-10. ISSN 1339-8652

FARKAŠ, R.: Ostatné kapitálové fondy. In.: *Dane a účtovníctvo v praxi*. č. 1/2013, roč. 2013

FEKETE, I.: Prokúra a prokurista v obchodnej spoločnosti. In.: *Obchodné právo*. 2007, roč. 8, č. 12, s. 18-23. ISSN SSN: 1335-6674

FEKETE, I.: Rozsah prokúry a substitučné zastúpenie prokuristu. In.: *Justičná revue*. 2008, roč. 60, č. 4, s. 552-562. ISSN 1335-6461

GANDŽALOVÁ, D.: Ručenie ako jeden z významných zabezpečovacích prostriedkov v právnom poriadku Slovenskej republiky. In *Visegrad journal on human rights : vedecký časopis Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy, Právnická fakulta, Užhorodská národná univerzita*. - Bratislava, Užhorod : Paneurópska vysoká škola, Užhorodská národná univerzita, 2016, č. 4/1 (2016), s. 7-15. ISSN 1339-7915

GRAMBLIČKOVÁ, B.: Spoločnosť v kríze – dopad na delenie zisku alebo iných vlastných zdrojov spoločnosti. In.: *MÍLNIKY PRÁVA V STREDOEURÓPSKOM PRIESTORE 2016. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov organizovanej Univerzitou Komenského v Bratislave, Právnickou fakultou, v dňoch 10. – 12. 3. 2016*, Univerzita Komenského v Bratislave Právnická fakulta 2016, s. 253-260. ISBN 978-80-7160-414-3

HUČKOVÁ, R., BONK, F., RÓZENFELDOVÁ, L.: Zdieľané hospodárstvo – otvorené problémy a diskusia (najmä s prihliadnutím na obchodnoprávne a daňovoprávne súvislosti). In: *Studia Iuridica Cassoviensia*, roč. 6., č. 2/2018. s. 125-140. ISBN 978-80-210-4990-1

HUČKOVÁ, R., TREŠČÁKOVÁ, D. Právne aspekty elektronického podpisu a jeho využitie v aplikačnej praxi In: *Právo, obchod, ekonomika III.: zborník vedeckých prác*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2013.s. 80-87. ISBN 978-80-815-2056-3.

HUSÁR, J.: Účinnosť sankcií za porušenie zákazu konkurencie v obchodných. In *Dny práva*. Brno : Masarykova univerzita, 2009, s. 16-19. ISBN 978-80-210-4990-1

JABLONKA, I.: Dilema nad spoločným konaním štatutára s prokuristom. In *Justičná revue*. roč. 56, č. 2, s. 191-199. ISSN 1335-6461

KAJBA, J.: Limity pre výkon funkcie štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti a register diskvalifikácií. In.: *Interpolis '17 : zborník vedeckých prác, 14. medzinárodná vedecká konferencia doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov, Banská Bystrica, 9. 11. 2017. 1. vyd.* Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2017, s. 189-196 ISBN 978-80-557-1402-8. Dostupné na: <https://www.umb.sk/kalendar-udalosti/fakulta-politickych-vied-a-medzinarodnych-vztahov/interpolis-2017.html>

KAJBA, J.: Zákonné ručenie štatutárnych orgánov kapitálových obchodných spoločností. 8. kapitola. In *Výbrané výzvy v právu súťažnim, v českém a slovenském právu obchodních korporací, v právu insolvenčním a v právu průmyslového vlastnictví. 1. vyd.* - Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2018. s. 161-176. ISBN 978-80-88266-30-3, s. 161-176

KUBINEC, M.: Likvidácia obchodných spoločností v novej právnej úprave na Slovensku = Liquidation of business companies in the new legislation in Slovakia In: *Naděje právní vědy 2020 : právní věda v praxi : sborník příspěvků, 1. vyd.* - Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2021, s. 159-170. ISBN 978-80-261-1007-1

KUBINEC, M.: Právna povaha uznesenia valného zhromaždenia kapitálových spoločností a problematika jeho neplatnosti (niektoré aspekty) In: *Právny obzor*. Bratislava : SAP - Slovak Academic Press, 2005, roč. 88, č. 1 (2005), s. 44-56. ISSN 0032-6984

KUBINEC, M.: *Veriteľ a jeho pohľadávka v dodatočnej likvidácii. In Notitiae Novae Facultatis Iuridicae Universitatis Matthiae Beli Neosolii. Banská Bystrica: Právnická fakulta UMB, 2012, roč. 17, s. 188–210. ISBN 978-80-557-0471-5*

KUBINEC, M.: Zákaz vrátenia vkladov - súčasť trendu posilňovania ochrany veriteľov = Prohibition of drawback of deposits - current trends of strengthening the protection of creditors, In: *Nové trendy v práve 1.* Banskej Bystrice : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2016, s. 205-217. ISBN 978-80-557-1103-4

LEVRINC, M.: Exekúcie na podklade cudzích rozsudkov podľa nariadenia č. 1215/2012 (Brussels I a) = Execution on the substrate of foreign judgments under regulation no. 1215/2012 (Brussels I bis), In *Právny poriadok Slovenskej republiky po 25. rokoch : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie "I. Banskobystrické dni práva" usporiadanej pri príležitosti 20. výročia založenia Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 11.-12. novembra 2015 1. vyd.* Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2015, s. 331-340. ISBN 978-80-557-1073-0.

MAMOJKA, M. Rekodifikácia súkromného práva, ako ďalej? = A recodification of private law, what's next? In: *Štát a právo : vedecko-teoretický časopis pre otázky vedy o štáte a práve v Slovenskej republike*. - Bratislava : Občianske združenie Štát a právo, roč. 3, 2016, č. 1/2016., s. 1-11. ISSN 1339-7753

MAMOJKA, M., CIRÁK, J. VOJČÍK, P. Idea kodifikácie súkromného práva = The idea of private law codification. In: *Právny poriadok Slovenskej republiky po 25. rokoch : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie "1. Banskobystrické dni práva" usporiadanej pri príležitosti 20. výročia založenia Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 11.-12. novembra 2015*. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela Belianum, 2015, s. 41-58. ISBN 978-80-557-1073-0

MAMOJKA, M.: Normotvorná a aplikačná stránka zákonnosti ako synergia právneho štátu. In: *Banskobystrické dni práva : zborník z 2. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie na tému „Kvalita normotvornej a aplikačnej stránky zákonnosti ako determinant právneho štátu“*. 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2017, s. 5-12. ISBN 978-80-557-1286-4

MAMOJKA, M.: Zvolávanie valného zhromaždenia v spoločnosti s ručením obmedzeným = Convening a general meeting of a limited liability company. In *Právnik*, roč. 148, 2009, č. 2., s. 196-207. ISSN 0231-6625

NÉMETHOVÁ, M., PELEŠČÁKOVÁ, A.: Súčasnosc' a perspektívy základného imania obchodných spoločností. In *Nové trendy v práve 1. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej 7. - 8. apríla 2016 na Právnickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici*. 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2016, s. 218-225. ISBN 978-80-557-1103-4.

NÉMETHOVÁ, M.: Európske družstvo a jeho právna úprava, In: *Komunitárne právo a súkromné právo členského štátu*, Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, 2007, s. 198 a nasl. ISBN 978-80-557-1286-4

NÉMETHOVÁ, M.: Účasť zamestnancov v Európskom družstve, In *Aktuálne otázky pracovnej legislatívy v EÚ a SR : zborník z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej v Banskej Bystrici dňa 9. novembra 2006*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, 2007, s. 134 a nasl. ISBN 978-80-8083-523-1

NEVOLNÁ, Z.: Právny vzťah prokuristu a podnikateľa. In *Sub speciae aeternitatis : (1952 - 2014)*. 1. vyd. Bratislava : Faber, Ústav štátu a práva SAV, 2015, s. 241-245. ISBN 978-80-89019-30-4.

OVEČKOVÁ, O. Niektoré výkladové a aplikačné problémy zodpovednosti členov štatutárnych orgánov kapitálových obchodných spoločností. In: *Právny obzor*, č. 4, 2007, s. 338. ISSN 0032-6984

SLIVKA BEDLOVIČOVÁ, J.: Publicita obchodného registra. In *Interpolis '17 : zborník vedeckých prác, 14. medzinárodná vedecká konferencia doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov, Banská Bystrica, 9. 11. 2017 / eds. Dominika Cevárová*. 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2017, s. 10-16. ISBN 978-80-557-1402-8, online, s. 10-16. Dostupné na internete: <<https://www.umb.sk/kalendar-udalosti/fakulta-politickych-vied-a-medzinarodnych-vztahov/interpolis-2017.htm>>

STRÉMY, J.: K vybraným aspektom zrušenia spoločnosti s likvidáciou. In.: Vybrané výzvy v právu súťažným, v českém a slovenském právu obchodních korporací, v právu insolvenčním a v právu průmyslovém vlastnictví. 1. vyd.Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2018. - s. 134-16. ISBN 978-80-88266-30-3

STRÉMY, J.: Likvidátor. In.: *Bratislavské právnické fórum 2019. Nezávislosť a etický rozmer výkonu súdnej moci v obchodnom práve. 1. vyd.* - Bratislava: Právnická fakulta UK, 2019, s. 61-72

STRÉMY, J.: Právne a ekonomické aspekty likvidácie obchodnej spoločnosti vo svetle novely Obchodného zákonníka . In.: *Míľníky práva v stredoeurópskom priestore 2017: zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov organizovanej Univerzitou Komenského v Bratislave, Právnickou fakultou, v dňoch 30. 3. – 1. 4. 2017 v priestoroch ÚZ NR SR Častá - Papiernička pod záštitou dekana Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickej fakulty, doc. JUDr. Eduarda Burdu,PhD. / zostavovatelia: Michal Lenhart, Jozef Andraško, Juraj Hamulák. – 1. vyd. – Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2017, s. 398-407. ISBN 978-80-7160-445-7*

TUROŠÍK, M.: Zodpovednosť a zavinenie v rímskom obliagačnom práve. In *Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie "15. konferencia česko-slovenských právnych romanistov"*, Banská Bystrica, 12.-14. 4. 2013. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2015. s. 118-131 ISBN 978-80-7400-870-2

UŠIAKOVÁ, L.: Pravidlo podnikateľského úsudku ako kritérium pre posúdenie protiprávnosti konania štatutárneho orgánu kapitálovej spoločnosti. In *Notitiae Novae Facultatis Iuridicae Universitas Matthiae Belii Neosolii*, Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, roč. 18., 2014, s. 338-347. ISBN 978-80-557-0685-6.

UŠIAKOVÁ, L. Uplatňovanie nárokov zo zodpovednosti za škodu spôsobenú štatutárnym orgánom kapitálovej spoločnosti pri výkone funkcie tretími osobami vo svojom mene a na vlastný účet - vybrané problémy. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*, roč. 20, č. 4, 2021, s. 363. ISSN 1210-9126

UŠIAKOVÁ, L.: Vybrané problémy zodpovednosti štatutárnych orgánov kapitálových spoločností za škodu spôsobenú pri výkone funkcie - Požadovaný štandard starostlivosti. In.: *Právny poriadok Slovenskej republiky po 25. rokoch : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie "I. Banskobystrické dni práva" usporiadanej pri príležitosti 20. výročia založenia Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 11.-12. novembra 2015. - 1. vyd.* - Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2015, s. 594-604. ISBN 978-80-557-1073-0.

C) Právne predpisy

Nariadenie Rady (ES) č. 1435/2003 z 22. júla 2003 o stanovách Európskeho družstva (SCE)

Smernica Komisie číslo 2003/72/ES z 22.7.2003, ktorou sa dopĺňajú stanovy Európskeho družstva s ohľadom na účasť zamestnancov na riadení.

Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov

Zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov

Zákon č. 17/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 200/2011 Z. z. o obchodnom vestníku a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 264/1995 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách v znení neskorších predpisov

Zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente)

Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov

Zákon č. 315/2016 Z. z. o registri partnerov verejného sektora a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok)

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

Zákon č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách

zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

Zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodných spoločnostiach a družstvách (zákon o obchodných korporáciách)

Zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Vyhláška č. 25/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú vzory tlačív na podávanie návrhov na zápis do obchodného registra a zoznam listín, ktoré je potrebné k návrhu na zápis priložiť

Vyhláška č. 193/2020 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka o likvidácii

D) Judikatúra

Nález Ústavného súdu SR zo dňa 11. marca 2009, sp. zn. PL. ÚS 23/05-25

Nález Ústavného súdu SR zo dňa 19. júna 1997, sp. zn. PL ÚS 6/96

Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 04. mája 1999 sp. zn. 32 Cdo197/1999

Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24. júna 2009, sp. zn. 29 Cdo 2340/2007

Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 30. júna 2010, sp. zn. 29 Cdo 2004/2009

Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 31. januára 2008, sp. zn. 32 Odo 302/2004

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 20. augusta 2009, sp. zn. 1 Obdo V/75/2007

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. mája 2008 sp. zn. 4 Obo/196/2006

Rozhodnutie Ústavného súdu SR zo dňa 14. decembra 2005, sp. zn. III ÚS 357/05

Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 31. marca 2008, sp. zn. 1 Obdo V 29/2006

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 13. augusta 2014, sp. zn. 29 Cdo 2790/2012

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 14. marca 2000, sp. zn.: 32 Cdo 2230/1999

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 17. februára 2011, sp. zn. 29 Cdo 4937/2009

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 21. augusta 003, sp. zn. 29 Odo 146/2003

Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 01. septembra 2007, sp. zn. 5 Obo 339/2005

Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. januára 2000, sp. zn. 5 Cdo 151/1999

Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. januára 2009, sp. zn. 1 Cdo 76/2007

Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. júna 2012 sp. zn. 3Cdo/183/2010

Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. októbra 2010, sp. zn. 1 Cdo 230/2009

Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 02. mája 2006, sp. zn. C- 436/03

Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 8. septembra 2011 v spojených veciach sp. zn. C 78/08 a sp. zn. C 80/08

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 19. januára 2017, č. k. 4 Cob 85/2016

Uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 12. septembra 2017, č. k. 6 Cob 60/2017

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24. októbra 2013 sp. zn. 29 Cdo 1553/2012

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 05. decembra 2009, sp. zn. 29 Cdo 489/2009

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 09. mája 2000, sp. zn. 32 Cdo 4/2000

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 10. mája 2012 sp. zn. 29 Cdo 1989/2011

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 15. februára 2012, sp. zn. 29 Cdo 1367/2011

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 19. októbra 2011 sp. zn. 31Cdo271/2010

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 21. decembra 2010, sp. zn. 29 Cdo 4009/2009

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22. mája 2012, sp. zn. 29 Cdo 272/2011

Uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 27. apríla 2005, sp. zn. 29 Odo 701/2004

Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 23. septembra 2009, sp. zn. 2 Sžo 250/2005

Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 13. decembra 2019, sp. zn. 1 Obdo 73/2018

Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. októbra 1997, sp. zn. 1 Obo 154/1997

Uznesenie Okresného súdu v Brezne zo dňa 23. mája 2017, č. k. 7 Cb 41/2017

Uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 02. mája 2018, sp. zn. III. ÚS 180/2018

E) Internetové zdroje

<http://kraken.slv.cz>

<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

<https://slovak.statistics.sk>

<https://www.beck-online.sk>

<https://www.epi.sk/>

<https://www.ica.coop/>

<https://www.judikaty.info/>

<https://www.justice.gov.sk>

<https://www.justice.gov.sk/aktualne-temy/rekodifikacia-sukromneho-prava/>

<https://www.slov-lex.sk/domov>

<https://www.zakonyprolidi.cz/>

Názov: Vybrané aspekty právnej úpravy družstva v Slovenskej republike
vedecká monografia

Autor: JUDr. Monika Némethová, PhD.

Vedecký redaktor: doc. JUDr. Ing. Martin Kubinec, PhD.

Recenzenti: prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
mult. Dr.h.c. prof. JUDr. Mojmír Mamojka, CSc.
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.

Obrázok na obálke: [www.freepik.com/premium account](http://www.freepik.com/premium-account)

Rozsah: 119 strán (7,88 AH)

Formát: A5

Vydavateľ: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Edícia: Právnická fakulta

ISBN 978-80-557-1965-8

EAN 9788055719658

DOI <https://doi.org/10.24040/2022.9788055719658>

ISBN 978-80-557-1965-8

